

Naročnina mesečno 25 Din, za izozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za izozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izbija vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun. Ljubljana številke 10.650 in 10.349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Liga dostojnosti — živa potreba

Liga dostojnosti je ameriški otrok. Daj res se otrok, ker ima komaj osem let. Leta 1932 se je rodila. A mnogo bolj upravičeno kakor mi Slovenci in še marsikaj drugi narod, bi Amerikanci lahko rekli: Kaj je pa tebe treba bilo?! Amerikanec, veren in neveren, kristjan in modern pogan, je gentleman. V svojem obnašanju je lin in uslužen prav do vsakega; v svojem govorjenju vedno dostojen. Po ulicah, v lokih, javnih lokalih ne boš zlepa kdaj videl ali slišal, kar bi žalilo tvoj verski čut ali čut dostojnosti. Delavec ali gospod, bel ali črn, vsi so v tem oziru kavalirji. Pač pa je povprečen Amerikanec mamonist, malo izbirčen glede sredstev kako priti do denarja. To je razna filmska in tiskovna podjetja zapeljalo, da so začela proizvajati moralno oporečno, sicer pa zlasti za mladino privlačno blago. Najbudnejša čuvarica in pobornica javne nравnosti, katoliška cerkev, je takoj opazila nevarnost in dvignila svoj glas. Najprej je s filmskimi podjetji sklenila pogodbo, po kateri so se zavezala, da ne bodo kaj nравstveno oporečnega dajala v javnost. Ker pa te pogodbe niso držale, je katoliška hierarhija narod sama pozvala k bojkotu takega blaga. Ta bojkot naj bi izvajala Liga dostojnosti.

Liga dostojnosti, kot so jo zamislili Amerikanci, ni nikako društvo, niti kaka drugačna organizacija v strogem pomenu besede. Je nekakšna splošna mobilizacija vseh k bojkotu nezdrave duševne hrane, zlasti še ameriškega vsakdanjega kruha kina in takozvanih "magacinov", t. j. plehkega "kolodvorskega" čitva. Kdor se odzove mobilizaciji, vzame sprejemni listek, se s podpisom in viteško besedo zaveže, da bo bojkotiral tako opolzsko blago in to je vsa njegova dolžnost kot člana Lige dostojnosti. Dana beseda velja za eno leto, ko se zopet obnovi.

Ko je ameriška Liga dostojnosti stopila v akcijo, so se filmska podjetja norčevala iz nje, češ, da jim bo morda več koristila kot škodila. Toda ko je njeno članstvo začelo iti v milijone in se rekrutiralo ne samo iz katoličanov, ampak tudi drugovercev, da celo brezvercev, so filmski magnati začeli debelo gledati, kaj bo iz tega. Nazadnje, ko se je ta armada blizala 10. milijonu članstva, so morali, hočeš nočeš, na kolena in obljubiti, da bodo zgoraj omejeno pogodbo v bodoče drugače držali. Skofje so sicer to obljubo z zadovoljstvom vzeli na znanje, a so jim tudi povedali, da bo Liga dostojnosti še ostala na straži.

Prav ta mogočen odziv ljudstva k bojkotiranju grobokopov javne morale priča, da je čut gentlemanstva še globoko vkoreninjen v njem in da hoče gentlemanstvo tudi ostati. Ko smo sklenili, da hočemo to Ligo dostojnosti tudi pri nas uvesti, seveda našim potrebam prikojeno, so se čuli posamni glasovi: Čemu? Zakaj imamo pa svoje katoliške organizacije? Da istega mnenja niso samo posamezniki ampak široki krogi med nami, priča ravno nezanimanje za našo Ligo dostojnosti. A kot rečeno, če jo je kdo potreben, smo jo Slovenci. Ljudje božji, ki imate na ustnih svoj Čemu in Zakaj, ali ste slepi in gluhi? Ali ne vidite, kako se na vseh koncih in krajih naše domovine vedno bolj šopiri javna nравnost? Ali vam ne udarja dnevno na ušesa grozotno bogokletje, umazano in prostaško govorjenje, obrepanje ob tisto, kar je drugim sveto itd.? In to kljub vsem našim številnim katoliškim organizacijam. Ko bi bili vsaj člani teh nedolžni pri vsem tem! A to se, dvakrat žal, tudi ne more reči. Kdor sprito tega neoporekljivega dejstva ne vidi potrebe Lige dostojnosti, kaže, da je še malo pogledal čez meje svoje domovine in da mu je čut za javno dostojnost v nezdravem domačem ozračju otopel. Kdor je bil v domovini Lige dostojnosti, bo vsak priznal, da nam je kljub vsej priznani dobročnosti našega naroda bolj potrebna kot Amerikancem.

A če hoče doseči svoj namen, to je, če hoče preoblikovati naš narod v vitežki narod, mora zbrati v svojem okrilju vse, kar ima še kaj čuta za narodno čast, naj bo že te ali one stranke, tega ali onega nazora. Liga dostojnosti je po svojem zvanju nadstrankarska. Kakor so v Ameriki iniciativo za njeno ustanovitev dali katoličani, a sprejeli v njeno armado tudi drugoverce in brezverce, tako so našo Ligo dostojnosti sicer sotrudniki katoliške akcije poklicali v življenje, a ne izključno kot njeno pomožno četo. Njen cilj ni Slovenec krščanski kavalir, ampak kavalir sploh. Tudi naravno-nравni kavalir je dostojen, fin, vljuden, ozibajoč se vsega, kar bi utegnilo žaliti sočloveka kakršnegakoli prepričanja.

Menim, da je v vrstah naših strankarskih in svetovnonazornih nasprotnikov še veliko takih kavalirskih elementov, katerim se robotost, neotesanost, prostaštvo in barbarstvo našega naroda prav tako gabi kot nam. Vse te elemente bi hotela naša Liga dostojnosti zajeti, jih mobilizirati in skupno z njimi skušati naš narod dvigniti do tega naravnega kavalirstva. Saj če bi nam naši nasprotniki tudi v dosegu tega skupnega cilja ne hoteli podati zavezniške roke, bi uspeh Lige dostojnosti ne bil popoln. Le če se vsi kavalirski elementi naroda zbero v enem taboru ali vsaj zedinijo v enem cilju in predložijo narodu nekak kodeks javne spodobnosti, ki se pričakuje od vsakega dostojnega človeka, ter na podlagi tega kodeksa obsoja tiste, ki se ne drže, na sramoten oder naroda, bo uspeh Lige dostojnosti popoln.

Javna morala, ki jo bo Liga dostojnosti s tem uveljavila, bo, če že ne velika vzgojna sila, vsaj veliko strašilo. Ničesar se človek, bodi ta, bodi oni, tako ne boji, kot javne, splošne obsodbe, da je neotesanec. Malo jih je tako padlih, da bi ne imeli tega čuta. Koliko je n. pr. v Ameriki ateistov, tudi borbenih, koliko socializmov, komunistov, dalje koliko fanatičnih drugovercev in vendar se izrazit načelni nasprotnik vseh teh, katoliški duhovnik, giblje med njimi kot med prijatelji. Nič se ne obrepa vanj in ob to, kar mu je sveto. Pač ve,

Po zlomu belgijske vojske

Nemška poročila pravijo, da sta angleška in francoska severna armada zajeti v dva ločena žepa — Zavezniška poročila trdijo, da se zavezniške armade med srditimi boji umikajo proti obali Rokavskega preliva

Položaj zaveznikov v Flandriji je zaradi udaje belgijske vojske postal nevzdržen. Nemci hitro zasedajo velika flandrijska mesta in potiskajo francoske in angleške čete proti obali, kjer je samo še Dunquerque prosto pristanišče, koder bi se mogli vkrcati in zbežati v Anglijo. Usoda flandrijske zavezniške armade je zapečatená. Velik del teh čet bo verjetno z vsem orožjem in vojnim materialom zajet od Nemcev.

Posest celinske obale Kanala že daje

Nemcem možnost, da v vedno pogostejših letih napadajo angleška pristanišča. Poslej je Anglija na svojem lastnem ozemlju ogrožena in bo morala misliti na lastno obrambo. Zavezniški pa so z nemškim prodiranjem doživeli največji udarec s tem, da sta poslednja angleška in francoska armada ločeni, kar daje Nemcem veliko prednost. Nemško vrhovno poveljstvo bo sedaj nastopalo po svojem preudarku z vsakim zaveznikom posebej, kar pomenja veliko taktično prednost za Nemčijo.

de prišli do obale in se tamkaj vkrcali. Umik so izvedli z velikim pogumom in s spretnimi kritji. Morala angleških čet je neomajana. Vrhovno poveljstvo je dalo četam nalog, da ves vojni material, ki bi ga morale zapustiti za seboj v Belgiji, takoj razstrele, da ne pride sovražniku v roke.

Otroci izpod 12 let bodo izseljeni v Avstralijo

Sidnej, 29. maja. t. Reuter. Avstralska vlada je sporočila angleški vladi, da je pripravljena spraviti pod streho in preživeti vse angleške otroke izpod 12 let, ki bi jih njihovi starši hoteli odpraviti v Avstralijo za dobo trajanja vojne. Avstralska vlada bo v vsakem pogledu sodelovala, da se življenja otrok v Angliji zavarujejo. Osiroteli otroci pa bi tudi po vojni za vedno ostali v Avstraliji. Načrt predvideva ogromne prevoze otrok.

Poziv ženam in dekletom

London, 29. maja. AA. Minister za narodno zdravje je naslovil poziv na žene in dekleta, naj se priglasejo v čim večjem številu za bolničarsko službo. Te bolničarke naj bi skrbele za belgijske in francoske begunce ter za žrtve letalskih napadov.

Letalski minister vzpodbuja

London, 29. maja. t. Reuter. Letalski minister sir Archibald Sinclair bi se moral udeležiti neke večerje, pa se je zaradi vojnega položaja oprstil s pismom, v katerem poveljuje hrabrost angleških letalcev, ki da so dosegli čudežne uspehe. Nato nadaljuje: "Gremo skozi temne ure. Napad na Anglijo bo dokončna preizkušnja zaupanja, ki ga imamo v usodo domovine kakor tudi v pravičnost ciljev, za katere se borimo. Toda sedanjí rod Angležev bo pokazal, da je vreden dedščine, ki jo je prejel od očetov. Naša obramba, v prvi vrsti naša obramba proti letalskim napadom je varna v rokah junških mladih pilotov in bojnih enot."

Irska mobilizira

Dublin, 29. maja. AA. Reuter. V toku svojega večeršnjega govora v irskem parlamentu je De Valera dejal, da je treba nujno izvajati ukrepe za obrambo države tako kot je te sklenila vlada. De Valera je dejal, da so rezervisti poklicani že pod zastavo in da se bo začelo tudi novačenje drugih obveznikov za zunanjo in notranjo obrambo države.

Nemška poročila

Nemško vojno poročilo

Glavni stan vodje rajha, 29. maja. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo državne oborožene sile poroča: Usoda francoskih armad na področju Artoisa je zapečatená. Odpor Francozov v pokrajini južno od Lillea je strl. Angleška vojska zahodno od Dunkerqua je tudi na poti uničenja pod udarci naših osredotočenih napadov. S hitrim zaletom v severni Flandriji smo šli skozi Brügge, zavzeli Ostende in prispeli do Dixmuidena. Na reki Yseri in na njenem prekopu severno od Ypresa se sovražnik še vedno srdito upira. Na soomeniku, postavljenem pri Langemarku nemški mladini, ki je tu padla v bojih v jeseni 1914, je razobešena nemška državna zastava. Ob istočasnih napadih od vzhoda in zahoda smo prispeli do Lillea in mesto zavzeli. Pri svojem prodiranju od zahoda smo zavzeli Armentier. Pri Bail-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sodba italijanskega tiska o položaju na zahodni fronti

Razlaga generala Gabiatia

Rim, 29. maja. General Gabiatia meni v svojem poročilu o kapitulaciji belgijske armade to-le: Položaj, ki ga je povzročila kapitulacija belgijske armade, je tak, da francosko-angleška armada, to je tri francoske armade in ena angleška, nima na razpolago več ko ozek hodnik, ki so ga pa Nemci prepokali v dva dela, eden okoli Lillea, drugi okoli

Lige dostojnosti pozdravile, kar prav tako upravičeno pričakujemo, a bodo imeli pomisleke nam podati zavezniško roko naj si ustanoje svoje Lige z istim ciljem! Pa ločeno marsikaj na fronto za čast kulturnega naroda, da le združeni udarimo na iste njene in naše sovražnike!

Zbrisimo že enkrat z našega naroda vse one madeže, zaradi katerih tujec še do danes ni prestavil stare rimske meje z naše zemlje, češ: Tu se začne barbarstvo. Liga dostojnosti naj poskrbi, da ne bo imel za to kakega upravičenega povoda. Vsi, ki vam je kaj za čast svojega naroda, v Ligo dostojnosti!

Francoska poročila

Francoska vojna poročila

Pariz, 29. maja. AA. Havas. Uradno poročilo od 29. maja zjutraj se glasi:

Naše čete na severu nudijo z občudovanja vredno hrabrostjo odpor sovražniku. Po zanesljivih poročilih lahko trdimo, da so izgube, ki so jih Nemci pretrpeli pri večeršnjih in nočnih bojih padlih, še prav posebno velike. Na Meusi in na Aisni so potekale z uspehom krajevne borbe. Ju gozahodno od Chateau Porciena je bil odbit sovražni napad. Vzhodno od Aisne ponoči ni bilo pomembnejših dogodkov.

Pariz, 29. maja. AA. Havas. Tretja armada je 29. maja zjutraj izdala tole uradno poročilo: Na Sommi in Aisni so potekale z uspehom krajevne operacije.

Položaj na severu je nejasen. Srdit boj s krvavimi ubijalskimi poskusi med vojnimi oddelki, ki so se pomešali med seboj. Snoči so imele francoske čete še vedno v svojih rokah mesto Calais in Dunkerque.

Francosko službeno pojasnilo o položaju na frontah

Pariz, 29. maja. AA. Havas. Nemci so naravno izkoristili položaj, ki je nastal na bojišču v splošnem razpoloženju po odločitvi kralja Leopolda, da se vda. Nemci prodirajo dalje ter zdaj potekajo povsod nekoliko težji boji med nemškimi četami in zavezniškimi zaščitnicami, ki varujejo razna premikanja, izvršena v teku noči in večeraj. Te premike je zavezniška vojska morala izvesti, da bi se zavarovala proti udaji belgijskih čet. Francosko-britanske čete so vzlele položaj z vso resnostjo in odločnostjo na znanje. Belgijska vdrava še daleč ni zasejala vznemirjenja in malodušja, pač pa je bolj okrepila odločnost zavezniških čet. Francoski in britanski oddelki se srdito bore. Tudi po mnenju vseh opazovalcev so nemške izgube skrajno hude. Zavezniško letalstvo še dalje posreduje v bojih, ki se nadaljujejo tudi danes in ki so skrajno srditi. Naša letala so v masah bombardirala najbližje zaledje kakor tudi daljno zaledje sovražnih čet. Kakor vedno, smo bombardirali ceste in vsa prometna križišča, naprave, ki so jih zgradili nemški pionirji, vojaške kolone, tovorne avtomobile in oklopne oddelke. V Nemčiji smo bombardirali vojne naprave v Bremenu in Hamburgu. Tu smo napadli in ponovno zažgali zalogo goriva.

Nemško letalstvo je bombardiralo prav tako ozadje zavezniških čet. Teško so bile bombardirane pristaniščne naprave v Dunkerqueu, mesto samo pa ni bilo neposredno ogroženo. V Calaisu so se snoči francoske čete še vedno držale. Na Sommi so francoski oddelki spet zavzeli tri važne vasi. Na Aisni so Nemci poskušali z naskokom zavzeti Chateau Porcien, nekaj kilometrov zahodno od Rethela. Tu so namreč poskušali prekoračiti reko. Ta napad je bil odbit brez večjih težav. Na Meuse, posebno pa še v gornjem toku reke, je francoska artilerija bombardirala nemške prometne zveze, t. j. ceste na desni strani reke, predvsem pa železniške proge in postaje.

Sedaj napad na Anglijo?

Pariz, 29. maja. t. Havas. Iz Berna poročajo, da je švicarska "Baseler Nachrichten" objavila poročilo iz Berlina, da namerava nemško vrhovno poveljstvo pustiti južno fronto, to je fronto na rekah Some in Aisne, pri miru in se za-

da bi s tem pred javnim mnenjem samega sebe obsodil.

Zaenkrat Liga dostojnosti upravičeno pričakuje, da se ji bodo vse katoliške organizacije s svojim članstvom brez posebnega moledovanja in dreganja pridružile. Prav za prav s tem ne bodo privzele nobene nove naloge. Saj so katoliške organizacije že po svojem bistvu poklicane oblikovati ne le zgolj človeške, ampak tudi božje kavalirje. Liga dostojnosti jim bo to zavest le podžgala, da se je bodo osebno bolj zavedali in postali bolj borbeni, da je še pri drugih razplamte in uveljavijo. Ako bodo organizacije drugega mišljenja označeni cilj

dovoljiti z vojno za utrjenimi črtami, medtem ko bi naj sledil velik napad na Anglijo. Priprave za ta napad da pa se niso povsem končane. Isti list pripoveduje, da pošiljajo Nemci na Norveško neprestano nove čete in da grede tja tudi težke oklopne edinice. Svoje oborožene sile pošiljajo Nemci iz Osla prepelj proti Kristiansundu. Verjetno je, da se tamkaj birajo prevozne ladje, ki bi prišle v poštev v primeru, da se Nemčija odloči, da na celi črti napade Anglijo.

Delovanje francoske mornarice

Pariz, 29. maja. AA. Havas. V toku operacij na Severnem morju se stalno omenjajo ladje francoske vojne mornarice. Zaradi samih operacij se imena in število teh ladij ne omenja, toda zatrjujejo, da je njihovo število veliko in to posebno kar se tiče torpedov, lovcov min in podmornic. Prav tako je treba naglasiti, da se posadka teh ladij drži nenavadno junaško in da se posamezni pomorski častniki pogosto s pohvalo citirajo v dnevnih objavljenih. Poleg mornarice je treba omeniti tudi aktivnost obalskih baterij, katerih poveljniki so bili od svojih predpostavljjenih prav tako pohvaljeni.

Angleška poročila

Angleško vojno poročilo

London, 29. maja. AA. Reuter. Admiraliteta in vojno ministrstvo sta izdala skupno poročilo, ki se glasi:

Zjutraj smo prejeli poročilo, po katerem so zavezniške čete snoči zavzele Narvik, kakor tudi, da sta Frageres in Forsnezet prav tako v naših rokah.

Delovanje angleških letal

London, 29. maja. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča, da angleški bombniki napadajo neprestano. Od večeraj naprej pa do danes dopoldne srednji in veliki bombniki niso prenehali z bojem. Nemško napredovanje je zaradi zasipanja čet z bombami postalo mnogo bolj počasno. Samo en bombnik je bil izgubljen. Sovražnik mora imeti ogromne izgube v moštvu in v oklopnem materialu.

Umik angleške armade med srditimi boji

London, 29. maja. t. Reuter. Angleške čete se med srditimi boji umikajo. Dosedanja poročila pravijo, da so veliki oddelki angleške arma-

(Nadaljevanje s 1. strani)

Leulu boji se trajajo. Na vzhodu smo prebili francosko obmejno postojanko, kjer je sovražnik branil svoje zaledje ter prišli na belgijsko mejo. — Pri Wormhaudu boji se trajajo.

Nemško letalstvo je včeraj izvedlo nekaj napadov na umikajoče se sovražne kolone, na koncentracijska mesta in bojna vozila. Pri ogledovanju nad francosko in belgijsko obalo ter med Rokavskim prelivom so letala napadla in težko poškodovala tri rusilce, dve prevozni ladji in dve navadni tovarni ladji. V srednjem delu Severnega morja smo z bombo uničili sovražno podmornico. Verjetno je, da je bila potopljena še neka druga podmornica. Kljub neugodnemu vremenu, ki je vladalo nad morjem, se je našim hitrim bojnim čolnom posrečilo pred belgijskim pristaniščem Nieupoortom s torpedom potopiti velik britanski rusilec, ki je bežal.

Na južnem bojišču smo odbili posamezne napade sovražne pehote, ki so jo podpirala bojna vozila.

Izgube sovražnega letalstva so znašale 28, t. m. skupno 24 letal. Od tega jih je bilo 16 sestreljenih pri epopidih v zraku, 8 pa jih je zbil na tla protiletalsko topništvo. 3 naša letala so izginila. Kapitan Melders je sestrelil že 20 letalo.

Po strogo zaupnih podatkih je naša protiletalska artilerija med 16. in 25. majem sestrelila 254 letal. Po tem takem skupno šteje letal, ki jih je zbil na tla ogenj protiletalske artilerije od 10. do 25. maja, znaša 607. Razen tega je nemška protiletalska artilerija v omenjenem razdobju uničila 101 sovražni tank.

Berlin, 29. maja. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Po neprestanih napadih, ki imajo namen uničiti angleško armado, so nemške čete zavzele Ypres.

Nemško službeno pojasnilo k položaju v Belgiji

Berlin, 29. maja. t. DNB: Severna zavezniška armada je sedaj zadelana v dve ločeni vreči, v angleško, ki je okrog Dunkerque, in v francosko, ki se nahaja južno od Lillea.

Angleška armada, ki šteje verjetno nad 5 divizij, je zadržana na prostoru, ki meri okrog 20 kvadrat. km. Obale se drži samo še pri Dunkerque in sega proti vzhodu do Ypresa in Armentieres, proti jugu severno od St. Omerja, na severu pa na pol poti do Ostende. Nekateri sovražne enote, ki ne poznajo položaja, se še vedno bore, ker so prepričane, da se bodo še mogle umakniti. Ta armada je izgubljena, čeprav vlada elabo vreme za letanje, ne bo imela časa, da se reši čez morje. Dunkerque še obstreljuje nemško topništvo. Nad obalo pa stalno krožijo nemška letala in pazijo, da ne bi kakšne ladje odločile. Večje enote torej ne bodo mogle pobegniti. Pri tem ne zadene nobena krivda belgijske armade, ki je kapitulirala.

Francoska armada pa je popolnoma zavezana v vrečo južno od Lillea. Prostor, v katerem je obkoljena, ni večji, kakor prostor nemške armade in sega od Lillea proti jugu do Douaia, na vzhodu do belgijske meje, na zahodu pa do bližnje Bethuneja. Tudi tej armadi grozi popolno uničenje, ako se oravočasno ne preda. Beg je za njo popolnoma izključen, ker je s tem, da so Nemci zavzeli tudi Lille, vsaka zveza med ujetu angleško in ujetu francosko armado, izključena. Vprašanje zaključka te fronte ni več vprašanje dni, ampak samo nekaj ur, čeprav se po nekaterih odsekih boji še nadaljuje, ker francoska armada še ne ve, da je od vseh strani ujeta. Francozi niso mogli zadržati našega predora njihovih utrjenih črt. Francozi niso mogli organizirati proti nam ofenzive z juga navzgor. — Kapitulacija belgijske armade ni v ničemer vplivala na položaj, v katerem se nahaja severna francoska armada.

Angleži vzeli Narvik

Berlin, 29. maja. t. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Na Norveškem se je sovražniku, ki so ga podpirale številne vojne ladje, včeraj posrečilo, da je izkral čete pri postaji železnice, ki pelje na švedsko mejo. Ob tej železnici je prodiral s severa in zvečer zasedel mesto Narvik.

Pariz, 29. maja. t. Havas: Norveško poslanstvo poroča, da so norveške in zavezniške čete v pokrajini Ofoten napredovale do reke Niggardsvatn. Južno od Haalogalanda ni nobenih pomembnejših dogodkov.

Zakaj se je kralj Leopold vdal nemški armadi

Italijanska agencija Stefani brani Leopoldov sklep

Rim, 29. maja. b. Agencija Stefani priobčuje v italijanskih listih zagovor belgijskega kralja Leopolda III., trdeč, da so obtožbe francoske in angleške vlade, češ da je kralj izdal svoj narod in zavezničke, skrajno krivične. Zaveznički, pravi agencija Stefani, so hoteli, da bi belgijska armada sebe žrtvovala do konca.

dokler bi general Weygand ne mogel ustvariti trdne fronte na Sommi in dokler ne bi Anglija mogla končati svoje priprave, da zavaruje angleško obal pred nameranim nemškim udarcem. Tako dolgo pa kralj ni mogel čakati in so z njim soglasali vsi generali belgijske armade.

Belgijska armada je bila potem, ko je padla obrambna črta na reki Dyle, odrezana tako od angleške kakor od francoske armade v Flandriji in počasi tako stisnjena med nemške klečče, da bi se morala dati pobiti do zadnjega moza kakor govedo v klavnici, če bi se bila ravnala po zahtevah francoskega in angleškega vrhovnega poveljstva. Ze doslej je belgijska armada, ki se je borila, kakor Nemci sami priznavajo, z največjim junštvom, štela 250.000 mož izgub, to je eno tretjino vsega belgijskega moškega prebivalstva od 20 do 30 let.

Kralj se je moral ozirati na 800.000 belgijskega civilnega prebivalstva, ki je bilo ob vkorakanju Nemcev zbežalo v odsek, v katerem je bila sedaj belgijska armada od Nemcev ogrožena. Bile so pa tudi globoke razlike med belgijskim vrhovnim poveljstvom in poveljstvom francoske ter angleške armade zaradi vojne taktike in Belgiji predvsem niso razumeli, zakaj se angleška mornarica tako izogiba Rokavskega preliva in ne pošilja okrepitev v Belgijo, ampak skrbi samo za to, kako bi se rešila angleška armada.

Francozi ne pomislijo, pravi agencija Stefani, da bi bila nemška armada, potem ko je že pred kapitulacijo kralja Leopolda dosegla Armentieres in Ypres, ter stala pred vratni Bruzgea, »belgijsko armado naravnost pohodila v kašot«.

Agencija Stefani trdi tudi, da je bil kralj Leopold primoran h kapitulaciji po javnem mnenju v Belgiji sami, ki da se je hudo razburilo, ko se je angleška armada pripravljala za čimprejšnji umik v Anglijo in se je temu primerno obnašala na belgijskem ozemlju, ki je od teh priprav samih silno trpelo.

Razlaga v Londonu

London, 29. maja. b. Semkaj so prispelle podrobnosti glede odločitve belgijskega kralja Leopolda, ki je vedno kazal le malo simpatij za demokratske metode in je bil tudi glavni nasprotnik zavezniške ponudbe, da se prične pogajanja med Belgijo in zaveznički, ki bi imela svrhu organizacije zaščite Belgije, če bi bila ta izpostavljena napadu.

Po vdoru nemških čet je kralj Leopold kot glavni poveljnik belgijske vojske nasprotoval, da bi bil vključen v zavezniško vrhovno poveljstvo in je popustil šele tedaj, ko so Francozi zagrozili z ultimatom, da bodo Belgijo prepustili njeni usodi, če se belgijsko vojno poveljstvo takoj ne vključi v vrhovno zavezniško poveljstvo, ker so skupne operacije edino mogoče na ta način.

Izjava belgijskega poslanika

Washington, 29. maja. AA. Havas: Po sporočilu, ki ga je dal belgijski veleposlanik v Washingtonu predstavnikom tiska, je veleposlanstvo izdalo še tale komunikate:

Moramo počakati, kakor je dejal Churchill, s končno sodbo o kapitulaciji belgijske vojske, dokler ne dobimo popolnejših obvestil. Belgijska vojska se je borila 18 dni, ne da bi bila slaba samo eno uro, in to v prvih dneh in ni bila nikoli zlomljena. Stotisoči civilnih beguncev so paralizirali že takoj v začetku premikanja čet. Razen tega je bila belgijska vojska zaradi svojega umika odrezana od oporišč za preskrbo.

Sodba v Švici: »Vzrok kapitulacije izključno vojaškega značaja«

Bern, 29. maja. t. Havas: Dopisniki švicarskih listov poročajo iz Berlina, da je belgijski kralj po svojih zastopnikih prišel v stik z vrhovnim vodstvom nemške armade šele 24 ur pred zlomom belgijske vojske. Belgijska vlada ni bila za kapitulacijo. Nemška vlada pa po poslužbenih izjavah sama ni pričakovala tako hitrih razvojev. »Basler Nachrichten« menijo v svojem dopisu iz Berlina, da italijanski vpliv na odločitev belgijskega kralja ni bil brez vrednosti. Vendar pa nemško zunanje ministrstvo v svoji objavi za tisk odločno zanika takšna podtikavanja in trdi, da je vzrok, zakaj je belgijska vojska položila orožje, izključno vojaškega značaja. Še eno vprašanje v Berlinu ni prav jasno, pišejo »Basler Nachrichten«, namreč, če se je belgijska armada v celoti pokorila odloku belgijskega kralja, ali če se nekateri oddelki armade bore še naprej. Podrobnosti glede tega vprašanja še manjkajo, ali pa javnosti niso bile izročene. Izjava belgijskega ministrskega predsednika Pierlota, ki jo je dal v svojem pariškem radio-govoru, kjer pravi, da se je kralj Leopold s svojim dejanjem odvedel vladarskim pravicam in da je po belgijski ustavi sedaj vlada izvršiteljica vladarske oblasti, so po pisanju švicarskega lista v Berlinu vzeli resno.

Mnenje v Berlinu: »Zaveznički so krivi katastrofe Belgije«

Berlin, 29. maja. AA. DNB: Nemški listi ostro obsojajo včerajšnji Churchillov govor v spodnjem domu, ko je skušal krivditi za angleški armadi grozečo katastrofo zvaliti na Belgijo. Listi primerjajo to zadržanje Anglije z zadržanjem angleških državnikov v primeru Norveške.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« in »Politische Korrespondenz« naglašata, da pomeni kapitulacija belgijske vojske novo katastrofo zavezničkov in sedanja vojni, ki sta jo zahodni velesili objavili Nemčiji. Vedno večje postaja število onih držav, ki so bile kompromitirane in zapeljane od zahodnih velesil, da so stopile v vojno ter morale nazadnje podleči udarcem nemškega orožja. Pariz in London sta napravila vse, da pripravita te države o pomoči zavezničkov, toda zgodilo se je ravno narobe. Pariz in London sta dajala sijajne obljube samo zato, da bi druge poglajale v vojno in jih v kritičnem času pustila

Vzroki nemških uspehov

Sodba švicarskega lista »Journal de Geneve«

»Journal de Geneve« priobčuje naslednji uvodnik, ki v marsičem osvetljuje sedanje dogodke na zahodnem bojišču. »Sprememba vrhovnega poveljnika, odslovitve cele vrste višjih častnikov, novi ljudje v najvišjem francoskem poveljstvu, vse to dokazuje, da se Francija trudi prilagoditi se novemu načinu vojskovanja, ki je, kakor se zdi, presenetil one, ki so do prihoda Paula Reynauda bili odgovorni za vladanje Francije. Po pravici je treba povedati, da generali večkrat plačajo napake, ki so jih napravili politiki. Ni dvoma, da je bila neizrečena lahkomisljenost od strani Francozov, da so izdelovali 60 letal na mesec, medtem ko jih je Nemčija izdelovala 800. Vendar nočemo tukaj razmotrivati o napakah, za katere se plemeniti narod tako kruto pokori. Naš glavni namen je pokazati, kako je prišlo do sedanjega položaja. Naj se iz tega vsaka država pouči in naj iz dogodkov, katerim smo presenečene priče, takoj napravi primerne in ustrezajoče sklepe.«

»Skoraj najbolj se je treba čuditi nevednosti o tem, kaj je bistvo hitlerizma. Zaradi brezskrbnosti ali sploh brezbrizja se niso hoteli baviti s čudovitno prenosno, ki jo je Nemčija doživela. Čisto je bilo prezrto že staro dejstvo, ki ga vedno ponavljajo zgodovina, da se premagani narod z vsimi sredstvi prizadeva za maščevanje. Morda velik del Nemcev niti ni zajel narodni socializem. Toda zato so vseeno ostali Nemci in so z dopadajenjem gledali, kako se je drobil člen za členom versajske mirovne pogodbe. Z vedno bolj prijaznimi očmi so gledali moža, ki jim ni le obljubljal osvobodjenja, ampak tudi izboljšanje njihovega gospodarskega stanja, izboljšanje njihovega življenja in ki jim je obljubljal, da jim zagotovi gospodstvo nad drugimi narodi. Vse te cilje je neumorna propaganda širila neprestano in budila vedno nove energije v nemškem narodu.«

Druge napake je bila v tem, da so gledali na Hitlerjev režim skozi očala in povedke nekaterih emigrantov. Na osnovi njihovih informacij so se delali zmotni sklepi. Povedali so nam, da so nemški avtomobili, ki so vozili proti Dunaju, ostali pohabljeni na cestah, da ženske v Frankfurtu nimajo dovolj volne za obleko, da primanjkuje mila, da je pruski generalni štab v prepiru s političnimi voditelji. Vse mogoče podrobnosti so nam pripovedovali in nam zagotavljali, da Nemčija ne bo vzdržala vojne preizkušnje. Toda to se bila drevesa, ki so našim očem prikivala gozd. Nočemo reči, da smo bili nalagan in da oni niso pošteno mislili, ki so v svojem maščevanju nad režimom, ki jih je pregnal, hoteli biti iskreni. Toda kljub temu ostane resnica, da se je nemška sila podcenjevala in da se ni mislilo na to, kar je bistvenega: da je namreč Hitler ustvaril armado, kakor jo zahtevala njegova politika in da je popolnoma točno računala, ko je ocenjeval njeno moč in pa nezadostne priprave nasprotnikov, s katerimi se je prej ali slej moral srečati na cesti. Hitler je dobro vedel, da je njegova politika tvegana in da bo prej ali slej naletela na mednarodne težave. Zavedal se je tudi, da bo tista preizkušnja usodna in da mu lahko prevrže vse njegovo delo. Moramo pa — eči, da mu je iz sedaj uspelo, da je s sredstvi, ki jih

na cedilo. Kralj Leopold III. je obvaroval narod in državo pred nepotrebni žrtvami in gotovo katastrofo. Zapadni velesili poskušata še sedaj iz svojih porazov izvelič korist. Tako izkoriščata sedaj sklep belgijskega kralja, samo da bi odvalili breme odgovornosti z lastnih ramen. Oni, ki sede v varnem ozadiju v Parizu in Londonu, valijo odgovornost za izhod bitk na vojake in generale, ki se nahajajo na bojišču, sami pa sploh ne vedo, kako se vojna vodi. Vse to je znak slabe vesti in zato bodo morali odgovarjati svojim narodom.

Belgijski kralji zopet v Brusliu

Pariz, 29. maja. t. Reuter: Tukaj potrjujejo poročilo, da se je kralj Leopold po kapitulaciji belgijske armade vrnil v svojo palačo v Brusliu. Nemško vrhovno poveljstvo mu jo je stavilo na razpolago. Palačo strazi sedaj nemška častna straža.

Kraljev brat ranjen

Nadležje poročajo, da je bil kraljev brat grof Flanderski (princ Karel) v bitki tako hudo ranjen, da so mu morali odrezati eno nogo nad kolonom. Upajo pa, da mu bodo rešili življenje.

Seja belgijskega parlamenta

Pariz, 29. maja. AA. Havas: Člani predsedništva belgijskega senata in belgijske poslanske zbornice so se na poziv svojih predstavnikov spet sestali z velikim številom članov obeh zbornic. Predsednik senata je na tem sestanku zastopal tudi predsednika poslanske zbornice, ki je zaprosil s sestavljanjem podrobnega poročila o resnih dogodkih, ki so se odigrali zadnje dni. Na sestanku se je znova pokazalo soglasje o priliki posvetovanja ter popolna istovetnost naziranj z belgijsko in zavezniškima vladama. Vsem predsednikom teh vlad je bilo izkazano priznanje.

Sestanek članov sveta senata in poslanske zbornice, ki se muče v Franciji, je sklican za petek, 31. maja.

Izjava Roosevelta

Washington, 29. maja. AA. Stefani: Predsednik Roosevelt in zunanji minister Cordell Hull sta čaenikarjem izjavila, da ne moreta podati nobene sodbe in komentarja o udaji belgijske vojske. Časopisje pravi, da je samo belgijski narod poklican oddajati sodbo o odločitvi kralja Leopolda III. Vsi listi pa poudarjajo težaven položaj, v katerem so zdaj zaveznički.

Newyork, 29. maja. AA. Havas: Newyorkški listi komentirajo kapitulacijo belgijske vojske ter posebno naglašajo posebno težke vojne posledice te kapitulacije. Dasi listi ne prikrivajo težav, vendar naglašajo, da je še daleč do tega, da bi bila

Madrid, 29. maja. AA. Havas: Belgijski krogi v Madridu so sprejeli z veliko žalostjo vest o kapitulaciji belgijske vojske.

Atene, 29. maja. AA. Havas: Belgijska kolonija v Atenah je poslala predsedniku belgijske vlade Pierlotu brzojavko, v kateri se izraža topla simpatija za belgijsko vlado.

Razlaga k zemljevidu: »Južna fronta« gre od Abbeville na obali naprej proti vzhodu ob reki Somme mimo Amiens, Peronne do St. Quentin. Tam se nadaljuje na La Ferre in Laon in v ravni črti naprej do reke Aise. — Na severu pa sta angleška in francoska armada obkoljeni vsaka v en »žep«. »Angleški žep« je prilipljen na obalo pri Dunkerque, sega do Ypresa na vzhodu, do Armentieres na jugovzhodu in do St. Omerja na jugu. »Francoski žep« pa je na majem prostoru južno od Lille in sega do črte Bethunes-Lens-Donai na jugu, do belgijske meje na vzhodu, do Lille na severu.

Sovjetska Rusija in Balkan

Nasprotujoča si poročila o stališču moskvske vlade do morebitnih zapletljivajev na Sredozemlju

Sovjetska Rusija daje naglas odnošajem z Bolgarijo: Majski postane poslanik v Sofiji

Sofija, 29. majnika. t. Havas: V sofijskih vladnih krogih nočejo uradno potrditi, da bo dosedanj sovjetski poslanik v Londonu Majski imenovan za sovjetskega poslanika v Sofiji, vendar ipa je stvar že gotova in je treba samo še formalne rešitve in bo objavljena. Imenovanju pripisujejo posebno v nemških in italijanskih krogih velik pomen. Imenovanje Majskega bi namreč pomenilo, da Sovjetska Rusija hoče svojemu zanimanju za Balkan dati poseben poudarek s tem, da svojega poslanika, ki sedi za Sovjetsko Rusijo na najbolj važnem mestu, namreč v Londonu, pošlje na Balkan in s tem podčrta, da je balkanski sedež za Sovjetsko Rusijo trenutno še bolj važen, kakor londonski.

Seja vrhovnega sveta v Moskvi

Moskva, 29. maja. AA. Tass: Snoči se je v Kremli začelo tretje zasedanje vrhovnega sveta sovjetskih republik, ki so mu prisostvovali vsi narodni predstavniki, člani diplomatskega zbora, ter predsedniki znanosti, umetnosti in vojske. Prisotni so toplo pozdravili prihod Stalina, Molotova, Vorosilova in ostalih ljudskih komisarjev, ko so prili v dvorano. Sejo je otvoril predsednik vrhovnega sveta Zdanov. Vse točke dnevnega reda so bile soglasno sprejete. Ljudski komisar za finance Safranov je sporočil, na kraju, da je svet ljudskih komisarjev predložil vrhovnemu svetu v odobritev proračun dohodkov in izdatkov za prihodnje finančno leto. Proračun znaša 25 milijard 326 milijonov rubljev.

Madžari zaupajo v mir

Budimpešta, 29. maja. b. Tukajšnji politični krogi so prepričani, da bo mogoče ohraniti mir na Balkanu, pa četudi bi Italija stopila v vojno na strani Nemčije. To prepričanje temelji na zanimanju Sovjetske Rusije za Balkan. Uradno poročajo, da se je madžarski poslanik v Moskvi Christoff razgovarjal s predsednikom sveta ljudskih komisarjev Molotovim. Do konference pa je prišlo na pobudo Molotova.

Sovjetske čete v velikih množinah prihajajo na črnomoško obalo

Bukarešta, 29. maja. t. Exchange Telegraph: V romunsko prestolico prihajajo poročila, da je Sovjetska Rusija začela izjavati celo vrsto ukrepov za to, da bi bil ohranjen mir v tistih področjih južnovzhodne Evrope in Crnega morja, ki posebno zanimajo Sovjetsko Rusijo. Poročila govorijo o zbiranju čet v južni Galiciji, torej ob besarabski meji, nadalje o premikanju sovjetskih čet proti obalam Crnega morja. V Odoso so prišli zelo močni oddelki sovjetske vojske med njimi tudi oklopne edinice. Sovjetsko črnomoško brodovje pa je na straži. V romunskih političnih krogih izjavljajo, da Romunije sovjetski vojaški ukrepi ne razburjajo. V sovjetskih krogih v Bukarešti, kjer zadnje čase vlada velika razgibanost, pa izjavljajo, da so bili ti ukrepi potrebni samo s stališča varnosti. Sovjetska Rusija nima nobenega namena, da bi se vmešavala v kakšen vojni nastop. Zastopnik sovjet-

skega poslanstva pa je v razgovoru s časnikarji dodal, da imajo ti ukrepi poleg tega, da naj se zavaruje sovjetsko ozemlje proti vsakemu presenečenju, še nalogo, da zavarujejo dosedanje stanje na področjih južnovzhodne Evrope, kjer ima Sovjetska Rusija svoje interese. Sovjetska Rusija da na jugovzhodu Evrope ne mara biti postavljena pred neka gotova dejstva.

V Romuniji pred Sovjeti nimajo več strahu

Budimpešta, 29. maja. b. Sprememba odnošajev Romunije in drugih balkanskih držav napram Sovjetski Rusiji je izzvala v tukajšnjih političnih krogih precejšnje iznenadenje. Dopolnjen »United Press« iz Bukarešte, ki je že 20 let v Romuniji opozarjal, da se je položaj naglo izpremenil. Se pred kratki časom so vsi romunski vojni načrti bili izdelani za obrambo proti napadom od strani Sovjetske Rusije. Danes pa nihče več ne označuje Sovjetske Rusije kot napadalca, temveč jo imajo kot »varuhinjo miru na Balkanu«. Nekateri politiki so sicer še vedno vznemirjeni zaradi sovjetskega stališča glede vprašanja Besarabije, vendar tudi ti ne kažejo nič več takšnega razburjenja. Od vseh jugovzhodnih evropskih držav si le na Madžarskem delajo skrbi zaradi sovjetske delavnosti v tem delu Evrope, medtem ko druge balkanske države menijo, da je Sovjetska Rusija trenutno pomagla da se mir v tem delu Evrope ohrani.

Najstrožji varnostni ukrepi v romunski petrolejski industriji

Bukarešta, 29. maja. b. Z naredbo vojnega in notranjega ministra ugasnejo 30. maja vsa dovoljenja, ki so bila izdana za obisk ali bivanje v področju petrolejskih vrelcev, petrolejskih rafinerij ter izvoznih središč države. Vsi Romuni, ki stanejo v teh področjih in ki imajo dovoljenje za nošenje orožja, morajo do 30. maja orožje izročiti

krajevnim oblastem. Dalje morajo vsi inozemci, ki so zaposleni v petrolejski industriji ali ki stanejo na tem področju, dobiti posebna dovoljenja. Te ukrepe je romunska vlada storila zaradi živahnega delovanja tujih agentov.

General Carton de Wiart, poveljnik angleških sil na Norveškem. Med svetovno vojno je bil devetkrat ranjen, in mu leva roka ne služi.

Kaj bo storila Italija

Francoz Laval je prinesel v Rim predloge za sporazum

Rim, 29. maja. b. Iz zanesljivega vira poročajo, da je snoči prispel v Rim bivši predsednik vlade Pierre Laval, ki je s postaje takoj odšel v palačo Chigi, kjer je imel daljšo konferenco z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Pierre Laval je prinesel italijanski vladi predloge francoske vlade za pogajanja glede zahtev, ki jih je Italija postavila glede Francije. Ti predlogi so za Italijo zelo ugodni in je upanje, da bosta Francija in Italija mogli urediti svoje odnose. — Zanimivo je, da je v Rim prispel danes diplomatski predstavnik Amerike v Berlinu, istočasno pa se je nemški poslanik v Rimu von Mackensen razgovarjal z italijanskim zunanjim ministrom. Danes je grof Ciano obiskal ameriškega diplomatskega predstavnika iz Berlina, ki se je dopoldne sestal z Rooseveltovim predstavnikom v Vatikanu, g. Taylorom.

Italijanske težnje v tisku

Rim, 29. maja. t. Havas: Italijanski tisk nadaljuje z objavljanjem člankov, v katerih podčrtava mnenje, da je sedaj prišel čas za to, da Italija uredi vse svoje težnje. »Messagero« celo objavlja novice, da je neka skupina rodoljubov v Turinu ustanovila v okviru Inštituta za fašistično kulturo propagandni odsek »za Nico in Korzikov«.

Francoški vojaški strokovnjaki pričakujejo vojno z Italijo

Pariz, 29. maja. b. Francoški vojni krogi z največjo pozornostjo spremljajo nadaljnje priprave italijanske vojske za udeležbo v vojni na strani Nemčije. Sodeč po zadnjih italijanskih vojnih sklepih, izražajo francoški strokovnjaki mnenje, da je treba v najkrajšem času pričakovati vstop Italije v vojno proti Franciji in Veliki Britaniji. Z ozirom na že storjene vojne ukrepe trdijo francoški strokovnjaki, da bo Italija stopila v vojno proti zaveznikom brez objave splošne mobilizacije ali napovedi vojne. Sovražnost se bodo pričele, kakor v mnogih drugih primerih, na ostalih evropskih bojiščih.

Pogajanja z Anglijo

London, 29. maja. AA. Havas: Izve se, da se je naloga sir Williama Greena v Rimu v tehničnem oziru posrečila in da je dosežen sporazum z italijanskimi strokovnjaki, o politični strani pogajanj ne dajejo nobenih podrobnosti.

Italija kliče ladje domov

Rim, 29. maja. b. Italijanska vlada je izdala nalogo vsem ladjebelenicam, naj takoj pozovejo nazaj vse italijanske ladje iz Istambula in ostalih turških luk. Istočasno so bile ustavljene številne pomorske poti z inozemstvom.

Angleški vojaki na zahodnem bojišču.

Kakšna je oborožitev Amerike

Ford obljubuje v 6 mesecih po 1000 letal dnevno

London, 29. maja. Roosevelt je v svojem govoru, ki ga je imel nedavno po radiu, povedal, da imajo USA sedaj 2000 najmodernejših letal. Ze letos pa se bo proizvodnja letal povečala na 50.000 letno. Amerika ima dovolj dobro izvežbanih pilotov. Vojaštvo jih ima do sedaj 3200, a skoraj jih bo desetkrat več.

Ameriško bojno ladjevje bo imelo v začetku bodočega leta 500 vojnih ladij, od teh 17 bojnih ladij-velikanov, 6 nosilk letal, 30 križark, 200 rušilev, 60 podmornic in nad 100 drugih vojnih ladij. Sedaj služi v vojni mornarici 145.000 mož. Vojna mornarica ima tudi 2200 najmodernejših vodnih letal. V teku leta misli Amerika izvežbati milijon pehotne vojske Veliko pažno posveča Amerika letalski obrambi. Do sedaj ima Amerika 1700 protiletalskih topov.

Detroit, 29. maja. AA. Reuter: Znani industrialec Henri Ford je izjavil v nekem intervjuju, da bi Fordove tovarne lahko v roku 6 mesecev začele proizvajati 1000 letal dnevno, če bi bilo to potrebno. Ford je naglasil, da bi v tem primeru bila cena letal napram sedanjim cenam znatno nižja.

Washington, 29. maja. Havas: Pooblaščeniki krogi poudarjajo, da pogajanja med Ameriko in Brazilijo glede udeležbe pri obrambi Amerike, tečejo ugodno. V načrtu je zgraditev pomorskih in letalskih oporišč na ozemlju Brazilije, da bi se zaščitila Brazilija in Panamski prekop. Podoba na oporišča naj bi se zgradila tudi v Venezueli ter na otoku Galapagos in Kokos.

Odbor za narodno obrambo

Washington, 29. maja. AA. Reuter: Roosevelt je sporočil včeraj, da je ustanovil poseben odbor za narodno obrambo, v katerem bo sedem uglednih osebnosti. Ta odbor bo imel nalogo skrbeti za izvršitev načrta narodne obrambe v zvezi z odobrenim kreditom v znesku ene milijarde dolarjev.

Nemci o položaju katoličanov na Poljskem

Berlin, 29. maja. AA. DNB je zvedel o položaju katoliške Cerkve na Poljskem naslednje:

Ze meseca marca letošnjega leta je generalni guverner Poljske izdal odlok, po katerem so naslednji prazniki priznani kot državni prazniki: 1. januar (novo leto), sv. Trije kralji, dva dneva o veliki noči, dva binškočna praznika. Vsi svetniki ter prvi in drugi dan božiča. Razen tega se opravlja redna služba božja tudi na mnogostevilne druge cerkvene praznike.

V nasprotju s poročili tujega časopisja cerkve na področju generalne guvernerije niso zaprte. Poljskemu prebivalstvu je dana prilika, da zadosti svojim verskim potrebam. Služba božja se opravlja redno tudi ob delavnikih, medtem ko so prošnje dovoljene samo s policijskim dovoljenjem. Cerkevna društva niso razpuščena. Cerkev nihče ne ovira pri njenem karitativnem delu, toda podpore od države ne dobiva. Karitativna društva so dolžna polagati račune glavnemu odboru za socialno pomoč pri generalni guverneriji. V vsaki župniji je organizirana cerkvena akcija za podpiranje sirot. Razen duhovniškega društva se za podpiranje sirot predvsem brigada družbi sv. Elizabete. Razen tega so nekateri bratovščine ustanovile svoje odseke z namenom, da podpirajo reveže. Teološke fakultete poljskih univerz so zaprte. Vestnik Srea Jezusovega, ki ga izdajajo jezuiti, še dalje izhaja.

Vatikansko mesto, 29. majnika. AA. Sv. oče Pij XII. je danes dopoldne sprejel novega italijanskega veleposlanika pri sv. Stolici Attolico, ki mu je izročil svoje poverilnice. Po uradnem obredu se je sv. oče z italijanskim veleposlanikom zasebno razgovarjal okoli trideset ure. Veleposlanik Attolico je nato obiskal državnega tajnika kardinala mgr. Magliana.

Orient-ekspres samo do Švice

Rim, 29. maja. AA. Stefani: Na zahtevo švicarske železniške direkcije bodo vlaki orient-ekspresa, ki so bili ustavljeni na progi Milan—Pariz, obnovljeni na progi Milan—Lausanne in Milan—Carigrad.

Priprave v Egiptu

London, 29. maja. t. Reuter: Na vprašanje poslanca Wedgwood Benna, če vlada kaj misli na to, da obstoja v Egiptu podobna nevarnost, ki je pogluala v propast Norveške in Nizozemske, kjer da so člani nemške kolonije pomagali nemški armadi pri zasedanju ozemlja, je državni podtajnik Buttler odgovoril:

»Poslanec Wedgwood naj bo popolnoma miren, kajti egiptska vlada je v sporazumu in s sodelovanjem angleških oblasti podvela vse potrebne ukrepe proti nekaterim tujcem določenih narodnosti, da varnost egiptske države ne bo ogrožena po notranjih nevarnostih.«

Priprave na Malti

Malta, 29. maja. b. Guverner Malte je izdal naredbo, glasom katere ne sme nobena civilna oseba v času od 11 zvečer do 5 zjutraj na ulico. Vsaka kršitev te uredbe bo najstrožje kaznovana.

Priprave v Tunisu

Tunis, 29. maja. b. Tudi v Tunisu je izdana prepoved, po kateri civilisti od 11 zvečer do 5 zjutraj ne smejo na ulico.

„Revolucija“ v Angliji

Angleška vlada ima oblast najhujšega totalitarnega režima, ker sme razpolagati z ljudmi in vsem imetjem v Angliji

Pod tem naslovom objavlja švicarski list »L. a Suisse« uvodni članek, ki nazorno slika položaj, v katerem se nahaja angleški imperij spričo zadnjih vojnih dogodkov, ki so ga prisilili, da sprejme nase največje žrtve, da v tej velikanski borbi ne podleže. Članek posnemamo v glavnih mislih.

»Anglež je prodal zadnjo srajco, da je zmagal nad Napoleonom. Prodaj je sedaj še svojo svobodo, da zmaga v sedanji vojni.« Tako pravijo v Angliji o zadnjih daljnosežnih sklepih, ki so bili na predlog vlade sprejeti v angleškem parlamentu. Kajti polnomočna pooblastila, ki jih je dobila od parlamenta angleška vlada, ji dajejo pravico, da svobodno razpolaga z ljudmi in z imetjem na področju Anglije. Vojna je zavzela takšno obliko, da tudi civilisti v zaledju ni več sam svoj, prav tako malo, kakor vojak na fronti. Vojak na fronti le s težavo prenaša velike žrtve, ki mu jih nalaga boj, ako mora misliti, da oni v zaledju iz njegovega trpljenja vlečejo osebne koristi. Prišel je tudi v Anglijo val radikalnih ukrepov, ki so ustanovili vsestransko enakopravnost vseh v trpljenju in v žrtvah.

30 let se je Churchill boril za oblast. Boril se je, da bi svojo stranko prepričal, da so reforme neobhodno potrebne. Zaman. Ostal je v stranki sam. Toda strašne preizkušnje, ki se za Anglijo odprle vrata k oblasti, kjer bi sedaj mogel pokazati, česa je sposoben. In res, takoj prvi dan že je pokazal, da je drzen radikal, ki je takoj zajel ves obseg nevarnosti in je tudi strl vse ustanove, ki so pretežke in prepečasne, da bi se z nevarnostjo z uspehom spoprijele.

Anglija, ki niti ustavnega zakona nima, pozna samo eno oblast. Ta oblast je parlament. Churchill se je zalel v to edino oblast, ji vzel vso pravico, da stori vse potrebno za rešitev domovine. In parlament mu je ploskal! Zakon o pooblastilih, ki jih je dobila vlada, daje namreč vladi pravico, da mobilizira ves narod brez izjeme, to se pravi vsako človeško bitje in vsako zasebno in javno imetje. Vlada ima pravico naložiti konkurzoli kakršno koli delo. Vsaka služba bo sicer plačana, toda vsak dobiček bo tako rekoč izključen, kajti država ga bo vsega pobrala z davki. Država dobi pravico vsakdanjega vpogleda v knjigovodstva podjetij in posameznikov. Kdor se temu nadzorstvu ne bi hotel podvreči, bo izvržen iz skupnosti angleškega naroda. Angleški parlament je sam svobodno sprejel

totalitarni režim v najstrožjem pomenu besede. Sprejel ga je s ploskanjem in kralj je zakon takoj podpisal.

Novi režim v Angliji je hujši od fašističnega in dosega strogost hitlerjevskega režima. Nemčija je — v želji, da dvigne narod in državo k novemu življenju potem, ko je strla okove versarskega mira — upognila vsakega posameznika in vsak zasebni interes velikemu cilju. Moški, ženske, starost in mladina, vsak je dobil svojo odločno nalogo v službi države. Industrija, trgovina, denarstvo so bili preosnovani, da ne morejo služiti več posamezniku, ampak so v službi države. Podjetja, ki so v tem delovnem pogonu za nič, so bila prepovedana in opuščena, njihovi lastniki pa sprejeti v državno službo. Nemčija je danes tako vsestransko udarno organizirana, da mora njen prvenstveni nasprotnik, to je Anglija, sprejeti vsestranske utesnitve svobode, o katerih pred tremi tedni še nikdo sanjal ni. Ogrožanje Anglije od Calaisa sem je v nekaj dneh postala stvarna nevarnost. Danes je tudi Anglija tako organizirana, da lahko vlada razpolaga z vsem, z ljudmi in s premoženji, v namene državne obrambe. Vojna je preuredila pomen posameznih vrednot. Kadar je kakšen narod v nevarnosti za svoj obstoj, potem pojem o osebni koristi skoraj popolnoma izgine v veliki vrednoti narodnega obstoja. Vse je manj vredno, kakor življenje. To je posebno resnično pri življenju narodov. Razvoj režimov v mirnem času je počasen, komoden, okoren. Kadar pa nastopijo velike nevarnosti, dobi življenje hitrejši tok in zasebni ozri takoj utonejo v veliki brigi za obstoj vse skupnosti. Za Anglijo je bila že uvedba splošne vojaške dolžnosti velika revolucija. Sedanja pooblastila, ki jih je dobila vlada, da brezpogojno razpolaga z vsem, živim in mrtvim imetjem naroda, pa so druga, še večja revolucija, ki je dosegla, da v času, ko nekateri bijejo boj za obstoj bodisi na fronti, bodisi pri delu v zaledju, drugi uživajo brezbržno svoje imetje in se okoriščajo s trpljenjem in delom ostalih.

V Angliji je s tem nastala prava narodna skupnost, v kateri so na mah izginile razlike stanov, poklicev, starosti in spola. Nobenega dvoma ni, da bo to, kar je nastalo v sedanji vojni, pustilo za seboj globoke sledove in zarezje. Revolucija, ki se je zgodila v zadnjih dneh v Angliji, bo trajala tudi po svetovni vojni, pa naj ima takšen ali takšen zaključek.

Strah sodobnega človeka

Če bomo — tako beremo iz peresa znane francoskega pisatelja Plisniera v belgijski katoliški reviji »La Cité Chrétienne« — živeli na tak način in v takem ritmu naprej, kakor živimo zadnjih sto let, še eno stoletje naprej, potem bo evropski človek telesno in duševno propadel do kraja. Telesno: kljub do viška razvitem športu, zdravstveni kulturi in kultu telesa postajamo rod za rodrom bolj jalovi. V Italiji, kjer se toliko stori za plodovitost družine, so ob objavi prebivalstvene statistike aprila 1940 vsi listi prinesli komentar, v katerem ugotavljajo, da narastek rojstev v l. 1939 kaže padanje v primeri z l. 1936. Kar se tiče duhovnega in duševnega življenja, ni treba velikih dokazov, kako so razmajani vsi temelji skupne človečanske omike v nrvstvenem, socialnem in političnem pogledu in kako človeštvo, razdeljeno v sovražna plemena, ne čuti več, da bi bilo enota. Pisatelj pa se ustavlja predvsem pred silnim strahom, ki ga kaže moderni človek pred svojo usodo; ne čuti se nič več varnega, strašno ga skrbi njegova eksistenca, živi v blazni nervoznosti, kakor da bi stal na ozkem grebenu med dvema brezdnoma. Zato hoče na vsak način izvedeti za svojo prihodnost, da bi se mu odkrila njegova usoda in se zateka v ta namen k astrologiji, hiromantiki, magiji, okultizmu in vse vrste praznoveststvu.

Kristjan se mora temu pomilovalno smehljati. Kdor je Kristusov, ta je prost vsega strahu in ni radoveden, kaj je zapisano v knjigi življenja o njegovi zemski usodi. Kaj bi pa človeku pomagalo, če bi to vedel? Še bolj bi bil nesrečen, če vere nima. Kristjan ve, da je vsak trenutek svoje preteklosti, sedanjosti in bodočnosti v božjih rokah, da je vsak dan in vsak hip svojega življenja navezan na Boga, ki mu je Oče, in da ne more biti nobene groze, v kateri bi obupal, ker sama smrt zanj ni groza, ampak le vhod v večno življenje. Za kristjana ni ne skrbi, ne dvoma, ne obupa zaradi življenja, ker kristjan ne pozna groze nič. Za sodobnega človeka pa, ki tava brez vere v Očeta človeškega rodu in Gospodarja vesoljstva, je ta nič najhujši strah. Odtod vse to nervozno bežanje, obupno spraševanje in blazna skrb, kaj bo. Toda tako ne bo več mogoče dolgo živeti!

Politični zapiski

Kaj je narod?

Znani »Srpski glas« prinaša v zadnji številki članek, kjer razlaga, kaj je narod. Takole ga razloži: »Misel narodnosti je po svojem značaju bistveno duhovna. Njen pogoj je, da ljudje čutijo enotno edinost, ki njene člane loči od drugega dela človeštva. Ta edinost je posledica splosne zgodovine, dobljenih zmag ter tradicij, ki so pridobljene s skupnimi napori. Tako se razvija čut, ki družijo ljudi med seboj. Ljudje priznavajo svojo podobnost ter naglašajo svojo razliko od drugih ljudi. Ti ljudje imajo svojo umetnost in svojo književnost, ki se razlikujeta od umetnosti in književnosti drugih narodov.« Ta definicija, dasi je precej čudno stilizirana, je vendarle v mnogočem znaniva.

Le čevlje sodi naj kopitar!

Batovo podjetje izdaja, kakor znano, svoj časopis »Izbora«, ki je na razpolago tudi kot revija dnevnemu tisku. Ta časopis prinaša izvlečke ali pa cele članke iz svetovnega tiska. Kakor piše zadnja številka Katoliškega tednika, je Batov izbor v svoji suševski številki letošnjega leta v Wellsovem članku napadel katoliško cerkev, kjer napada tudi Vatikan, češ da »se vmešava v svetno življenje«. V tem članku napada katoliško cerkev, češ da je ona tista sila, ki je Angleže in Francoze pripravila do tega, da so šli braniti nemogočo poljsko državo. Batov izbor po omejenem članku naglašja, da si Vatikan stalno prizadeva, da bi sedanji vojni dal verski značaj. — »Katoliški tednik« pobija trditve Wellsovega članka ter njegovo stališče pripisuje masonski miselnosti, ki ji je poleg Vatikana tudi Poljska trn v peti. List naglašja, da je ta članek dokaz, da ga je pisal pristaš marksistične miselnosti in ekstravagančne značaja. Toda, kar utegne ugajati protestantski miselnosti, ne more ugajati katoliškemu bralcu, ki je v teh rečeh mnogo bolj poučen kakor pa Wellsovemu občinstvu. S tem člankom se peča tudi zagrebška »Hrvatska Straža«, ki ga prav tako odločno odklanja ter zavrača njegove neresne trditve. K temu dostavljamo le misel, da bi se Bati nikakor ne bilo treba ukvarjati s takimi zadevami, ki ne spadajo v področje njegove stroke, saj je že davno pri nas dejel naš dr. Prečeren: »Le čevlje sodi naj kopitar!«

Masoni in sokolstvo

Belgrajski tednik »Novi Balkan« prinaša pod gornjim naslovom članek, kjer med drugim razlaga: »Nobena skrivnost ni, da so se masoni znali vgnezditi tudi v sokolstvu, kakor so se pač znali vgnezditi v vseh drugih patriotičnih organizacijah. Zanimiv je članek glasila belgrajske sokolske župe »Oko sokolovo«, ki v svoji 4. številki navaja znano izjavo dr. Korošca ter v odobravo, nakar razlaga zakulisno delovanje framonserije, ki se poteguje za vodilne položaje v sokolstvu ter z raznimi spletkami onemogoča prave sokolske borbe, pri čemer celo pretežira razne omahljivce z namezom, da bi masoni lažje rovarili med sokolstvom.«

Muslimani in Srbi pojdejo skupaj

V nekaterih okrajih Bosne, ki spadajo pod banovino Hrvatsko, bodo občinske volitve prihodnje nedelje, 2. junija. Tako bodo občinske volitve tistega dne tudi v okraju Derвента. Kakor poroča belgrajsko »Vreme«, je ta okraj med največjimi okraji bosanske Posavine, zaradi česar je za volitve veliko zanimanje. List pravi: »Od osmih občin, ki spadajo v ta okraj, ima HSS v 4 absolutno večino, medtem ko imajo v drugih 4 absolutno večino muslimani in pravoslavni skupaj. Kljub poskusom od strani HSS, da bi muslimani postavili skupno listo s HSS, bodo muslimani postavili skupne liste s Srbici. — Na drugem mestu pa isti list poroča iz Splita, da bodo v občini Brestovsko v okraju Fojnica muslimani postavili listo skupaj s HSS, potem ko je bila prejšnja lista iz formalnih vzrokov od sodišča odklonjena.«

Kazni za poslušanje tujih postaj

Sarajevski »Jugoslavenski list« poroča: »Konec septembra lanskega leta je okrajno načelstvo v Ključnu prepovedalo poslušati v vseh javnih lokalih in v zasebnih hišah pri odprtih oknih vse tuje oddajne postaje, ki so oddajale propagandne stvari v našem jeziku. Zdej je isto okrajno načelstvo izdalo vsem občinam in orožniškim postajam svojega okraja novo naredbo, kjer je rečeno, da se prejšnja naredba poostreje ter je treba strogo paziti na to, da bi radijski naročniki te prepovedi ne kršili. Kdor bi to naredbo prekršil, bo strogo kaznovan. To naredbo so dobili v podpis z aktom vsi radijski naročniki. Ista naredba prepoveduje, da bi ljudje v javnih lokalih javno govorili v korist ene ali druge vojskujoče se stranke.«

Na naslov starokatoličanov

Zdej so si starokatoličani na Hrvatskem hudo v lasih. »Hrvatska Straža« se peča z njihovimi notranjimi prepri ter prinaša v zadnji številki tudi članek o teh sporih, kjer med drugim na njihov naslov pove te-le besede: »Iz vsega se vidi, da bo kmalu vse zrelo za likvidacijo starokatoličanstva. To je posredno napovedal sam vikar Niko Petrič iz Splita, ki od ministra pravde zahteva ukrepe zoper »nelegalno in nedovoljeno delovanje odpadnikov«. Tako imenuje tiste starokatoliške svečenike, ki brez vsakršne pravice opravljajo službo božjo, poročajo, razporekajo itd. ... Ali Niko Petrič in drugi vikarji Marka Kalodiere niso nikdar pomislili, kaj bi mogla šele katoliška cerkev po vsej pravici zahtevati?«

Trgovina z železom in jeklom

Belgrad, 29. maja. Posvetovalni odbor za kovinsko industrijo je izdelal načrt uredbe o železu in jeklu, ki vsebuje določila o trgovini, nadzorstvu izdelave in razdelitvi železa ter jekla. Uredba je že dobila svoje končno besedilo, ki so ga sprejeli vsi merodajni činitelji, razen banke uprave v Zagrebu, od katere je pa tudi pričakovati soglasja.

Posvetovalni SDS

Belgrad, 29. maja. m. V Belgrad je davi dopotoval glavni tajnik SDS senator Sava Kosanović ter je imel daljši razgovor s predsednikom SDS in ministrom za socialno politiko ter ljudsko zdravje dr. Budisavljevičem. Njun razgovor se je v glavnem nanašal na notranje strankarske zadeve, predvsem na rezultate, ki jih je v zadnjih občinskih volitvah zabeležila SDS. Senator Sava Kosanović je bil sprejet tudi pri dr. Mačku.

Kdo je Henri Spaak

Socialistični zunanji minister belgijske vlade

V poslednjem letu prejšnjega stoletja so v hiši gledališkega ravnatelja in dramskega pisatelja v Bruslju pričakovali vesel dogodek. Vsak dan je prišel Paul Janson, slavni belgijski državnik, v hišo ravnatelja, da bi poizvedel, kako je njegovi ženi. Zakaj, gospa Marija Spaak je bila rojena Janson, in državnik je bil njen oče. Tudi minister Paul Emil Janson, ki takrat seveda še ni bil minister, je večkrat prišel tjakaj, saj je bil on brat gospe Spaakove. Tudi brat, kakor oče, sta bila precej »rezervirana«, zakaj Marija Spaak se ni s svojo nenavadno močitvijo prav nič otrešla svojih socialističnih misli, ki jih je gojila že kot mlado dekle. Kasneje je postala celo socialistična senatorka, kar je pač visoka čast za žensko in to celo v moderni Belgiji!

Vročekrni Paul-Henri je jako ljubil svojo mater. Komaj je dokončal srednje šole, ko se je že vpisal v socialistično stranko, ki ji je pripadala tudi njegova mati, in večkrat ga je bilo videti, kako je ves mrk in z roko med drugim in tretjim gumbom na suknjiču — kakor Napoleon — stopal po cesti. »Ta bi rad svet popravil,« so dejali o njem ded, oče in stric in so zmajevali z glavo.

Komaj je bil vpisan na pravni fakulteti na univerzi, ko je že začel nositi mehak klobuk širokih krajev. »Kako se delaš so dejali. Pa ne; bil je konsekventen, v svojo idejo zagrizen človek, ki se ni tajil in je vsakomur v obraz povedal, kakšnih političnih nazorov da je. Zakaj, mehki, širokokrajni klobuk je bil v vseh evropskih državah znak socialistov.

Spaak je bil že prav od začetka težaven podložnik svoje stranke in se je večkrat sprl. Vendar je bil preveč brijten in bistroumen, da bi ga ne bili obdržali v stranki. Navzlic temu, da je zmeraj oporekal, so ga bili v bruselskem volilnem okraju izvolili v parlament. S tem se je začela njegova politična pot in sicer na levici, kjer je zastopal revolucionarno smer in je širil borbo zoper meščanske stranke. Vendar so se socialisti sami bolj bali njegovega pikrega jezika in brezobzirnosti, ki je z njo odkril nevzdržne razmere. Mlado vino pač kipi!

Ko je 36 letni Paul Henri l. 1935 postal prametni minister v Zeelandovem ministruvstvu, se je ves svet začudil. Ta mladi mož je vseboval brez dvoma izredne zmognosti! Ali bi ga bili sicer poklicali v ministruvstvo belgijskega kralja, v državi, ki je najbolj goslo obljudena na svetu in ki ima take obsežne kolonije? Inse Spaak si je treba zapomniti!

Mladi minister je bil koj na svojem mestu in je spoznal, da mora biti zdej konec njegove vihravosti. Zdej je bil vendar diplomat — še več — državnik! Rekali so mu »realni politik« — in Spaak sam je sebe tako nazival. Z drugimi besedami: Zbogom svetovna revolucija, zbogom boj na nož proti meščanstvu! Treba se je bilo tega držati in to doseči, kar je bilo doseči mogoče. Samo sanjači se vedejo drugače. A Spaak nikakor ni bil sanjač!

Dne 20. julija 1936 je Spaak inozemskim novinarjem razodel svoj načrt in je poudarjal, da mora Belgija živeti v miru s sosedi. Ker se je v tem razgovoru izrazil tudi zoper ženevski sestav kolektivne varnosti, so njegove besede zbudile pozornost tudi daleč čez belgijske meje. Flameci so toplo pozdravili novo spremembo, medtem ko je vodstvo socialistov gubantilo čelo in za pozvalo na generalni svet. Spaak se je ponižal, vendar je načelno ostal zvest svojem stališču.

Angleška bomba, ki se ni razpočila.

Švicarski listi o nemškem načinu bojevanja

Nemci uporabljajo na zapadnem bojišču tanke po 80 ton, ki so oboroženi z več topovi in strojnimi. Pri tem beležijo švicarski vojaški opazovalci sledeča zanimiva opazovanja:

Nemška taktika, da je treba slepo drveti k cilju brez ozira na levo in desno, ne povzroča napadalcu toliko škode v materialu, kakor bi se mislilo. Pri tej taktiki divjega in brezobzirnega napada bi bile za napadalca velike izgube v materialu, ako mu napad ne bi uspel in če bi se moral umakniti z bojišča. Toda Nemci so do sedaj še skoraj povsod uspešni, da so nasprotnika s svojo taktiko vrgli nazaj in so oni ostali na terenu. Zgodi se, da Nemci z veliko množino tankov in oklopnih voz drve naravnost proti močno utrjenim bunkerjem. Prva vrsta tankov običi v tankovskih pasteh in se druga in tretja. Mnogo jih onesposobi za boj protitankovsko topništvo. Toda čez prve vrste, ki so običajne v pasteh in jarkih, drve nove in končno se eni le posreči, da pride do bunkerja. Ti tanki vržejo takoj, ko se približajo utrjenemu objektu, ognjeno tekočino skozi strelske line v notranjost bunkerja. Vse moštvo v notranjosti takoj zogleni in bunker je zavzet. Tanki pa, ki so običajni v pasteh in v jarkih, pa vendar niso bili izgubljeni. Morda jih je 50 ali 100 običalo, toda Nemci jih po zavzetju utrdb mirno lahko zberejo, hitro popravijo in večina je takoj sposobna za nadaljno borbo, druge pa je mogoče popraviti. Drugače bi seveda bilo, ko bi se morali Nemci umakniti in puščati material, ki je bil poškodovan za seboj. Potem bi materialne izgube bile strašne.

Dotlej je na belgijsko zunanjo politiko močno vplivala Francija. Ko je Spaak vstopil v vlado, se je to spremenilo in odlej naj bi bile izredno merodajne samo zgolj belgijske zadeve. Temu je sledilo, da je Spaak skušal svojo domovino odvezati dolžnosti lokarnske pogodbe, kar se mu je s pristankom Anglije in Francije tudi posrečilo v septembru 1937. Seveda so s tem padli tudi belgijsko-francoski sporazumi med generalnima štaboma. Nemčija je izkoristila priliko in je dala v oktobru 1937 znano izjavo o garanciji meja...

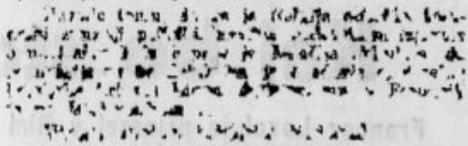
Ze naslednji mesec je nastala kriza v vladi. Ministrski predsednik van Zeeland je odstopil in kralj Leopold je poveril 38 letnemu Spaaku sestavo nove vlade. Ko je imel Spaak skoraj že sestavljen seznam svojih ministrov, je spodletel ob katoliški stranki, ki je v maju 1938 prav tako strmoglavila vlado Spaakovega strica Jansona.

Dne 14. maja 1938 je kralj ponovno poveril sestavo vlade Spaaku, in posrečilo se mu je v 24 urah zbrati ministre, on pa je postal predsednik in tudi zunanji minister. Prišli so meseci junij, julij in avgust. Položaj se je poostiril. Po monarkovskem sestanku se je Chamberlain vnovič odpravil v Nemčijo, zdej v Godesberg, da bi se prepričala vojna.

Spaak je v septembru 1938 izjavil v radiju: »Belgijsko ljudstvo nikakor ne bo trpelo, da bi tuje čete šle skozi Belgijo, ampak bo z vso silo branilo deželo!«

Zivna vojna se je končavala. Še enkrat je bilo preprečeno prelivanje krvi — čeprav je za malo časa. Toda socialist Spaak je imel zdej drugo, jako sitno zadevo, namreč glede na Francovo Spanijo. Čutil je, da on ni pripraven človek, da bi vzel v roke to stvar in je poiskal drugega, ki ni bil tako obremenjen. Njegov stric Janson je bil spet pri rokah in je v decembru 1938 postal zunanji minister.

Nato je bil flamski profesor Maertens na predlog vlade sprejet v medicinsko Akademijo, kar je povzročilo več mesecev trajajočo krizo v vladi. Končala se je 9. februarja 1939 s tem, da je moral Spaak odstopiti in so ga na česti celo dejansko napadli. Pri spremembi in obnovi Pierlolove vlade v septembru 1939, je postal Paul-Henri Spaak spet zunanji minister.

Na Danskem

Kodanj, 29. maja. AA. DNB. Ministrski predsednik Stauning je imel včeraj govor, v katerem se je dotaknil danske politike. Zasedba Danske po nemških četah zaradi zaščite nevtralnosti Danske, je dejal Stauning, je bila uvedena zaradi tega, da bi državi in ljudstvu ostalo prihranjeno najhujše. Predsednik vlade je nato dejal, da zasedba ni bila izvedena s predhodno večnostjo in dogovorom ter da so vse vesti, ki se v tem smislu širijo, popolnoma izmišljene.

London, 29. maja. AA. Havas. Pričakujejo, da bo Winston Churchill podal v začetku prihodnjega tedna izjavo o položaju na bojišču.

V Belgradu so se odkrižali nadležnih tujcev

Belgrajska »Politika« poroča: »Ukrepi, ki jih je ukrepana uprava mesta Belgrada zoper nezajeljene tuje, so že rodili pričakovane sadove. Po nekaj tednih dela je število tujcev v prestolnici znižano na minimum. V teh tednih je velik del tujih državljanov že zapustil našo državo. Mnogo je bilo takih, ki so sami odšli, ko so bili razglašeni ukrepi, zlasti pa, ko je bilo razglašeno, da bo policija sama presojala o vsakem posameznem, ali je njegovo bivanje tukaj neobhodno potrebno. Le majhno je bilo število tistih, ki jih je bilo treba skrbno pregledati, ki pa so bili nato izgnani iz naše države, ko so naše oblasti dognale, da njihovo bivanje v naši sredi ni opravičeno ter da ni nobenega vzroka, da bi se jim bivanje podaljšalo.

Po teh ukrepih je policija začela registrirati vse tuje na področju mesta Belgrada. Do 15. junija bo to delo končano, nakar bodo zvedeli, koliko tujih državljanov je smelo ostati v Belgradu. Zanimivo pa je, da v Belgradu ni bilo več tujcev kakor 5600, med katere seveda niso všteli ruski begunci. Od teh 5600 jih je večina beguncem iz Češkoslovaške in Poljske, ki so le mimogrede

Previdnost nikjer ne škoduje.

Izjava poljske vlade

Pariz, 29. maja. AA. Havas: Včeraj je poljska vlada imela v Parizu sejo pod predsedstvom generala Sikorskega. Seji vlade je prisostvoval tudi predsednik republike. Vlada je sprejela soglasno tole resolucijo:

Poljska vlada, ki je izrazila priznanje zadržanju kralja Haakona in kraljice Viljemne v času, ko sta preživljali Norveška in Nizozemska težke izkušnje, se strinja z vlado Belgije, ki preživlja danes prav tako težko preizkušnjo. Veliko delo reševanja evropske civilizacije zahteva največjo trdnost duha. Z globokim občudovanjem cenimo neomajno voljo Francije in Anglije, ki je ne more zlomiti nobena preizkušnja, pa če bi bila še tako težka. Poljski narod in poljska vojska ter predsednik republike in poljska vlada ostanejo zvesti naukom tisočletnega izročila, neomajno na strani zaveznikov, ki se borijo za sveto stvar evobode narodov in človeške dostojanstva ter ohranjajo neomajno zaupanje v skupno zmago.

Drobne novice

London, 29. maja. AA. Reuter. Sir Samuel Hoare in njegova soproga sta se odpeljala davi s posebnim letalom z nekega angleškega letališča v Lizbono. Namenjena sta v Spanijo, kjer bo sir Samuel Hoare prevzel svojo novo dolžnost veleposlanika v posebni misiji.

Bukarešta, 29. maja. AA. Reuter. Na osnovi novega zakona o zalozah petroleja v Ronuniu je vlada sprejela sklep, da se bodo gradili rezervoarji na raznih strateških krajih. Ta sklep je bil sprejet, da se v vsakem primeru zagotovi redna preskrba romunske vojske.

Pariz, 29. maja. AA. Havas: Pozno v noč je veliko število ljudi defiliralo pred spomenikom kralja Alberta na trgu Concorde. Ves spomenik je zasut a cvetjem. Člani belgijskega parlamenta, ki se nahajajo v Parizu, so se poklonili včeraj grobu Neznanege junaka.

tukaj. To število je zdej že za polovico zmanjšano, še bolj pa bo po 15. juniju, nakar jih utegne ostati le kakih 1000. Po 15. juniju bo policija mogla objaviti, koliko tujcev je dobilo dovoljenje za nadaljnje bivanje.

Samo ob sebi pa se razume, da policija ve, da je poleg tistih tujcev, ki so se sami zgledali k registraciji ter so bili zaslišani o svojem bivanju, še nekaj malega takih tujcev, ki svojih papirjev nimajo v redu ter se zato niso priglasili. Te bo skušala zdej zaslediti s pomočjo občinstva, ki ga pozivlje na sodelovanje po radiju. To so povečini tudi begunci, ki so prišli k nam, pa jim je rok za bivanje že davno potekel, zdej pa se boje za svojo usodo.

Tisto malo število tujcev, ki bodo ostali, bodo seveda imeli omejeno pravico gibanja pri nas. Dobili bodo dovoljenje, da smejo bivati v Belgradu. Če pa bi se kdo hotel odstraniti iz Belgrada, bo za to moral dobiti od polije posebno dovoljenje, s katerim mu bo označena pot in kraj bivanja zunan Belgrada in koliko časa. Uspeh te policijske akcije je v Belgradu že zdej viden. Prav vidi se, kako je zmanjkalo tujcev in da je tako rekoč kar čez noč upadla znana akcija, ki je razširjala lažnjive govore, katere so vodili nezajeljeni tuji z namenom izzvati zmede med našimi ljudmi. Tako so izginili tudi tisti letaki iz tujih virov, zaradi česar zdej Belgrajčani morejo mirneje delati ter mirno zasledovati razvoj svetovnih dogodkov.

Zračne zveze z Dalmacijo

Split, 29. maja. b. Včeraj je potniško letalo Aeroputa izvršilo poskusni polet na progi Zagreb—Split—Sarajevo. Letalo je odletelo iz zemunskega letališča čez Sarajevo v Split, kjer se je spustilo na sinjskem letališču, nato pa je nadaljevalo pot proti Zagrebu. Poskusna vožnja se je posrečila.

Od 1. junija bo redni letalski promet med Splitom in drugim mesti. Iz Dubrovnika prične voziti 1. junija redno letalo, ki bo vzdrževalo promet med Dubrovnikom in Belgradom ter Sarajevom, čez Sarajevo pa bo prometna zveza s Splitom oziroma z Zagrebom. Dubrovnik bo imel z Belgradom dnevno dve letalski zvezi, in sicer eno redno v obeh smereh, drugo pa čez Sarajevo. Potniki iz Dubrovnika, ki bodo potovali v Zagreb, bodo prestopili v Sarajevo in Belgradu na letala, ki vozijo v Zagreb in ki vzdržujejo zvezo Split—Sarajevo—Zagreb. Tako bo dubrovniškimi potnikom omogočeno, da v enem dnevu obiščejo Zagreb in se vrnejo zopet v Dubrovnik.

Belgrajske novice

Belgrad, 29. maja. m. Na novem pokopališču je bil danes pokopan general Vladimir Kostić, svoječasni poveljnik timoške divizije v osvobodilnih vojnah. Pogrebu je prisostvoval tudi zastopnik kralja polkovnik Polkešić, minister za vojsko in mornarico, armadni general Nedić in več drugih generalov.

Gospodarstvo

Uvoz surovin

Odbor za uvoz pri Narodni banki poziva vse zainteresirane, da predložijo konkretne prošnje za uvoz ene količine blaga, katero nameravajo nabaviti za svoje redne potrebe za 3. četrtletje letos, t. j. od 1. julija do 30. septembra. Na osnovi teh prošenj in v mejah razpoložljivih sredstev bo odbor dodeljeval potrebna odobranja za uvoz surovin.

Prijave je predložiti samo za naslednje vrste blaga: surov bombaž, bombažna prediva, volna, volnene prediva, lan, lanena prediva, juta, jutina prediva, vreče iz jute, kavčuk, avtomobilske gume, krpe, ekstrakti za strojenje, fosfati, solitri, sodni nitrati, loj, kopr, kokosovo olje, ribje olje, cina, bela pločevina, surov nikel, proizveden iz nikla, kakav v zrnu, kokosovo maslo, riž, surova kava, surova pluta, sisal-manila, težke kože, antracit, koks, težka katrantska olja, mazilna olja, parafin, umetne barve,

oljnata semena: ricinusovo in laneno, surova nafta, bencin, petrolej, platina, staro železo.

Prošnje se naj dostavijo odboru za uvoz pri deviznem ravnanstvu Narodne banke najkasneje do 5. junija po obstoječih formulirjih. Tvrde, ki do tega roka ne bi predložile pravilne prošnje z vsemi zahtevanimi podatki, se izpostavljajo riziku, da se njih prošnje ne bodo vzele v obzir ob priliki razdelitve kontingentov za uvoz blaga v 3. četrtletju letos.

Končno opozarja odbor vse uvoznike, da predložijo prošnje samo za one količine, katere bodo mogle stvarno uvoziti v dobi od 1. julija do 30. septembra, kajti na osnovi izdanih odobrenj po 30. septembru se blago ne bo moglo uvažati in se tudi dovoljenja ne bodo podaljševala.

Obseg čezmejne trgovine

Po podatkih glavnega ravnateljstva carin je znašal aprila letos uvoz 641.000.000 din, kar pomeni znatno povečanje v primeri z marcem, ko je znašal uvoz samo 504.000.000 din. Tudi je naš izvoz od marca na april letos narasel od 597.000.000 na 693.000.000 din.

Skupno je v prvih štirih mesecih t. l. znašal naš uvoz 409.162 ton za 2.054.000 din, kar pomeni povečanje po količini za 2,76, po vrednosti pa za 22,62% v primeri s prvimi štirimi meseci lani. Nadalje je znašal v prvih štirih mesecih letos naš izvoz 1.216.333 ton za 2.541.000 din, kar pomeni v primeri z letom 1939 povečanje po količini za 22,91, po vrednosti pa za 67,75%.

Trgovinska bilanca je bila marca letos aktivna za 92.000.000, aprila pa samo za 51.000.000 din. V prvih štirih mesecih letos je bila trgovinska bilanca aktivna za 486.000.000 din, dočim je bila v prvih štirih mesecih lani ipasivna za 160.000.000 din.

Slovensko lesno gospodarstvo iz poročila ljubljanske borze

Iz poslovnega poročila ljubljanske borze za blago in vrednote za 1939 posnemamo o položaju lesne stroke naslednje:

Se v začetku leta 1939 je vladala na lesnem trgu znatna negotovost. V sredi preteklega leta pa so se pojavila številna vprašanja za naš les in so začele cene naraščati. Predvsem so v zadnjih mesecih narasle cene za mehki rezan in tesani les, dočim so za trdi les osiale cene skoro neizpremenjene. V zadnjih mesecih se je tudi znatno povečal naš izvoz lesa. Toda ta konjunkturna ni bila posledica normalnih razmer, ampak predvsem dejstva, da so zaradi vojne izpadle važne dobaviteljice lesa na svetovnih trgih in da so prometne težave ovirale prevoze lesa.

Izvoz iz Slovenije je bil največji v Italijo, potem v Nemčijo, na Madžarsko in v Grčijo. Lesna konjunktura bi se dala veliko bolj izkoristiti, če bi bilo znatnejši zalog. Zaradi prejšnje negotovosti pa nismo imeli v Sloveniji znatnejši zalog ne tramov in ne desk. Zato v zadnjih dveh mesecih lanskega leta že skoro ni bilo mogoče dobiti primerno suhega blaga.

Produkcija tramov je bila znatno večja kot prejšnja leta, konjunktura zanje stalno dobra. Skoraj vse razpoložljive količine so bile proti koncu leta prodane. Mnogo je vzel tudi notranji trg. V mehkem rezanem lesu je produkcija stalno naraščala že od leta 1938 dalje. Ob izbruhu vojne je kupčija s to vrsto popolnoma zastala, toda zastoj je trajal le nekaj tednov. Našim producentom je najbolj ustrezala prodaja v tumbante kakovosti. Veliko se je lani prodalo tudi rezane borovine in mecesovine na Malto.

Produkcija brusnega lesa je lani nekoliko na-

♥ RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopalnišče te vrste v Sloveniji **zdravi z uspehom** bolezn srca, ledvic, živcev, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje. **Odprto od 12. maja!**

Maj, junij - 10 dni Din 700— do 850—. Vse vračunano (pension, zdravnik, kopelji, kopalniške takse). Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd. - Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUTNIKU ali naravnost od uprave kopalnišča **SLATINA RADENCI.**

Direktni vagon iz Ljubljane, Beograda in Zagreba do samega kopalnišča.

Obisk slovenskih županov na bratskem jugu

Vzorna vinogradniška zadruga

Pred povratkom v Belgrad so župani že obiskali poznano lepo in sodobno urejeno Bukovičko banjo v bližini Arandjelovca. To kopalnišče in žilavilišče je v zadnjih letih izredno napredovalo, znana pa je tudi njegova mineralna voda, ki je v dunavski banovini povsod naprodaj, slično kakor pri nas Rogaška slatina. Posebno presenečenje pa so doživeli slovenski župani ob obisku vinarke zadruga kleti v bližini tega kopalnišča »Venčaška vinogradniška zadruga« je ime zadrugi, ki je prav lahko za zgled našim slovenskim zadrugam, čeprav je znano, da smo Slovenci prav v zadrugi dosegli lep razvoj. Po prihodu v zadrugo je župane pozdravil predsednik upravnega odbora in bivši narodni poslanec Mihajlo Stojič, ki je pojasnil glavna načela, po katerih zadruga deluje. Zadruga je bila ustanovljena 1903, vendar je začela delovati šele leta 1907, ko so kmetje prvič pripeljali v zadrugo del svoje trgatve. Do balkanske vojne je zadruga lepo napredovala. Žal je vojna prekinila njeno delo. Po svetovni vojni pa je bila zadruga ponovno oživljena in sedaj uspešno deluje v korist članstva in v povzdigo zadrugne misli. Zadruga služi v prvi vrsti malim siromašnim kmetom. Seveda ti kmetje glede na naše slovenske razmere niso več mali kmetje. Vsega skupaj je v zadrugi včlanjenih 124 kmetov. Vsak od članov ima povprečno po 5 ha posestva in je približno polovica posestva sam vinograd. Zadruga izbira svoje nove člane in imajo prednost siromašni, torej nepremožni kmetje. Od svojih članov sprejema na jesen le grozdje. Količina grozdiča, ki jo posamezni zadrugnik pripelje, iztehta, nato pa določijo povprečno kakovost grozdiča. Cena

zadovala in smo kljub stalnemu povpraševanju izvažali manj.

Odjem in produkcija slovenske bukovine stalno nazadujeta. Popolnoma je zaspala produkcija testonov, tavolet in pakonov, ker se je Italija po sankcijah popolnoma preusmerila. Proti koncu leta je bilo več povpraševanja za obrobniho parieno bukovino, katere pa ima Slovenija malo, saj nima dovolj parilnic. V rezani hrastovini je bila proizvodnja manjša in kupčija ni bila znatna. Plemeniti les, katerega pa imamo malo, je šel po dobrih cenah. Produkcija železniških pragov je zelo padla.

Produkcija drv je bila znana in smo posebno mnogo prodali na notranjem trgu, predvsem v ostalih pokrajinah države. Drva za kurjavo nismo dosti izvažali. Poraba drv v industrijske svrhe je zelo narasla.

Produkcija oglja je bila zadovoljiva, vendar ga je proti koncu leta celo primanjkovalo. Povpraševanje je bilo zanj stalno živahno, posebno v Nemčiji. Smrekovo lubje smo doslej prabljali samo doma, od lanskega leta naprej pa smo ga začeli izvažati. Z izvozom dosegamo rentabilne cene. Za izvoz je porabno le res prvovrstno blago, t. j. zdravo, suho in neplesnivo smrekovo lubje.

Na splošno je pomenilo leto 1939 za lesno trgovino znatno izboljšanje, vendar je prišlo izboljšanje skoro čez noč in v najneugodnejšem času naše produkcije nismo mogli izrabiti. Vodne žage, katerih ima Slovenija največ niso imele dovolj razpoložljivega okroglega lesa in je v zadnjih mesecih pritisnil še mraz, ki je izdelovanje skoro popolnoma onemogočil.

Nagli razvoj dogodkov je lani zelo slabo vplival na trgovsko moralno. Nejasnost položaja je v temelju omajala redno trgovsko poslovanje. Producenti so zelo popustili v kakovosti izdelave. Težko bo spraviti našo lesno trgovino zopet v normalne razmere. Toliko pokritih nakupov, toliko sporov kot lani, že od obstoja ljubljanske borze še ni bilo.

Tarini odbor je eklican za 12. junij in se ima na tem sestanku dokončno odločiti o preklasifikaciji železniških blagovnih tarif. Ožji odbor pa, ki ima sestaviti predlog o preklasifikaciji blaga, se bo sestel 5. junija. Kar tiče linearno povišanje blagov-

nih in potniških tarif, je pričakovati, da bo to povišanje stopilo v veljavo 15. junija.

Konec poravnave: Potrjena je poravnava Ribariča Slavana trgovca v Mariboru, Aleksandrova 59.

Občni zbori: Triglav, tovarna hranil v Smarci, 28. maja ob 11 v Celju Hotel Union; Avtomotataža 3. junija ob pol 12 v Jugoslovanski banki, Ljubljana; Delniška tiskarna 31. maja ob pol 18; J. Blasnik naslednik, univerz. tiskarna itd. 15. junija ob 17; Jugoslovska, jugoslovansko-češka tekstilna industrija v Kranju 14. junija ob 11; Obrtna banka v Ljubljani 12. junija ob 11; Prometna banka v Ljubljani 12. junija ob 16; Rudnik in železarna v Storah 1. julija ob 11.

Borze

Dne 29. maja 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 2.814.300 din, na belgrajski 2.2 milij. din. V efektnih je bilo prometa na belgrajski borzi 645.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt	139.28—142.48
Pariz 100 frankov	78.48— 80.78
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	993.81—1003.81

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	172.33— 175.53
Pariz 100 frankov	97.16— 99.46
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.10—1238.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solon 100 drahem	28.15—28.85
----------------------------	-------------

Belgrad — zasebni kliring:

Solon 100 drahem	28.50 denar
Sofija 100 din	93.20—94.80

Curih. Belgrad 10, Pariz 8.05, London 1420, Newyork 446, Milan 22.50, Madrid 45, Berlin 178.75, Budimpešta 79, Atene 3, Carigrad 3, Bukarešta 2.25, Helsingfors 8.50, Buenos-Aires 101.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 390—397

v Zagrebu 396—400

v Belgradu 392—393

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 95 blago, agrarji 50 blago, vojna škoda promptna 390—397, begluške obveznice 60—61, dalmatinski agrarji 51.50—54.50, 8% Blerovo posojilo 95 blago, 7% Blerovo posojilo 82—85, 7% stabilizac. posojilo 95 blago. — Delnice: Trboveljska 230—240.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 94—96 (95), agrarji 48—50, vojna škoda promptna 369—400 (396), begluške obveznice 64 blago, dalmatinski agrarji 53—55 (54.50), 4% severni agrarji 50—51.50, 6% šumske obveznice 58 blago, 8% Blerovo posojilo 94 blago, 7% Blerovo posojilo 85 blago, 7% stab. posojilo 95 blago. — Delnice: Priv. agrarna banka 175 blago, Trboveljska 230—240 (brez kupona), Gut-

Značilni nizozemski mlin na veter, a krogi njega so vojaki, ki so dobili pošto.

Zdravje

Je naše največje bogastvo.

Z bolnimi zobmi

noben

človek ni zdrav.

Chlorodont zobna pasta

mann 55 denar, Sladk. tov. Osijek 215 denar, Osj. livarna 100 blago, Isis 31 denar, Jadranska plovska 400 denar.

Belgrad. Drž. papirji: Vojna škoda promptna 392—393 (391, 395), begluške obveznice 62.50—63 (62), dalm. agrarji 53—54.50, 4% severni agrarji 49—50.25, 8% Blerovo posojilo 93 blago, 7% Blerovo posojilo 83 denar (83, 83.50), 7% posojilo Drž. hip. banke 100—101. — Delnice: Narodna banka 7.900 blago.

Gene živine in kmetijskih pridelkov

V Kranju, dne 27. maja t. l. Dogon: 34 volov, 18 krav, 10 telet, 1 ova, 99 svinj in 51 prašičev. Prodanih je bilo: 21 volov, 7 krav, 10 telet, 1 ova, 35 svinj in 41 prašičev. Cene naslednje: Voli I. vrste 9,25 din, voli II. vrste 8,50 din, voli III. vrste 7 din, telice I. vrste 9 din, telice II. vrste 8 din, telice III. vrste 7 din, krave I. vrste 7,50 din, krave II. vrste 7 din, krave III. vrste 6 din, teleta I. vrste 8,50 din, teleta II. vrste 7,50 din, prašiči speharji 12 do 13,50, prašiči pršutarji 11—11,50 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski, 7d o 8 tednov stari, 180 din do 300 din za glavo. — Goveje meso I. vrste 16 din, goveje meso II. vrste 14 din, svinjina 18—20 din, suha slanina 24 din, svinjska mast 22 din, čisti med 22—24 din, neoprana volna 24—28 din, oprana volna 34—38 din, goveje surove kože 12—14 din, telečje surove kože 20 din, svinjske surove kože 8—10 din za 1 kg. — Pšenica 2,75 din, ječmen 2,50 din, rž 2,50 din, oves 2,50 din, koruza 2,40 din, fižol 5 do 8 din, krompir 2,25 din, lucerna za krmo 1,60 do 1,75 din, seno 1,25—1,50 din, slama 0,75 din, jabolka II. vrste 10—12 din, III. vrste 8 din, suhe češplje 7 do 10 din, pšenična moka 4,75 din, koruzna moka 3,50 din, ajdova moka 3,75—4,00 din, ržena moka 3,75—4,50 din za 1 kg. — Trda drva 115—125 za 1 m³, jajca 1 din za komad, mleko 2,25—2,50 din za liter, surovo maslo 38—42 din za 1 kg.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v celjskem okraju, dne 15. maja t. l. Voli I. vrste 8 din, voli II. vrste 7 din, voli III. vrste 6—7 din, telice I. vrste 7—8 din, telice II. vrste 6—7 din, telice III. vrste 5,50—6 din, krave I. vrste 7 din, krave II. vrste 6 din, krave III. vrste 5 din, teleta I. vrste 10 din, teleta II. vrste 8—9 din, prašiči speharji 15 din, prašiči pršutarji: 11—13 din za 1 kg žive teže. Goveje meso I. vrste prednji del 14 din, zadnji del 16 din, goveje meso II. vrste 13—14 din, goveje meso III. vrste 12 din, svinjina 19—20 din, slanina 20 din, svinjska mast 22 din, čisti med 20 din, goveje surove kože 16—18 din, telečje surove kože 17—20 din, svinjske surove kože 10—12 din za 1 kg. Pšenica 2,80 din, ječmen 2,40 din, rž 2,40 din, oves 2,30 din, koruza 2,50 din, fižol 5—6 din, krompir 2—2,25 din, lucerna 1,20 din, seno 1,20 din, slama 0,60 din, pšenična moka 3,75—4,70 din, koruzna moka 3 din, ajdova moka 5 din za kg. Drva 75 din za kub. meter, jajca 1 din za kos, mleko 2 din za liter, surovo maslo 30—32 din za 1 kg. Navadno mešano vino pri vinogradnikih 3,50—4 din za liter, finejšje sortirano vino pri vinogradnikih 5—6 din za liter.

Živinski sejmi

Mariborski sejem, dne 28. maja. Prignanih je bilo 7 konj, 15 bikov, 114 volov, 365 krav in 11 telet, skupno torej 512 kosov. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 7—8 din, poldebeli voli 6,50—7 din, plemenski voli 6,50 do 8 din, biki za klanje 6—7,50 din, glavne krave debele 6—7 din, plemenske krave 6—7 din, krave za klobasarje 4—5 din, molzne krave 6—7 din, breje krave 5—7 din, mlada živina 6,50—7,50 din, teleta 6—8 din. Prodanih je bilo 330 kosov. Cene mesu: volovsko meso I. vrste 14—16 din, II. vrste 12—14 din, meso bikov, krav, telic 10—16 din, telečje meso I. vrste 12—16 din, II. vrste 10—14 din, svinjsko meso vrste 14—18 din.

Gene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskim pridelkom v Trbovljah, dne 23. maja t. l. Moka bela pšenična 4,50 din, črna pšenična 4 din, govodina 14 do 18 din, teletina 14 do 18 din, svinjska 14 do 18 din, ovčje meso 8 do 10 din, svinjska mast 22 din, sveža slanina 19 do 20 din, prekajena slanina 24 din, krompir 2,50 din za 1 kg. Mleko 2,50 din in jajca 1 din kos.

V gostoljubnem Nišu

Z nočnim brzovlakom so se slovenski župani odpeljali iz Belgrada proti Nišu, kamor so prišli v ranem jutru. Župane je že na postaji sprejel in pozdravil niški župan g. Dragutin Zivković, ki je prišel v spremstvu podžupana Mihajla Hadži-Djordjeviča. Niški župan je v veliko ljubeznivostjo posrbel, da so se slovenski župani mogli odpeljati z avtobusom in avtomobili v veliko tobačno tovarno, kjer jim je tudi osebno tolmačil naprave in stroje. Od tod je niški župan odpeljal goste na obisk k banu noravške banovine G. Janičiju Krasojeviču, ki je župane ljubeznivo sprejel. Niški župan, kakor tudi podžupan sta nato ves čas spremljala župane in jih povedla do znamenite Cele-kule-spomomenika, ki s strahotno grozotnostjo priča o junah ubitih srbskih junakov in z njimi zgradili ob eni tedanjih glavnih cest močan kvadraten stolp visok 5 m in skoraj prav toliko širok. Iz zunanjih sten pa so na vse strani neba gledale vzdane lobanje ubitih junakov: strašen dokaz strahovlade, ki je tedaj morala srbski narod. Stolp je v teku let začel že razpadati in sedaj so zgradili nad njim kapelico tako, da mu zob časa ne more več škodovati in da bo še za dolga desetletja ostal priča tedanjih slavnih dni. Nič čudnega, če so slovenski župani ob tem mogočnem spomeniku borbe za svobodo rodne zemlje zapeli: Oj Dobrodo.

(Dalje.)

Lobanje srbskih junakov, vzdane v zid Cele-kule.

Drobne novice

Koledar

Cetrtek, 30. maja: Ivana Orleanska, devica; Ferdinand.
Petek, 31. maja: Srce Jezusovo, Angela, devica.

Novi grobovi

† V Cirkovcah na Dravskem polju je umrl gospod Ivan Korže, trgovec, gostilničar in posestnik. Pogreb bo v soboto ob 10 dopoldne. — Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

— Diplomirani so bili na pravni fakulteti univerze v Ljubljani gg. Vincencij Butala iz Staroga trga pri Crnomlju, Josip Vlah, Aleš Zorica, Matjanko Dolenc, Franc Grimšič, vsi iz Ljubljane in Ivan Zver iz Nedelice v Prekmurju. Čestitamo!

liko zakasnili. Izšel pa bo gotovo v prvi polovici junija. Vsem, ki ste ga naročili, bo odposlan takoj, kakor hitro izide.

— V Službenem listu kraljevske banske upr. dravske banovine od 29. t. m. je objavljena »Naredba ministra za vojsko in mornarico za vsa vojaška kopenska, zrakoplovna in pomorska sila, dalje »Navodilo za izplačevanje nagrad honorarnim uslužbenecem in dnevničarjem v resoru ministrstva za telesno vzgojo, poklicanim na vojaške vaje, »Sprememba naziva za oddelek ljubljanske glavne carinarnice, »Določitev prodajne cene dehidriranemu spiritusu, »Razglas bana dravske banovine o razdelitvi Save od izliva Trboveljskega potoka navzdol s stranskimi vodami na ribarske okrajse, »Razglas bana dravske banovine o ukinitvi združenje zdravstvene občine Raka in ustanovitvi združenje zdravstvene občine Skočjanec in »Določba bana dravske banovine o maksimalni ceni krušnih cenc.

Lulise Rainer Dramatska šola

Prekrasen film slavne umetnice, ki je prejela najvišje priznanje in odlikovanje ameriške akademije za filmsko umetnost.
KINO UNION tel. 22-21 Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Po krajih, kjer je živela prva slovenska svetnica sv. Ema

Ker nam letos ni dano, da bi obiskali njen grob v Keki na Koroskem, zato si hočemo ogledati njen rojstni kraj in njena nekdanja obširna posestva, ki jih je imela na Dolenjskem in Stajerskem. Poleg tega bomo obiskali še kraje, ki so umetniško zanimivi in kamor ni mogoče priti z železnico, temveč z avtobusom.

Odhod iz Ljubljane bo v nedeljo, 9. junija, ob šestih izpred kavarnice Union. Prihod v St. Rupert ob pol 8.; tu je grad Skrljevo, nekdanja last svete Eme, in starodavna gotška cerkev, sezidana z darovi sv. Eme. Obenem bo tukaj služba božja za izletnike, katerim ni treba iskati v Ljubljani zgodnje sv. maše. Pot bo vodila dalje skozi Mirnsko dolino ob novi železnici do Sevnice in dalje do Rajhenburga, kjer si ogledamo znamenit samostan oo. trapistov. Na poti proti Pilštajnu se ustavimo v Podstercu, starodavnem trgu, kjer je še ohranjen sramotilni kamen. V Pilštajnu je bila rojena sv. Ema, na kar nas spominja pilštajnski grad, njen kip na trgu in slika v cerkvi. V Kozejem bo skupno kosilo ob pol 13. Ob 14. je odhod proti Podčetrniku, kjer si ogledajo izletniki župno cerkev sv. Eme. Nadaljna pot vodi v Rogoško Slatino, kamor pridejo izletniki ob pol 4. popoldne in si ogledajo letovišče in zdravilišče. Ob petih odhod v Šmarje pri Jelšah. Tu obiščejo izletniki starodavno Kalvarijo in znamenito cerkev sv. Roka, ki je edinstvena baročna stavba te vrste v Sloveniji s krasno stakutaro. Pot nas bo dalje vodila skuzi Celje, čez Trojane do Ljubljane, kamor prispjejo avtobusi okrog 21.

Celofokupni stroški znašajo 140 din za osebo. V ceni je zapopadna vožnja, kosilo in malica. Oblika spornata: kdor ima fotoaparata, naj ga vzame s seboj, da si ohrani za spomin slike tega pota. Prijavitelj se je treba do srede, 5. junija, v pisarni Prosvetne zveze, Miklošičeva 7/1, prijaviti je treba plačati 140 din. Ker je število omejeno, zato prosimo, da se izletniki čimprej prijavijo. Izlet bo ob vsakem vremenu.

— Strogo obsojen obrekovalc. Zaljive besede je govoril o naši vojski Andrej Hanzel iz Cezanjevcev in vzbudil ogorčenje vseh zavrednih narodnjakov, saj je vsakemu dobremu državljanu naša hrabra vojska svetinja, na katero posebno v današnjih razvratnih časih z zaupanjem in ponosom zre ves naš narod. Hanzel se je zagovarjal z vinjenostjo, kar pa na noben način ne more biti olajšujoča okolnost. Okrožno sodišče v Soboti ga je obsodilo na 6 mesecev strogega zaporja in 600 din denarne kazni.

MOŠKO PERILO PO MERI
ALOJZIJ POTRATO PREJ
JOS. KUNC & Co.
LJUBLJANA - MIKLOŠICEVA CESTA

— Otroke je nahujškal Franc Segula iz Hlanovecu, da so metali kamenje proti potniškemu avtobusu. En kamen je razbil šipo na avtobusu, ven-

Po državi

* Dr. Maček bo ter devetemu otroku. Anton Kukuljan, poljski delavec v Kukuljanju, se je te dni obrnil na dr. Vladka Mačka s prošnjo, da bi kumoval njegovemu devetemu otroku. Dr. Maček se je radevolje odzval prošnji in določil za svojega zastopnika pri krstu poslanca Ante Vrkljana, botra pa je bila žena okrajnega načelnika na Sušaku g. Marij Šarinič. Otok je dobil pri krstu ime Vladko po svojem botru, ki je očetu ob tej priliki poslal 1000 dinarjev.

* Tudi v Hrvaškem Zagorju so imeli točo. Včeraj smo poročali, da je toča v petih župnijah Slovenskih goric povzročila ogromno škodo. Istočasno pa so imeli hudo nevihto tudi v Hrvaškem Zagorju, Medmurju in Podravju. Toča je tam uni-

Banditi prerije
Kino Sloga tel. 27-30 Predstave ob 16., 19. in 21. uri

— Na romarskem shodu ob praznovanju Marije Pomočnice kristjanov na Rakovniku prihodnje nedeljo bo imel pontifikalno sv. mašo novi rajhenburski g. opal Pij Novak. — Od jutri naprej že velja polovična vozna za to romanje. Vsak naj na odhodni postaji kupi cel vozni listek do Ljubljane ter obrazec K-13, ki mu bo s staro vozno kartlo in potrdilom, ki ga bo dobil na Rakovniku, da se je romanja res udeležil, veljal za brezplačen povratek.

— Povest duše, l. j. življenjepisa sv. Male Teresije Deteta Jezusa, kakor ga je napisala sama, se bo zaradi nepredvidenih ovir v tiskarni nekoko-

čila razne posevke, posebno škodo je napravila po vinogradih, pšenici in rži. Nevihta je trajala več kakor eno uro. Na treh krajih je udarila tudi strela, ki pa k sreči ni naredila posebne škode. Zgoraj je samo nekaj poljskega orodja. Najhuje je nevihta divjala nad Varaždinom in okolico, kjer se je utrgal oblak.

* Koliko škode je naredila povodenj v Novem Sadu. Posebna komisija za cenitev škode po povodnji v Novem Sadu je pregledala Adamičev naselje, ki je najbolj trpelo, in ugotovila, da znaša škoda 21.383.000 din. Porušenih je 703 hiš, 299 pa jih je poškodovanih. Prebivalci Adamičevega naselja pa trdijo, da so utrpeli 30 milijonov dinarjev škode.

* 90 letni starček prehodil 120 kilometrov. Te dni je prišel v Sarajevo 90 letni Avdija Hantarović, po poklicu sludenčar, iz svoje rojstne vasi. Veliko razdaljo 120 kilometrov je krepki starček prehodil v razmeroma kratkem času. Pri svojem prihodu v Sarajevo niti ni bil preveč izmučen, ker je z veseljem odgovarjal na vprašanja radovednih ljudi. Ponosno je pripovedoval o svojih doživljajih za časa turškega gospostva in njegove oči so se za svetile, ko je poročal o bojih, katerih se je udeležil za svobodo svoje zemlje. Posebno podrobno je opisoval praske z Avstrijci ob okupaciji l. 1878.

* Prerokovi trije zmaji. V Šidu se je pojavil prerok z dolgo brado in oznanjal svetu, da bodo proti koncu letošnjega leta zavladali na svetu trije zmaji. Zato poziva svet k strogi pokori. Gotovo bi prerok še marsikaj prerokoval, če se ne bi vmesali orožniki in ga spravili v zapor. Prerok je neki Franjo Vidaković iz Sente, ki se kar polično peča s prerokovanjem.

* Krsto s truplom svoje žene je spremljal, pa se je smrtno ponesrečil. Cetinškemu vojvodi Ristu Mladenoviću iz Klenika pri Kumanovu je zbolela žena in jo je dal prepeljati v bolnišnico v Skoplje. Tam so ženo operirali, toda operacija se ni posrečila in žena je umrla. Mladenović je dal truplo prepeljati domov, toda med potjo se je avtomobil, na katerem se je peljal Mladenović, na nekem ovinku prevrnil. Mladenović je bil pri tej nesreči tako hudo ranjen, da je kmalu umrl. Rajni Mladenović je bil v vseh srbskih osvobodilnih vojnah četnik in je bil za svojo hrabrost večkrat odlikovan. V zadnjem času je bil župan v svoji rojstni občini.

* Huda nesreča v železniški delavnici. V železniški delavnici v Gračacu je na lokomotivi, ki so jo popravljali, eksplozirala cev pri kotlu. Kurjač župič je bil tako hudo ranjen, da je kmalu izdihnil, ključavničar Gros pa se bori s smrtno. Hujše poškodbe sta odnesla tudi še dva druga železničarja.

* Časnikar mučen v ječi. Okrajno sodišče v Kragujevcu je te dni obsodilo jetniška paznika Uroševića in Gajića, vsakega na 20 dni zaporja,

dar nikdo od potnikov ni bil poškodovan. Segula je bil v Soboti obojen na 3 mesece strogega zaporja.

— Maščeval se je za žilive iz lanskega leta Franc Stanek iz Hrašovekega vrha. Ko je letos arečal v precej vinjenem razpoloženju svojega nasprotnika Jožeta Zinkoviča, ki ga je lani užalil, mu je kratkoma zasačil nož v hrbet. Rana pa je bila lažjega značaja, zato mu je okrožno sodišče v Soboti odmerilo le 5 mesecev strogega zaporja.

— Pri gotovih boleznih žolča in jeter, žolčnega kamna in zlatenice urejuje naravno »Franz-Josefova« grenka voda prebavo in pospešuje izpraznenje črev. Kliniške izkušnje potrjujejo, da domače zdravljenje dobro učinkuje, ako se jemlje zjutraj na tešče »Franz-Josefova« voda, pomešana z nekoliko vroče vode.

Ogi. reg. S. št. 30474/35.

— Ubijalec obojen na 3 leta. V prekmurški vasi Mellencih je neke nedelje zvečer vročekrvni Andrej Gerič začel izivati Martina Majcna, ki je znan kot miren in pameten fant, ki se nered udeležuje fantovskih preprirov in pretepot. To pot pa je bil Majcen precej okajen, saj se je vračal domov z neke veselice Gerič ga je podil spat in ga se na druge načine dražil. Ko je prišel Majcen domov, je nagovoril prijatelja Pozdereca, naj gre z njim, da poiščeta Geriča Res sta ga našla v hlevu, kjer je že spal. Pozderec je svetil. Majcen pa je s kolom dvakrat spečega Geriča po glavi, da mu je počila lobanja in je umrl. Pred okrožnim sodiščem v Soboti je bil Majcen obojen na 3 leta. Pozderec pa na 8 mesecev strogega zaporja.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvice, srea, proti kambom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— V koleno se je vsekal. Pred tednom dni že se je po nesreči vsekal v koleno Genešelj Vladimir iz Motulka. Čepil je drva in po nesreči zamahnil po kolenu. Upal je, da se bo lahko doma zmazal, toda žež teden dni se je le moral zateči v ljubljansko bolnišnico po pomoč.

— Gad ga je pflil. Včeraj so bili dijaki na izletu blizu Moravč. Ko so šli po gozdu, je gad pflil Rotarja Janeza, ki so ga popoldne hitro prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

— Malta mu je padla v oko. V ljubljansko bolnišnico se je zatekel po pomoč na ošestil oddelek Železnik Janez iz okolice Mokronoga. Pri zidarskih delih mu je malta padla v oko in je poškodba resna.

— S kolesa je padla. Pirih Marija iz Skofje Loke je tako nesrečno padla s kolesa, da se je hudo poškodovala. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

ker sta časnikarja Muharema Bajiloviča, ki je bil v preiskovalnem zaporu, v jetniški celici napadla in ga hudo pretepla. V jetnišnici v Kragujevcu je začela skupina jetnikov s stradalno stavko. Omenjena jetniška paznika sta mislila, da je Bajilovič povzročitelj te stavke in sta si nad njim hotela ohladiti svojo jezičo.

* Z vozom in konjem padel v vodo. Huda nesreča se je pripetila na velikem železniškem mostu čez reko Krko pri Skradinu v Dalmaciji. S svojim vozom se je peljal v Skradin kmet Jozo Čeko. Tik pred mostom je privozil tovorni avtomobil, ki se ga je konj ustrašil in skočil na stran. Pri tem se je zvalil po strmini navzdol z vozom vred in padel v reko. Voz je ves razbit obležal na strmem bregu, konju se je pa posrečilo, da je preplaval reko in prišel na drugem bregu nepoškodovan na suho. Kmet Čeko je skočil z voza, pri tem pa padel 20 metrov globoko v reko. Očividci nesreče so mu hitro pomagali in ga hudo ranjenega hitro prepeljali v bolnišnico.

* Lažni nadzornik muslimanskega verskega poglavarja. Iz Sarajeva poročajo, da je neki Fadil Čaušević te dni zagrešil več goljufij na zelo izvirni način. Fadil je bil zaposlen pri nekem industrijskem podjetju v Višegradu. Ko je pa službo izgubil, se je odločil za nenavadno pustolovščino in se je podal po muslimanskih vaseh vzhodne Bosne kot tajni nadzornik reis-ul-uleme. O svojem obisku je že vnaprej obvestil muslimanske verske ustanove, ki so mu prirajale slovesne sprejeme, ker so bili vsi prepričani, da je res nadzornik muslimanskega verskega poglavarja. Da bi imel večji uspeh, je vzel s seboj mladega Abdulaha Musabegoviča, ki mu je pri goljufijah pomagal s tem, da je ljudem pripovedoval, kako velik ugled uživa Fadil pri verskih oblasteh. Pustolovščina se jima je dobro posrečila. V desetih krajih so jima priredili slovesne sprejeme; poleg tega sta se po več dni bogato gostila na račun zapeljanih žrtev. Gotovo je Fadil kakšnega muslimanskega verskega predstavnika ogoljufal tudi za denar. Končno so ljudje spoznali, da gre za goljufa, nakaar sta seveda oba izgubila kakor kaltra. Sedaj išče Fadila in njegovega pomagača policija.

* Vlomilca, ki je v Zagrebu ukradel 195.000 din. so prijeli. Policija v Novi Gradiški je aretirala na železniški postaji Miodraga Novakoviča, ki je v noči od 21. na 22. maja vlomil v Zagrebu v poslovne prostore tvrdke Prevedan in Hofmann in odnesel 195.000 dinarjev. Vlomilca je spoznal na kolodvoru neki Peter Luketič po sliki na tirnici. Denarja pri vlomilcu niso našli. Vlomilca, ki je doma iz Kuršumlije, so takoj prepeljali v Zagreb. Novaković je v Belgradu dovršil sedem razredov gimnazije in je star 39 let. Luketič, ki je spoznal vlomilca, pričakuje, da bo dobil nagrado.

* Strašno dejanje od obupa zmedene matere. V Sobotici je živela 36 letna Terezija Szabo s svojim možem in številnimi otroci. Zena, ki se je morala s težavo boriti za vsakdanji kruh, je bila hudo bolna na pljučih. Zadnji čas se je njeno stanje tako poslabšalo, da so bili po mnenju zdravnikov njeni dnevi šteti. Še pred dvema mesecema je dala uboga žena življenje malemu otroku, kar je njeno bolezen še poslabšalo. Kljub temu pa je hodila še vedno v službo, da bi mogla prehraniti svoje otroke, ki so vsi bolelni. Mati je bila vsa obupana, od hude vročine, ki jo je povzročila njena bolezen, se ji je zbledlo in sklenila je vse otroke pomoriti. Vzela je britev svojega moža in najprej prerezala vrat dvoletnemu Vojislavu. Na vpitje otrok so prihleteli sosede in vzeli nesrečni materi britev iz rok. Vojislav je bil takoj mrtev. Če ne bi pravočasno prihleteli sosede, bi obupana mati gotovo zadala vsem svojim otrokom smrtno rano. Nesrečno mater so morali zvezano na rokah prepeljati v bolnišnico.

* Mati izpostavila otroka. V Topuskem so našli sprehajalci v parku pri kopalnici v travi moško dete, staro okrog treh tednov. Bilo je jasno, da je otroka izpostavila mati. Sprehajalci niso vedeli, kaj bi z otrokom, ki je bilo jokalo. V tem pa je prišla iz bližnje restavracije natakarica, ki se ji je otrok zasmilil. Odnesla ga je s seboj, da ga bo hranila, dokler ne najdejo matere.

Ljubljana, 30. maja

Gledališče

Drama: Cetrtek, 30. maja: »Revizore. Red B. Gostovanje Mihajla Markovića iz Zagreba. — Petek 31. maja: »Jakob Ruda«. Izven Igrajo maturanti Klasične gimnazije. — Sobota, 1. junija: »Naša kri«. Premiera Premierski abonma — Nedelja, 2. junija: »Severna leica«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Cetrtek, 30. maja: »Kleopatra«. Red Cetrtek. — Petek, 31. maja: Zaprti — Sobota, 1. junija: »Evgenij Onegin«. Red A. Gostovanje baritonista inž. Nikole Cvečiča iz Belgrade. — Nedelja, 2. junija: »Tosca«. Izven Gostovanje Teje Laboševic in Borisa Popova. Znižane cene.

Radio Ljubljana

Cetrtek, 30. maja: 7 Jutrarnji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošč) — 12 Izlet v tuje kraje (plošč) — 12.50 Poročila, objave — 13 Napovedi — 15.02 Radijski šramel — 14 Poročila — 18 Pester spored Radijskega orkestra — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nat. ura: Kako smo našli najstarejši rokopis narodnih pesmi (dr. Gerhard Gezeman, Belgrad) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Mladinski zbor »Zvonček« — 20.45 Reprodueiran koncert simfonične glasbe: B. Smetana: Moja domovina, simf. suita — 22 Napovedi, poročila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

Cetrtek, 30. maja: Belgrajska kratkovalna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovensčini YUF (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): Oddaja za Severno Ameriko — Belgrad: 19.40 Harmonika — Zagreb: 20 Godalni kvartet — Bratislava: 21 Simfonični koncert — Praga: 22.20 Zab. koncert — Sofija: 20 Trio — Beromünster: 20 Donizetti-jeva opera »Don Pasquale« — Budimpešta: 19.25 Ork. koncert — Bukarešta: 20 Simfonični koncert — Trst-Milan: 17.15 Sopran, 21 Opereta

Prireditve in zabave

»Pavilhon odere nastopi v Ljubljani spet lo nedeljo, dne 2. junija, v belj dvorani hotela Uniona. Namesto napovedanih dveh predstav pa bo samo ena predstava, in sicer ob 11 dopoldne. Popoldne gostuje Pavliha na Vrhniki, prejšnje nedeljo pa je gostoval z dvema predstavama v Mariboru. Vstopnice za ljubljansko predstavo se že dobe v predprodaji z današnjim dnem v pisarni Prosvetne zveze v Ljubljani, Miklošičeva 7a-1, in se bodo dobile od 10 dalje v nedeljo pred belo dvorano hotela Union. Na spredu je pravljicna igra »Mizica, osel in kreples«. Nizka vstopnina (2 din za otroke, 5 din za odrasle) omogoča prav vsakomur, da si privoščijo urico otroškega veselja!

Sestanki

F. O. Sv. Peter ima drvi ob cetrli na devet svoj redni sestanke. Vse člane vabimo, da se sestanka udeležijo.

Cerkveni vestnik

Slovesna tridnevna v čast božjemu Srcu v cerkvi Srca Jezusovega na Taboru: 31. V. do 2. VI. Spored naslednji: 30. maja ob pol 7 zvečer slovesni blagoslov, nato molitvena ura pred izpostavljenim Najsvetejšim do 9. Na praznik Srca Jezusovega 31. maja bo celodnevno čestčenje. Najsvetejše bo izpostavljeno ob tri cetrli na 5. Nato sv. maša z ljudskim petjem. Ob pol 6 kratka pridiga in obhajilo vernikov. Ob 6 slovesna maša. Sledijo tihe maše ob 7, 8, 9, 10 in 11. Zvečer ob 7 bo križev pot, ob pol 8 pridiga in pete litanije s pravno molitvijo in blagoslovom. V soboto 1. junija bo ob 5 zjutraj tiha maša, ob pol 6 pridiga in sveta maša z blagoslovom. Zadnja maša ob 8. Zvečer ob pol 8 pridiga in pete litanije Srca Jezusovega z blagoslovom. V nedeljo 2. junija zjutraj ob pol 8 pridiga in slovesna maša. Tihe maše kot ob navadnih nedeljah. Popoldne ob 5 sklep tridnevnice: pridiga, darovanje za cerkev, pete litanije S. J. zahvalna pesem in blagoslov. Slovesna maša v petek (praznik Srca Jezusovega) bo darovana za vse rajne, v nedeljo, 2. junija pa za vse žive dobrotnike in dobrotnice cerkve Srca Jezusovega. V juniju vsak dan zjutraj ob 6 sv. maša z blagoslovom, zvečer ob pol 7 litanije S. J. z blagoslovom.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Poizvedovanja

Izgubil sem pinčeto in nožek v črni usnjeni vrečici na poti od Prulekega mostu za Gradom do Leonišča. Prosim, da najditelj izroči etui v upravi.

Kaj pravite?

Kadar ljudje razmišljajo o poslednjih rečeh, tedaj se čisto vprašujejo, čemu nam ta strahom, ali je pekel ali ga ni. Često se ljudje oprimejo ob kanceli, češ da obsoj pekla ne bi bil v skladu z ljubeznijo in božjim usmiljenjem.

Toda ljudem niti ni treba razmišljati o onostranskem peklu. Neizrekljivo in neizprno iznajdljivi cloveciki dah ga je ustvaril že na tem svetu. Pekel bruka ogenj lopljenja že na rožnih koncih naše zemeljske oble. V trenulku, ko to pišemo, milijoni ljudi, ki niso večji grešniki od nas, že preživljajo in gledajo okoli sebe razdejanje pekla, ki jim seka rano globoko v živo meso. Kaj vse bi o tem peklu vedeli povedali vojaki z bojišč, če bi se lahko za nekaj dni oddahnili in nam vsaj nekaj ur pripovedovali o trpljenju, ki se e peklenskem obsegu že dajseti dan eni na zahodu Evrope.

Napredek in njegovi apostoli med nami so nam hoteli pripovedovati, da je pekel prav za prav samo pravljična za stare ženske, toda sedaj se je temu napreduku posvetilo, da je sam zgradil tak pekel, da si ga nikdo ni mogel zamisliti tudi v najstrašnejši pravljičji. Napredek je sedaj postavil to svojo tvorbo pekla kot krono nad svo kulturo, nad svo civilizacijo in nad vse, kar je ustvarilo clovecstvo.

Neutrleci pa trpe za enkrat še v nekakšnih vicah. V strahu in trepetu čakajo na to, kam jih bo znesla njihova usoda, ali jih bo doletelo samo to, kar so zaslužili, ali pa jim bodo naložili kazen, ki je niso zaslužili. Če bodo ostali samo v vicah, bodo neutrleci lahko še iz vsega sreča hventalni usodi, da jim je bil prihranjen prehod v najhuje.

Raj na zemlji pa so imeli predseem listi, ki so živeli v blagostanju in ki so svojo moč trpili iz zakladnic zlata, pri tem pa plavali v oblakih nupahu in obabnosti. Ponkud je sedaj tem ljudem tak raj čez noč izgubil, če pa kje še trpajo iz takih zakladnic, pa so najbrž že prepričani, da ne bodo ničesar več od tega mogli ponesti s seboj v bodoči — raj.

»Poslušaj, Tinček, ali ne tuli sirena za letalski napad?»

LJUBLJANA

Strategija nad vse ...

Ljubljana, 29. maja.

V teh dneh pišemo in govorimo vsi samo o strateških vprašanjih in samo čuditi se moramo, da armade generacij z zahodnega bojišča ne prihajajo vsak dan med nas po navste in od vseh strani pretehtane načrte in predloge. Če bi bil kdo po naših gostilnah, kavarnah in točilnicah marljivo prisluškoval vsemu tistemu, kar spada v »visoko strategijo«, bi se lahko oddahnil nad vsem, kar nas lahko tare za bodočnost. Ob tolikšnih strateških talentih pač ne bo mogla nikomur uiti niti miška tedaj, kadar bi mogoče šlo zares.

V čem pa je bistvo te naše strategije? V gostilnah, kavarnah in točilnicah imajo največje ceno tisti, ki so kar najbolj »črnogledi«. Čim groznejša je novica, čim bolj krvav je podatek, tem večja bo veljava tistega, ki je novico prinesel v družabni krog, ki se že mesece in mesece ne peča z drugim kot s strateškimi razglabljanji.

Včasih smo mislili, da so taka razglabljanja in ugibanja v vse mogoče smeri posledica tistega, kar se v modernem času imenuje »živčna vojna«. Toda danes položaj je ni več tak: vojna že divja okoli po Evropi, živi pa so se na to dejstvo v zadnjih 9 mesecih že privadili. Tokrat se ta strast za strateškimi ugibanji polašča vseh med nami; pogoj je samo ta, da pridno beremo časopise in si pri tem kar najgloblje vtisnemo v spomin imena, o katerih nismo prej niti vedeli, da so na svetu. O teh imenih in postojankah pa danes slišimo govoriti dijakke po ulicah, resne goste po lokalih in brezposelne, ki dolgočasno čakajo na zaslužek.

Pri tem pa so se v teh dneh godile že take stvari: mesarji in gostilničarji ob Dolenjski cesti so se krohotali zvrhano naloženim vozovom, ki so polni pohištva in obilno založenih zabojev hiteli tja doli nekam na Dolenjsko. Kdor ni imel sorodnika na Dolenjskem, ki bi mogel biti za žrtev te pretirane »strategije«, je začel kupovati zemljišča nekje tam doli v Bosni, posebno pa okoli Banjaluke. Marsikdo je kupil zemljišče kar na Oglas v hrvaških listih, ne da bi si šel sploh ogledat, kakšen je »strateški« položaj posestveca, ki ne bo prišlo v račun tistih pravih »strategov«.

Kdor pa nima »sorodnika« na Dolenjskem ali pa denarcev pod palcem toliko, da bi si kupil planjavo kje tam doli na jugu, tak pa skuša vsaj doma storiti vse, kar misli, da je v skladu z njegovim strateškim spoznanjem. Kar je še prihranjenih ali pa celo pristradanih denarcev v hiši, je treba hitro vtisniti v svežnje posušenih salam ali pa v zaboje plensjivega riža, ki bo čez mesec gotovo splenil, kakor je šla zaloga v nič tistim, ki so v septembru preobložili svoja podstrešja z raznimi dobrotami. Mestno poglavarstvo je nato ukazalo, da se naj podstrešja izpraznijo in kar ni vzel prepri pod streho, je pokončala vlaga ali pa podgana v kleti.

Najbolj žalostno pa je to, da se kljub vsemu našemu znanju in kljub vsem naravnost genialnim strateškim pogruntacijam naših omizij, vojna le ne mara tako razvijati, kakor smo mi to že pred meseci prerokovali ali pa predvidevali. Tam na zahodu se na bojiščih razvija neka nova strategija, mi pa kaj radi zavijamo po strateških kolovoznicah, ki sta jih hodila še general Laudon in pa stari Radecki. Bog mu daj dobro!

Ko smo pred tedni ali meseci svojim boljšim polovicam doma pripovedovali s silno resnimi obrazy, da je sedaj vsega »konec« in da se bo sedaj treba pripraviti na vse, nas je drobno bitje prestrašeno skušalo razumeti, pa je privleklo na dan še tiste svoje na trgu ali pri mesarju »utajne dinarje« ter priskočilo na pomoč naši hvalevredni skrbi za dom in za domačo kuhinjo. Vse je šlo v zalogo dobrin, ki se sedaj kvarijo, nekaj najboljših blazin pa je že kje na varnem tam na Dolenjskem.

Kdor je za vse tako lepo »preskrbel«, mora sedaj pač naprej peljati tako strategijo, ki bo opravičila vse te »pametne odredbe«. Pri sosedu vedo, da smo se že na vse pripravili in Bog ne daj, da bi se izkazalo, da je bila naša domača »strategija« napačna. Če se kmalu ne bo kaj tako zgodilo, kakor smo si izračunali, nam bo zmerom bolj sitno pri srcu. Začeli bomo stresati jezo in razočaranje nad vso okolico; svoje »strateške« zgrešene račune bomo najbrž kmalu začeli znašati nad služkinjami, kuharicami in podrejenimi nameščenci po pisarnah. Če smo se v dosedanjih strateških računih zmotili, pojdemo pač »sami vase«, če bomo pa posledice svoje strateške vneze znašali nad drugimi, bomo po povrhu vsega še krivični. Krivice je pa že toliko na svetu, da je nikar nikomur ne delajmo. Največjo krivico pa delamo pravim strategom, če se njihovem strokovnemu delu rogam, to pa samo zato, ker smo užaljeni, da se razvoj ne razvija tako, kakor se bi nam zdelo najbolj primerno.

I Zdrženje gledaliških igralcev v Ljubljani se v imenu slavljenca **Daneša Josipa** in v svojem imenu kar najiskrenejše zahvaljuje banu g. dr. **M. Natlačenu**, županu mesta Ljubljane g. dr. **J. Adleščiču**, upravi **Narodnega gledališča** v Ljubljani, nestorju hrvaških igralcev g. **M. Markoviču**, vsem slavljenčevim prijateljem ter vsemu ostalemu občinstvu — za tako tople in prijetne večer ob priliki proslave 40-letnega umetniškega dela slovenskega igralca

Daneša Josipa. — Za Zdrženje gledaliških igralcev: L. Drenovec, predsednik; S. Jan, tajnik.

I Za protituberkulozno zvezo v Ljubljani. Preteklo nedeljo smo objavili zahvalo mladinskega odseka protituberkulozne zveze ljubljanskega občinstvu, ki je pokazalo pri nabiranju akcij za šolski rentgen toliko razumevanja in srčne dobrote. Pod pokroviteljstvom gospe podbanove so sodelovala vsa ljubljanska ženska društva in nabrala okrog 15.000 din in ne samo 5000 din, kakor smo objavili v nedeljski številki.

I Namesto venca na grob umrlega blagopokojnega g. Feliksa Justina, je darovala družina g. Pehani, ravnatelja Vzajemne zavarovalnice, trnovski Elizabetni konferenci 300 din za podporo ubogim. Za veličudsen dar Bog plačaj!

I Gogolja komedija »Revizor« obsega 5 dejanj. Delo je prevedel Ivan Prijatelj. Motto te satirične komedije je rusk: pregovor: »Ne dolži ogle-dala, če imaš grd obraz«. Na tej osnovi je počakal pisatelj razmere v majhnem provincijalnem mestu, v predvojni Rusiji. Korupcija uradništva, ki se razkrije lažnemu revizorju — je sicer nekoliko groteskna, a vendar udarno naslikana in predstavlja udarno sliko iz 19. stoletja. Naslovno vlogo bo igral Jan, vlogo poglavarja Anton Antonovič, a kot gost **Mihajlo Markovič**, nadalje: Nabloka, Levarjeva, Kralj, Gregorin, Gabrijelčičeva, Skrbineš, Lipah, Peček, Jerman, Sever, Kaukler, Simčičeva, Bratina, Potokar, Plut in Brezigar. Režiser: dr. Kreft.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »**Franz-Josel**« grenčice.

I Odlični junaki bariton Nikola Cvejič, ki je nastopal razen na našem, belgrajskem in zagrebškem odru z ogromnim uspehom tudi na Dunaju, v Varšavi, Pragi, Kopenhagenu, Stockholmu, Oslu, Bratislavi itd., bo po »Borisu Godunovu« gostoval konec tedna še v naslovni partiji čarobno lepe Čajkovskega opere »Evgenij Onegin«. Cvejič razpolaga s krasobarvnim organom kovinskega zvoka in topline, kar zna združiti z impozantno odresko pojavo in inteligentno kreativno silo v občudovanja vredno celoto. Ker bo ta drugi njegov nastop na našem odru ob enem tudi poslednji, opozarjamo p. n. občinstvo, da si pravočasno zagotovi vstop.

I Pripravljali so se na gostijo. Ko je predsednišči policijski stražnik pregledoval park okoli gradu na Kodeljevem, je opazil skupino treh mož, ki je bila precej hrupna, z neko žensko. Ko se je skupini približal, je opazil, da stiska eden med njimi pod pazduho dve kokoši, drugi možki pa je imel na kolesu nahrbtnik, v katerem je bilo več steklenic. Stražnik je pravilno sklepal, da si je družba vse to nakradla, zato je vse skupaj povabil na bližnjo stražnico. Med potjo pa se je mož s kokošima pod pazduho urno okrenil in začel bežati. Stražnik je hitro skočil za njim in ga zadržal. Med ruvanjem ga je obvaldal, toda med tem so ostali zbežali, posebej urno je pobežela ženska, ki je odšla za gradom

Ze stoletja zdravi **ROGAŠKA SLATINA** s čudodelno močjo svojih zdravilnih vrelcev razne bolezni želodca, črev, jeter, rumenice, žolčnih kamnov, izmene snovi, debelušnosti, ledvic, mehurja, sladkorno bolezen itd.

Zusna stroga dietična kuhinja. • Krasno športno kopalnišče. • Idealno okrevališče. • Pred in po sezoni znatni popusti.

Zdravljenje poleti in pozimi.

Informacije daje ravnateljstvo zdravilišča

ROGAŠKA SLATINA

v smeri proti Mostam. Vsi ostali so pustili na mestu kolo in nahrbtnik s steklenicami. Vse to so nato pripeljali na stražnico, prav tako pa tudi mož s kokošima. Izkazalo se je, da je to znani kokošar Kovač Pavle, ki je ukradel kokoši na Hradskega cesti pri Mariji Bošteletovi, iz kleti pa je ukradel še steklenice z vinom. Kovač na policiji še ni izdal imen ostalih mož in ženske, izjavil je le, da so se vsi pripravili na to, kako bi na gostiji popravili obe kokoši in udusili steklenice z vinom.

I Tatvine v Ljubljani. Obreza Pavla iz Jnševje ulice je prijavila, da ji je neko ukradel ženski plašč rjave barve, vreden 400 din. — Majhno ročno blagajno je neko odnesel Petercelu Ivanu v Komenskega ulici. V blagajni je bilo 300 din, odnesel pa je še možko nikelasto uro. — Na Kongresnem trgu 15 je bilo vlemljeno v klet. Neznavec je odnesel več steklenic vina in likerja ter 5 steklenic kisle vode. — Pred kinom na Kodeljevem je neko ukradel s kolesa dinamno svetilko »Riemen« Plešku Srečku vredno 250 din.

I Vse posestnike zemljišč ob javnih cestah in ulicah opozarja mestno poglavarstvo na člen 1 občnega cestnega reda, ki pravi, da vejevje drevia in grmovja ne sme segati v zračni prostor cestnega zemljišča. Zato je treba drevice in vejevje ter žive meje, ki segajo v zračni prostor ceste, posekati ali primerno obrezati. Posestniki, ki temu predpisu ne bodo ustregli, bodo morali biti kaznovani in bo predpisano delo opravila mestna občina na njihov račun.

I Odpadke in smeti mora prebivalstvo po predpisih oddajati mestnemu smetarju ali pa odvažati na za to določene prostore. Prostori, določeni za ta namen, so opuščena gramoznica ob Linhartovi cesti, Suvoborski ulici, Korotanski ulici, ob Vilharjevi cesti, ob Matjanovi ulici in opuščena struga Gradščiće. Odpadke in smeti organskega izvora je treba prej sežgati in šele sežgane oddati smetarju ali naprej našleto smetišča. Z voza stresene odpadke je treba takoj poravnati, da imajo dostop k odlagališčem tudi drugi vozniki. Za prestopke je predpisana denarna kazen od 10 do 1000 din, ob neplačani kazni pa zapor 1 do 20 dni. Seveda velja to tudi za Zg. Sisko ob tivolnem gozdu, da ne bo več javnih pritožb.

MARIBOR

Stanje letine v mariborskem okolišju

Maribor, 29. maja.

Sedaj ob koncu maja je rast na poljih, travnikih, v vinogradih in sadonovnikih že tako napredovala, da se lahko sklepa na stanje letošnje letine. Se nobeno leto se niso ljudje za letino tako zanimali, kakor letos. Posebno je to zanimanje veliko med meščani, ki so šele letošnjo zimo in pomlad, ko je bil trg skoraj prazen, ko je rastle draginja iz dneva v dan, spoznali, kako so odvisni od okoliške kmečkega zaledja. Povpraševali smo pri poznavalcih kmetijstva v mariborskem okolišju, to je v političnih okrajih Maribor levi in desni breg, ki v pretežni večini zalagata s svojimi pridelki mariborski trg, kako je z letošnjo letino ter smo dodili sledeča pojasnila:

Slabo pomladansko vreme je razvoj poljskih pridelkov zelo zavrla. Deževje je preprečevalo pravočasno obdelavo in poseve. Poseb-

V soboto otvoritev

priljubljene, prahu proste, z dvigalom dostopne strešne terase. — Krasen višinski zrak. Koncert White Star Jazz. V nedeljo koncert železničarske godbe — v naprej vsako soboto in nedeljo koncert. — Morske, sladkovodne ribe in kuhinjske specialitete. Laško dvojno marčeno in specialno termalno pivo. — Izborna ljutomerska vina. — Zmerne cene.

HOTEL, KAVARNA, RESTAVRACIJA »OREL«

no bo trpela zaradi tega koruza, ki se ne more prav razviti in pa krompir. Ozimno žito je trpelo zaradi dolgotrajne zime in snežene plesni. Ozimne setve so zelo redke ter bo letošnji pridelek podpopvprečen. Zaradi mrzle pomladi so trpeli tudi travniki. Ker pa je kmetov vso zimo primanjkovalo krme, so morali začeti že z zgodnjo košnjo ter bo zato tudi pridelek sena zelo slab. Polja in travniki so precej trpeli tudi zaradi pogostih letošnjih poplav. Tako so bile hude poplave v dolini Dravinje in njenih pritokov ter Pesnice in pritokov. Košnja sena na preplavljenih travnikih je uničena, na njih pa povzročena velika škoda.

Sadje je letos lepo nastavilo, toda sredi najhujšega cvetja smo imeli mrzlo, deževno vreme, čebele niso izletavale in tako se večina cvetov ni oplodila. Na sadnem drevju se sedaj prav usodno pozna huda pozeba. Zadržna leta so ljudje v mariborskem okolišju zasadiли ogromno število mladega drevja. Računa se, da je dobra letina vseh teh mladih vzornih nasadov uničena od mraza. So kraji, kjer je pozebo 80 do 90 odstotkov mladega, pa tudi starejšega, 8letnega sadnega drevja.

V vinogradih se pozna sedaj, ko se je pokazal nastavek grozdja, kako ogromno škodo je povzročila letošnja izredna zima. Nastavek je slab, rast je zaostala. Bolezni se zaenkrat še ne pojavljajo, ker pa je trta zaradi pozebe oslabela, bo tudi nevarnost bolezni velika. Računa se, da bomo imeli letošnje 50% slabšo letino, kakor je bila lanska; lani pa nismo imeli rekordne vinske letine. Tam, kjer je bila pozeba posebno močna, pa bo pridelek celo za 75% slabši od lanskega. Ker se je galica zelo podražila, bodo vinogradniki tudi slabše škropili, kar bo spet vplivalo na donos vinogradov. Vinske zaloge v prvi roki so zelo neznačajne, pa še za te se sedaj pulijo vinski trgovci.

Velike skrbi povzročajo nazadovanje goveje živine. Pomanjkanje krme je povzročilo, da so ljudje silili s prodajo, povrhu je nastopila ugodna konjunktura za izvoz in tako je število goveje živine v mariborskem okolišju

prekomerno padlo, poslabšala pa se je zaradi slabega krmljenja tudi kakovost. Vendar se kmetovalci zavedajo, da je govedo glavni steber vsakega gospodarstva ter je pričakovati, da bo nastopilo tozadevno izboljšanje.

Pomanjkanje delovnih sil na kmetih povzroča okoličnanom velike težave. Obdelovanje polja in vinogradov bo zaradi tega jako otežkočeno.

Na splošno lahko meščani pričakujejo, da bo letošnja letina znatno slabša od normalnega donosa, ker se bo močno poznalo tudi na mariborskem trgu.

m Mariborska mladina v Zagrebu. V dneh 1. do 2. junija bo mariborska mladina obiskala Zagreb, kjer bo uprizorila v malem gledališču igro »V kraljestvu palčkov«, s katero je žela v Mariboru v šestkrat razprodanem gledališču takšen uspeh. V nedeljo so mariborski mladi nastopili s to igro tudi v Celju, kjer je bil uspeh nepopisen. V Zagrebu živeči Slovenci ter bratje Hrvati bodo gotovo polnoštevilno obiskali predstavo, katere čisti dobiček je namenjen za obdaritev revnih mater.

m Ljudski oder ima danes ob 8 na odru zadnji sestanek v tekočem letu. Na sestanku predava tovariš Rupnik o delu katoliškega prosvetnega društva med zagrebškimi Slovenci. Vabljeni tudi nečlani, prijatelji Ljudskega odra. — Občni zbor Ljudskega odra bo v četrtek, dne 6. junija na odru ob 20.

m Gostovanje ljubljanskega baleta. Ob zaključku letošnje gledališke sezone gostuje v Mariboru baletni ansambel ljubljanske opere (15 oseb) pod vodstvom baletnega mojstra P. Golovina. Predstave bodo v treh zaporednih večerih, od nedelje 2. do točka 4. junija.

m Nalivno pero je bilo najdeno v Ciril Metodovi ulici pri parku. Dobi se v upr. »Slovenec«. **m Izvoz živine v Nemčijo je zopet odprt.** Kake tri tedne je bil izvoz goveje živine in svinj v Nemčijo skozi Maribor v zastoju, sedaj pa se je spet odprl. V terek je šlo žez mejo večje število vagonov, naloženih s krasnimi pitanimi volji iz Banata.

m Občni zbor Pedagoške centrale. Pedagoška centrala ima v nedeljo, 2. junija ob 10 v slavnostni dvorani učiteljskega občni zbor. Na dnevnem redu je tudi predavanje prof. Silha o velikem slovenskem vzgojniku Henriku Schreinerju ob 20 letnici njegove smrti.

m Zanimiva razprava. Včeraj je bila pred okrajnim sodnikom dr. Stukljem razprava, za katero je vladalo v zdravniških in narodnih krogih izredno zanimanje. Zdravnica v mariborski bolnišnici gospa dr. Ana Prijatelj-Popovič je tožila svojega tovariša zdravnika v bolnišnici dr. Jožeta Žitnika. Dr. Žitnik je dosegel pri razpravi zadoščenje ter je bil oproščen vsake krivde.

m Goreča streha ga je zasula. Pri posestniku Rajmundu Ferlineu v Vukovskem dolu se je vžgala sredi noči hiša. Goreti je začela slamnata streha pri dimniku ter je bilo celo poslopje v ognju že predno so se domači prebudili. Rešili so si v zadnjem hipu golo življenje. Hišni gospodar, ki je reševal svoje, je zadnji zbežal iz gorečega poslopja, pa ga je na pragu zasula slamnata slamnata streha. Močno se je opekeli zlasti po nogah. Škoda je 27.000 din.

m Smrt v ribniku. V nedeljo so se kopali fantje v ribniku v Račah. Skakali so v vodo ter se potapljali na dno ter je moral vsak prinesiti na površje pest peska. Tudi 13letni Ivan Braunschberger je skočil v vodo, namesto za pesek pa je prišel z roko za žensko obleko. Na ta način so našli na dnu ribnika potopljeno 42letno posestni-

kovo ženo Marijo Frančič iz Brezule, ki je nekaj dni poprej odšla od doma ter nihe ni vedel, kje se nahaja. Ugotovili so, da je šla Frančičeva v prostovoljno smrt iz obupa, ker se je bata posledic neke prijave.

m V dveh dneh pogubljen 2500 din. Mariborska policija je prišla nekega Franja Horvata iz Dolnje Lendave, ker je v mestu po raznih beznicah brezmišlno zapravil denar. Izkazalo se je potem, da so dobili v roke plitka, ki je odnesel posestnici Margareti Klarič v Dol. Dobravi v Medjimurju, pri kateri je služil za hlapca. 2500 din in možko kolo. S kolesom se je odpeljal do Ljutomeru, kjer ga je prodal, potem pa se je napotil v Maribor, kjer je v dveh dneh v družbi lahkoživecev in lahkoživcev zapravil 2500 din.

m Na vse načine slemarji. K nekemu vpokojenemu uradniku, ki ima v Trdinovi ulici svojo hišico z vrtom, sta prišla dva moža srednjih let in v delavsko obleko oblečena ter sta se mu predstavila kot organa občine Košaki, ki sta poverjena z nalogo, da zatirata v vrtovih miši in voluharje. Zatiranje pa se vrši kemičnim putem z žvepleno brozgo. Ker sta izjavila, da so stroški malenkostni — 9 din za brozgo ter majhna odškodnina za delo, je pristal, da na njegovem vrtu izvršita napad na voluharje in miši. Mož sta res pol ure nekaj mešala in polivala po vrtu, potem pa sta predložila račun — 147 din. Vpokojencu se je ta vsota zdela prevelika ter se je nazadnje z obema pogodil na 60 din. Nato pa se je zanimal pri občini v Košakah, kaj je na stvari ter izvedel, da občina ni nikogar pooblastila za zatiranje škodljivcev na vrtovih. Izkazalo se je, da sta si dva neznanca izmisliila spretno slemarjevo, s katero sta lepo uspela, ker so imela nasedli številni lastniki vrtove. Brozgo sta kupila za nekaj dinarjev, zaslužila pa sta z njo povsod lepe denarce.

m Najdeno kolo. Pri ograji hiše št. 53 v Jerovškovi ulici so našli stanovalec možko kolo znamke »Waffenrad«, ki je stalo tam že 24 ur. Kolo, katerega je tam pustil nepoznan kolesarski tat, so oddali policiji.

Gledališče

Četrtek, 30. maja, ob 20: »Krislilad«. Red B. — Zadržje.

V nedeljo bomo šli na veliko čombolo v Škofjo Loko

Celjske novice

c Pomembna predstava v celjskem gledališču.

V terek zvečer je uprizorila ljubljanska opera ob priliki proslave 39. p. p. času in našim razmeram prav sodobno predelano Foersterjevo komično opero »Gorenjski slavček«. Delo v treh dejanjih je predelal prof. Karel Jeraj, ki je s posebnimi spremembami dal privediti poseben pomen, tako da je bila uprizoritev res dostojna in primerna proslavi spomina onih, ki so padli v borbi za našo zemljo. Glavno vlogo Minke, vdovine hčerke, katero je hotel tujec odpeljati za par grošev v tujino in jo odtrgati od rodne zemlje, od matere, je s svojim pevskimi sposobnostmi podala I. Ribičeva. Sijajen uspeh je dosegel s svojim prikupljivim nastopom in temperamentom, zlasti pa s svojim jasno donečim glasom v vlogi studenta Franja J. Francel. Prva izrazit lik krčmarja je podal A. Orel, s komičnimi in pevski uglasjenimi nastopi pa sta se uveljavila tudi D. Zupan v vlogi oskrbnika in M. Sancin v vlogi njegovega pisarja. Skupni pevski zborni nastopi vaščanov, pestra slovenska scenerija, slovenska pesem in orkestralna godba, ki je pod vodstvom dirigenta g. A. Neffata svojo nalogo prav precizno rešila, so vžgale navzoče in marsikateremu so stopile ob krasnih scenah solze v oči. Posamezne scene so tako vžgale, da se občinstvo, ki je do zadnjega sedeža zasedlo gledališče, ni moglo zadržati in je privedlo igralcem tople aplavze hvaležnosti. Predstave so se udeležili tudi predsednik občine g. dr. Alojzij Vorišč, senator g. Alojzij Miheličič, poveljnik 39. p. p. g. Defar Liberat, poveljnik vojaškega okrožja polkovnik g. Caska, častniški zbor in mnogo odličnikov. Tako je tudi ljubljanska opera v polni meri sodelovala pri polkovi proslavi in jo najlepše zaključila. S. S.

c Tekme celjskega faantovskega okrožja. V nedeljo so bile v Domu v Celju tekme FO celjskega okrožja. Kljub odsotnosti naših fantov se je udeležilo tekem nad 100 članov. Vodil jih je okrožni predsednik g. Vrabl Vanci. Člani so pokazali lep napredek, zlasti so bili podkovani v prosvetni tvarini. Največ točk je dosegel celjski FO, sledili so Vojnik, Petrovč, Teharje, St. Jurij itd. V imenu podzveze ZFO je pozdravil fante g. dr. Hanželič Rudolf.

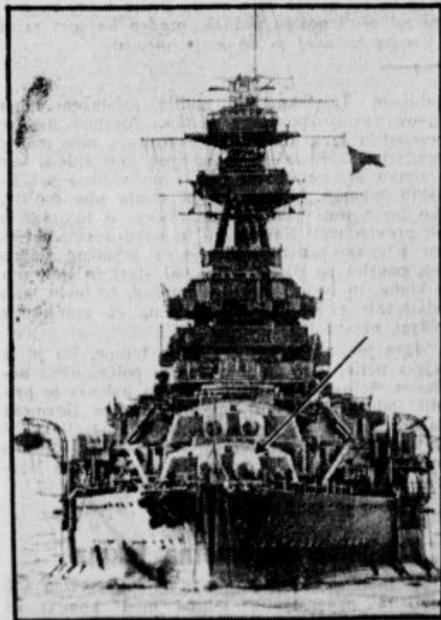
c Cesto Kasaze—Liboje, ki je bila v zelo slabem stanju, so popravili, da je spet zmožna za promet. Keramična industrija je prispevala za popravilo 15.000 din, ostalo pa okrajni cestni odbor.

c Sedem oseb so aretirali orožniki v Smartnem ob Paki zaradi velikih tatvin lesa iz raznih skladišč. Lesni trgovci so oškodovani za 12.000 dinarjev.

c Obnova ceste Štore—Svetina. Po deževju je občina Teharje spet pričela z gradbenimi deli na imenovani cesti v glavnem s podporo okrajnega cestnega odbora in tudi z njegovim tehničnim vodstvom. Cesta je bila nujno potrebna popravila, ker je prometna in edina zveza med naselji na Svetini in St. Janžem, ki so bogati kraji na gozdovih.

c Zanimive posestne spremembe v Celju. Trgovci z barvami g. Čuk v Prešernovi ul. je kupil za 808.000 din Beneševovo hišo, gostilno »Pri angeljnu«. Lastnik restavracije »Hranibor« g. Robek je kupil vilo »St. Georg«, last generalnega konzula v p. g. dr. Novičana za 465.000 din.

c Drogenik Franc podlegel poškodbam. Pred dnevi smo poročali o pretepu fantov v Stoinem selu pri Rogatcu, kjer so fantje prizadeli 27 letnemu Drogeniku Francu hude poškodbe po glavi. Drogenika so pripeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je umrl. Naj v miru počiva!

Angleška bojna ladja, ki sta jo pred Narvikom zadel dve bombi. Nastal je hud požar in eksplozija.

KULTURNI OBZORNIK

Krasote angleške obale

R. Hichens: Alahov vrt

Jugoslovanska knjigarna je v svoji zbirki Naša knjiga izdala kot drugo knjigo znano angleško povest »Alahov vrt«, ki je mnogim Slovincem znana po svetovno priznanem filmu istega imena. Povest je spisal katoliški časnikar R. Hichens, ki je znan v angleškem svetu tudi kot glasbeni kritik, pa tudi kot pisatelj najrazličnejših povesti, romanov, potopisov, iger itd. Največji uspeh pa je dosegel s tem romanom »Alahov vrt«, ki ga je spisal v Egiptu, kjer živi še sedaj v svoji hiši na robu puščave blizu Kaire. In prav tako puščava in tako mirno zavetišče v francoskem Tunisu na robu peščenega morja je glavno pozorišče te odlične povesti, ki se po vsebini prijetno razlikuje od navadnih romanov in ga moramo šteti med najbolj znane odlične katoliške povesti sveta. In to je velika prednost tega romana, ki ima sicer tako eksotični nekatoliški naslov »Alahov vrt«.

»Alahov vrt« pa je samo arabsko ime za puščavo, neizmerno peščeno morje, ki živi svojevrstno življenje, evropskemu človeku tako tuje, toda ki prinese tudi strtemu srcu mir, če se preda »duši« puščave, njeni bližini Boga. In prav ta stik z Bogom, ki ga civilizirani svet tako rad trga in zanikuje, je glavni smisel te povesti. Ljudi, ki jih je evropski svet razočaral, katerim je razdrl srca in duše, ali pa jih vsaj pustil nepeljane in brez življenja, je zopet ta puščava pripeljala k veri in k Bogu in jim utrdila vero v onostranstvo, jim vdihnila molitve in dala duši mir, Boga.

Vsa povest, ki ima 404 strani, je razdeljena v predzgodbo in šest knjig. Predzgodba kaže v lepih pokrajinskih opisih življenjsko usodo Angležinje Domini Enfield, ki po strašni usodi v svoji družini — mati se izneveri katoliški veri in zapusti očeta, ki potem kot strašen nevernik s kletvijo na ustih zapusti svet — gre v puščavo, da najde dušni mir. Spotoma se ji odkriva puščava v vsej lepoti in grozoti miru. Ustavi se na robu puščave v zelenici Beni Mori v hotelu, kjer jo moti samo prisotnost drugega tujca, zagonečnega neznanca, s katerim pa se še ne pozna. Z vrta obpuščavske vile grofa Antonia vidi tega tujca na poti v puščavo, ko beži od Arabca, ki molí... Beg pred molitvijo! Z grozo jo napolni ta pogled, toda tujec ji postane še bolj zanimiv. In ko se srečata na razglednem stolpu s pogledom v puščavo, se začne njuna usoda. To je predzgodba. V drugi knjigi Molitve glas se spoznavata vedno bolj in se približujeta, dasi zavita oba v velike skrivnosti. Tujec — Andrews — se nerodno uvaja v svet in njega navade, je kot velik velik nezkušen otrok, ki pa trpi strašne duševne muke in zato priteguje dobro Domini, ki bi mu rada pomagala. Po skupnem izletu v mohamedansko puščavo se ustavita pred mošejo, toda Andrewski občuduje ubogega muslimana, ki preklinja Boga, dočim Domini gre v minaret in se nad molitvijo pobožnih dvigne proti soncu kot molitve sama, dočim je Andrewski obstal v sencih kletve. Toda kljub vsej obzirnosti in odporu na obeh straneh in različnih temperamentih se je začela razvijati med njima prava in resnična ljubezen, ki gre preko vseh pomislekov, tudi pomislekov o veri, ki se kažejo v njunem razmerju do župnika v Beni Mori, dokler po strašnih mukah ne razodene Andrewski na vrta grofa Antonia ljubezen Domini, ki jo sprejme. V četrti knjigi smo pričeli poroki Andrewskega in Domini v katoliški cerkvi ob puščavi ter njuni poročni poti v srce puščave, kjer naj bi živela svoji ljubezni in dobila vsaj mir. Ta knjiga

je polna iskrene, vroče in čiste ljubezni, kakor jih malo beremo v povestih, toda kljub vsej resnici ljubezni, ki vlada med zakonca, je na dnu tega razmerja neka skrivnost, ki Andrewskega ne da notranjega miru. Dokler sta sama v puščavi, niče ne moti ljubezni, toda prerokovanja arabskih jasnovidcev so prerokovala vihar v puščavi... In ta vihar se pojavi ob prvem dotiku s puščavskimi vojaki. Počasi se odkriva skrivnost Andrewskega: dobra žena mu s svojo veliko ljubeznijo odpira dušo in s svojo obljubo večne ljubezni, pa naj se zgodi karkoli, ga končno pripelje še v puščavi do izpovedi te največje skrivnosti svojega moza, edine skrivnosti, ki je bila še med njima. In ta je bila grozna: Andrewski je pobegli menih, trapist, ki je šel v puščavo, da bi našel mir v zanikanju Boga, v kletvi in samoti, da bi spoznal svet in užil ljubezen. Upiral se je ljubezni do Domini, toda usojeno je bilo, da sta se poročila... In on ni našel miru v puščavi, bal se je Boga v tem Alahovem vrtu. Toda prav puščava je tudi njega — po ženi — privedla k izpovedi ženi in pozneje tudi duhovniku, ki ju je poročil. Tako je žena odrešila muko moza in uničila svojo zakonsko srečo. Toda ostala je velika, večja kakor žena mora biti sama iz sebe, velika iz Boga, ki je žrtvovala tudi svojo srečo, samo da reši možovo dušo. Po velikih naporih volje in vere, po muki moza in svoji odpovedi iz ljubezni, ki ni nič manjša, kot v času največje sreče, da, ki postaja še večja in vse bolj duhovna, pripelje v zadnji knjigi ubogega, a sedaj zopet mirnega moza Andrewskega nazaj — v samostan, iz katerega je svojčas po 20 letnem bivanju in večni zaobljubi ušel. On se je zopet potopil v molitve, pred katero je ob begu v puščavo bežal, ona pa se je v mislih na svojo moža preselila v vilo ob robu puščave, kjer s svojim sinom molí za dušni mir svojega moža, meniha... Velika žena, ki gleda svet iz duha in vere, je svojo osebo nesrečo pojmovala kot poslanstvo božje: poslana je bila v zakon z ubeglim menihom, da reši njegovo dušo in ji prinese mir.

Toda poleg te glavne snovi, zapleta in razpleta, je v knjigi toliko polnih obrisov puščave, pokrajine in orientalske pestrosti, da že sami ti opisi — ki pa so ponekod skrajšani, kakor pravi opomba na koncu, kar je škoda in morda komaj dopustno — drže bralca v vedni napetosti. Arabško življenje v krajih, o katerih Evropci zelo malo vemo, nam postane nazorno prikazano. Posebno markantne so tudi stranske postavne povesti, kakor župnika v puščavi, grof, ali spremljevalci tujcev, ki vsi iščejo in najdejo mir v veri, bodisi že v katoliški ali pa v mohamedanski, kakor grof Antoni; toda brezverca puščava ne more trpeti. Duhovna problematika romana pa je že iz zgoraj vseh vsebine jasna in je globoka ter psihološko močno podana, tako da moramo to povest smatrati za docela uspešni katoliški roman v svetovni književnosti, ki prenese tudi najstrožja umetnostna merila. Prevod prof. Anžiča je klen in besedno nazoren, dasi včasih moti tuja skladnja (na primer začetni stavek 1. poglavja). Knjigo pripravimo vsem, ki ljubijo resno čtivo, predvsem pa tudi podeželskim knjižnicam. Kakor nudi predzgodba lepe pokrajinske opise, ki pa se bodo morda površnemu bralcu zdeli dolgočasni, tako nadaljna poglavja razgibajo snov in jo napenjajo do konca, ki s svojo človeško tragiko dvigne žrtev do neba.

verskih slik in čim dalje ga zasledujemo, tem bolj se nam očita, s kako lahkoto mojster gradi te krepke figure, kjer išče vse bolj dekorativnih učinkov in bogastvo barv, nego verske emocije, saj mu je bila njegova vera le mirna luč na goreč plamen. Ognjevitva mojstrova paleta daje veličino realističnim prizorom. Ena najlepših njegovih verskih slik je gotovo »Čudežni ribolov«, prizor resnipljivega realizma. Mojster prešernega veselja nam je zapustil tudi »Vnebovzetje«, saj je že v Benetkah občudoval slovit »Assumpto«, motiv, katerega Rubens tolmači drugače nego Tizian, od katerega obdrži samo obe spodnji nadstropji. Spodaj apostoli tvorijo strnjeno skupino, katero obdajajo široke sence; zgoraj se v svetlobo dviga Devica, obdana od roja angelov, polnih jamie, ki svoje veselje očitujejo z najboljšimi smežmihimi skoki. Ta majhni svet letajočih debeluščkov je ena najlepših Rubensovih kreacij. Če pa rečemo kreacij, ne smemo pozabiti, da je to poskočno veselje že živelo, četudi manj sveže, na Tizianovih slikah.

Rubens je okrasil tudi antwerpsko jezuitsko cerkev. Naslikal je 39 slik (2,10 m, 2,80 m). Zal pa je večina velikanske celote izginila leta 1718, ko je požar upepelil jezuitsko cerkev. Ohranjene pa so slike stranskih oltarjev, ki predstavljajo čudeže slavnih svetnikov, članov jezuitskega reda (sv. Ignacia Loyola, ustanovitelja reda in pa sv. Frančiška Ksaverija).

Poleg številnih 2. mitoloških slik, je Peter P. Rubens naslikal tudi Medicejsko galerijo, z najboljšimi bogatimi barvami okrašeno zgradbo, eno samo svetlobo in jasnost; jasnost teles in svetlo ozračje, kjer se giblje vse, kar je človeškega, in vse, kar je nesmrtnega.

Kot malokateri umetnik je Peter Pavel Rubens užival slavo in ljubezen svojih sodobnikov prav do smrti. Še nekaj dni pred smrtjo ga je španski kralj prosil za slike, katerih pa mojstrove onemoglo roke niso več mogle dokončati. Protin ga je vedno pogosteje napadal in na dan 30. maja mu je pretrgal nit življenja. In z njim pa je ugasnila tudi flamska slikarska šola kot kak umeteljen ogenj, ki za bliskavicami zadnjega šopka zapuščava vse bolj črno noč. Toda nov svet oblik in barv je bil velikodušno vržen v umetniško snovanje in ni je v Evropi šole, ki ne bi bila doživela vpliva plodonosnega genija Petra Pavla Rubensa, čigar duha je tako čudovito služila paleta in ki je v svojih slikah odkril belgijsko dušo, dušo tiste Belgije, ki je sedaj tako nesrečna in v Rubensovi polenciranosti sile in moči gleda up svoje preteklosti in bodočnosti... I. P.

Od zbirke Samospevov dr. Gojmira Kreka so izšli nadaljni zvezki 7 do 9 s sledečo vsebino: Sedmi zvezek, opus 26, obdobje št. 1: Ali veš?, št. 2: Sedaj, ko pada listje, št. 3: Nočna luč, št. 4: Plezna (tudi s flavto), št. 5: Čudo na drevesu. Osmi zvezek vsebuje opus 8: št. 1. Hladan je svet, št. 2: Hrepenenje, št. 3: Kri sem ti posvetila. V devetem zvezku je objavljen opus 35, sestojec iz št. 1: Pod nebom sončnim, št. 2: Večer, št. 3: Kje je tista liha pot? Razen št. 1 opusa 26, ki je svojčas izšla v Novih akordih, so vse pesmi prvič objavljene v tisku. Skladbe se dobijo v trgovinah z muzikalijami. Strokovno ocenio še približno.

Kdor je mnogo čital Shakespearea, pa ni nikoli na svoje oči videl, kakšne so obale velikega angleškega otoka, si bo predstavljal, da so divje in mračne, ter z vseh strani obdane z ostrimi čermi. Pečino, ki jo je Shakespeare večkrat opeval in ki je pozneje dobila ime po njem, je Shakespeare Cliff na vhodu v pristanišče Dover. Ta nas na noben način ne prevzame zaradi svoje divjosti ali pa višine, temveč zaradi izredne beline apnenca. Popotniku, ki prihaja s kontinenta, se že od daleč blešči v pozdrav in naredi vtis vedrine in vesele dobrodošlice.

Vsa obala Kenta in Sussexa je zgrajena na podoban način. Vendar te bele, ne previseke stene niso neprekinjene: v presledkih vidimo široke in ozke doline, ki se razprostirajo prav do morja. Kljub temu so te bele stene za večino ljudi podoba vsega otoka.

Dalje proti zahodu se ta slika spremeni. Pokrajina počasi preide v široke ravnine, na katerih so velika mesta in važna pristanišča. Za njimi se razprostirajo temni gozdovi smrek.

Če gremo še dalje, se pokrajina zopet menja. Na vrsto pridejo zopet skalovite obale, ali nič več iz belega apnenca; vse barve, ki jih more ustvariti umetnik na svoji paleti, so tu zastopane. Resnično more ta del Dorsetske obale zaradi svojih pestrir barv in oblik človeka očarati. Veliki angleški zgodovinar, sir Frederick Treves, je napisal: »Ni je obale, ki bi na tako majhnem prostoru nudila toliko raznovrstnosti. Tik do ostrih čer vseh mogočih barv in oblik se vlečejo zeleni travniki prav do morja. Široki zalivi segajo daleč noter in v pokrajino, poleg njih pa se zajedajo v pestre čeri ozki kratki zalivi, ki se končujejo z belimi plažami. Na drugem mestu so v skalni obali velike dupline, v katerih neprestano rohni morje.

ŠPORT

Finski športniki so že pri delu

Neverjetna je energija in življenjska sposobnost plemenitega finskega naroda, pred katerim so celo Rusi začutili epostovanje in občudovanje ter jih je postalo skoraj sram svojega napada, tako da so se pokazali v mirovnih pogajanjih plemenite. Komaj so Finci končali z vojno, že z največjo požrtvovalnostjo obnavljajo svojo opustošeno domovino — in, kar je res strmeja vredno — so zdaj že spet začeli z resnim, intenzivnim športnim delom, tam, kjer so bili nehalni, začeli vesno in nardno, kakor bi se ne bilo vmes od jeseni nič zgodilo in ne bi za njimi ležali trije krvavi meseci vojnih divjosti, pustošenja in razdejavanja. Močan je ta narod in vse človeštvo ga mora resnično spoštovati.

Finska atletska zveza je ob letošnjih binkoštnih praznikih priredila dvodnevni treniški tečaj v olimpijskem stadionu. Ob zaključku je bilo nekaj prireditev, ki so dokazale, da Finci kljub vojnemu naporu niso izgubili svoje velike športne forme. Tečaj je bil podobnejši vojaškemu kurzu kakor športni prireditvi, kajti večina udeležencev je prišla v vojaški obleci. Vojna je nehala šele pred dveh mesecema in še ni bilo mogoče vseh vojakov odpustiti domov. Od 98 povabljenih atletov jih je prišlo 76. Pogrešali so zlasti Maekija, Salminena in Pekurija.

Urho Kekkonen je pričel tečaj z ganljivo in stilo počastitvijo padlih atletov. Potem pa je objavil, da bo meddržavna atletska tekma s Švedsko v dne 7 in 8. septembra — seveda če se ne bo zgodilo kaj nepredvidenega.

Zanimivo je, da so bile prvič prisotne tudi delavke zveze in društva. Med njihovimi zastopniki so bili zlasti vidni tekač čez zapreke Helio, sprinter Vanne in dolgoproglaš Saarinen. Zadnja dva sta bila v vojni lažje ranjena, zdaj pa sta okrevala in si opomogla.

Dolgoproglaš, finska specialna garda, so bili zastopani po Kurkiju, Matti Järvinenu (tega ne zamenjate z znanim metalcem kopja!), Alfom Lindbladom in drugimi. Zdi se, da je najdalj prišel Kurki. Volmari Leohollo, stari borec, udeleženi na uspešno letošnjo sezono, saj je končno vendarle ozdravel od revmatizma, ki mu je zadnje čase tako hudo nagajal. Kotkas in Kalima, ta dva nerazdružna prijatelja, se spet razumeta kakor pred vojno in spet skupaj trenirata. Kotkas je civilist, Kalima pa vo-

Malo naprej se obala zopet spremeni in druga za drugo se vlečejo kratke plaže od najinejšega peška pa do robatega gramoza. Nemogoče je najti dve, ki bi bili popolnoma enaki. Nad njimi so velike, v davnini odtrgane skale, sive, rumene, rdeče in bakrene barve.

Zahodno od Lyme Regis, kjer se končuje Dorset in njegovo mesto zavzema rdeča glina Devona, postane obala še bolj pestrja in divja. Kolikor dalje gremo proti zahodu, toliko lepša je slika, ker pri ustju reke Exe se vzdigujejo velike rdeče gore, predhodniki velike pokrajine rdečih planot, po katerih se vijejo v ozkih strugah dolge reke, na pol skrite v košatih gozdovih, ki so pred sto leti dajali potuho tihotapcem.

Pridemo do najbolj znanega dela angleške obale. Semkaj prihajajo poleti tisoči izletnikov. Poleti boste našli vse te male starinske sive vasic, ki so videti, kot da so prislone ob vzhodju gričev, polne izletnikov, ki so zapustili svoje urade v velikih mestih in pohiteli na to obalo na ribarjenje, kopanje, jahanje in dolge sprehode v svežem morskem vetru. Nad Kornske obale se vzdiguje poleti isto jasno sinje nebo kakor na Sredozemskem morju. Samotne skale čudnih oblik, raztresene po plažah in v morju, nudijo očesu prijetno oporišče. Valovi Atlantika so jih izrezali in prikrojili po svoje mokusu, nekatere so izlazili v spodnjem delu, v drugih pa so zopet izdolbili predore in dupline, ki polnijo ozračje s peno valov in njihovim truščem.

Ta del obale je pravi El Dorado za umetnike, ki iščejo žive barve in pestre modele, ker je narod tega zapadnega polotoka v veliki meri ohranil stare noše, šege in navade.

Tam, kjer se ta obala obrne proti severu, vidimo prvič ogromne sklade granita, ki jih je tisočletja bičalo morje, dokler ni iz njih napravilo obalo, ki je malo gostoljubna za jadrnico, ki bi jo veliki zapadni vetrovi, ki tako strašno divjajo v tem predelu v zimskih mesecih, prisilili, da se ji približa.

Severne obale Devona in Cornwalla so divje in pestre. Noben del angleške obale ni tako bogat divjih cvetic.

Na drugi strani Bristolskega kanala pričena obala Walesa, ki ima še več lepih plaž in nič manj slikovitih čer in morskih vrtin; toda ta obala je manj znana in težje pristopna.

Najbolj divja je seveda obala Škotske, posebno v predelu Visoke Škotske. Severni del je nepričakovano lep, nizek in zelen, zemlja je tod rodovitna in je v največjem nasproju z južnim delom.

Vsa vzhodna obala Škotske, kakor tudi Anglije je znana zaradi redkih padavin in dolgih, plitvih peščenih obrežij.

Ob tristoletnici P. P. Rubensa

Danes je Belgija v ospredju zanimanja vsega sveta. Toda prav danes pred tristo leti (30. maja l. 1640) je umrl eden največjih Belgijcev, ki je v svojih slikah oživel in prikazal »belgijsko dušo«, veliki Peter Pavel Rubens. Rodil se je v Kölnu od očeta pravnik-kalvinista, begunca iz Antwerpena, 28. junija 1577, pa je bil katoliško vzgojen in je dosegel kot slikar velike časti v Italiji, pa tudi doma v Belgiji, kjer je postal dvorni slikar v Antwerpenu. Ze od mladosti je ves gorel za slikarstvo in se je učil pri raznih domačih slikarjih, dokler ni med njimi dobil mojstra, ki je ves gorel za italijansko umetnost (Vaeinius). — Maja 1600 je tudi sam odpotoval v Italijo, kjer se je ustavljal najprej v Benetkah, nato v Firenci, kjer se je udeležil poroke Marije Medicejske, nato pa šel v Rim. Tu je kopalir slavna dela Michelangelova in Rafaela. Zlasti Michelangelova je občudoval in ure in ure premišljal v Sikstinski kapeli. Osem let je prebil v Italiji, nato pa se je vrnil v Antwerpen, kjer so ga obispavali z naročili. Tako je napravil za mesto Antwerpen »Poklonitev treh Kraljev« za nadvojvodinjo, »Obiskovanje« in »Sv. Družino«, same znane slike. S »Povzdignovanjem Križa« pa je dobil glas pravega umetnika svojega časa v Flandriji. Po poroki z Izabelo Brandt se je ves predal delu ter je v malo letih naslikal neizmerno podob (iz njegove delavnice je izšlo nad 3000 slik). Po smrti svoje žene je za nekaj časa izgubil veselje do dela in umetnosti. Prodajal je svojo veličastno zbirko italijanskih renesančnih podob in se posvetil diplomaciji in politiki. Kmalu pa se je odločil za politiki ter se poročil z mlado Heleno Fourment, ki jo je odšel slikal v vseh ženskih podobah in akth ter jo je lahko spoznal iz vseh Vener, Didon in Andromah itd. Končno je živel v miru na svojem gradiču, kjer je pred 300 leti umrl.

P. P. Rubens je učenece velikih italijanskih dekorativnih in dedič potprežljivih flamskih umetnikov. Michelangelovim orjaškim telesom iz kamnjenja je znal poiskati pristno slikovite svoje orjake. Plastičnemu upodabljanju je protipostavil slikovitost, luč in svetlobo, ter spada po svojem slogu med viške svetovnega baroka.

Ob luči njegove palete so najgroznejši mučniški prizori le še barvna igra. Če Peter Pavel Rubens nanese rdečo barvo, je to že žareč plamen; njegove rumene barve so zlati žarki, ki oblivajo svetnice in boginje ali oblačila kake Magdalene; razredčene modre barve pa bledemu telesu dajejo prosojno svežost. Njegov čopič se spreha za navdušenjem, s prožno gotovostjo; mojster z isto lahkoto snuje na velikem platnu kot na majhni sliči in oblike se mu naredijo kar igraje, tako zelo je gospodar svoje misli in svoje roke. Vsaka njegovih figur stoji prav na svojem mestu, pa naj si bo že v arhitekturi ali v krajini. Pri Rubensu je vse radost in vse jasnost. Nikar pa od njega ne zahtevamo skrivnostne poezije kakoga Rembrandta.

Njegova dela bi lahko razdelili na 1. verske slike: n. pr. »Povzdignjenje Križa«, trokrilni oltar, slava antwerpske katedrale; ena izmed figur, katero je njegov čopič božal z največjo ljubeznijo, je sveta Magdalena. Naslikal je stotine

jak, artiljerec, ki se je v vojni posebno odlikoval. Kalima je trdna prepričan, da bo lahko obranil svoje prvenstvo v skoku v višino. Kotkas hoče disk zagrnati čez 50 metrov, svežega se počuti in spočitlega in kar gori od želje, da bi spet startal. Najbolj pa so svoje pristaše razveselili metalci kopja. Trenirali so na starem prostoru v Zoološkem vrtu. Kar štirje so prišli čez 70 metrov: Matti Järvinen je vrgel 73,50 m daleč, Nikkanen 72,5 m, Vainio 71,5 m in Mikkola nekaj čez 70 metrov!

V veliki formi se je pri metu kladiva spet pokazal Veirilä. Vrgel je kladivo v tekle sijajni seriji: 52,5 m, 54 m, 53,5 m, 53,5 m in 55 m!

Bebe Storekrubb, tekač čez zapreke, se je na stadionu pojavil v mornariški uniformi. S treningom je pričel neposredno po sklepu miru in bi najraje že kar danes startal na kakšnem tekmovanju.

Pri sprinterjih sta Pällo in Suvivuo od časa do časa zavoje jemala zelo hitro, medtem ko je Savolainen delal mirneje. Mojster je pridno telovadil in upa, da ga bo noga, ki si jo je bil nalomil pri nesreči z motornim kolesom, dosti dobro nesla in držala. Z njim je sprintal tudi skakač v višino, Lähdesmäki, ki še ne sme skakati, marveč mora najprej spet postati hitrejši. Lähdesmäki je bil med vojno v Severni Finski, in je tožil, da strahotni mraz, ki je vladal tam gori, še zdaj čuti v kosteh.

Na veak način so Finci sijajno pripravljani in niso v vojni prav nič izgubili od svoje veličastne športne nadarjenosti in svojega velikega poleta.

Finska atletska zveza ima tudi že določen sezonski atletski program: prvenstvo v teku čez dno in stm bo 9. junija, državno prvenstvo od 2. do 4. avgusta v Helsinkiu. Meddržavna tekma s Švedsko bo 7. in 8. septembra (po dve moštvi na vsaki strani) V teku so tudi že pogajanja za meddržavne tekme z Madžarsko in Estoneko. Izbor najboljših atletov bo po treniškem tečaju, ki bo trajal od 5. do 15. junija. Dne 20. julija, torej na dan, ko bi morale biti odprte olimpijske tekme, bo v olimpijskem stadionu v Helsinkiu veliko nacionalno finsko športno slavlje.

Taisto Maeki je pisal finskiemu državnemu trenerju Armaeu Valsteju, da ga je tudi trening v Ameriki spravljal popolnoma iz forme. Ko se bo vrnil — in to bo najbrž šele konec junija — si bo najprej privoščil pošten počitek, preden bo spet začel s treningom. Zdjaj je do kraja utrujen.

Atletski meeting v Murski Soboti

SK Mura v Murski Soboti priredi v nedeljo, dne 2. junija 1940 ob 9.30 na svojem igrišču »Stadionu viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja« atletski meeting v sledečih panogah in s sledečim vrstnim redom:

1. tek 100 m jun. B; 2. tek 100 m jun. C; 3. tek 100 m sen.; 4. skok v višino sen. in jun.; 5. met diska sen. in jun.; 6. met krogle sen. in jun.; 7. štafeta 800 × 400 × 200 × 100 sen.; 8. tek 1000 m jun. C; 9. skok v daljino seniorji in jun.; 100. štafeta 4 × 100 m sen.

Prijave je poslati najkasneje do 1. junija t. l. na naslov: prof. Benedičič Tine, Murska Sobotica. Prijavnine ni.

Nagrade: pri 5 tekmovalcih dobite prva dva, pri več kot 5 tekmovalcih pa dobijo prvi trije priznanja.

Tekmovanje bo na tekalšču, dolgem 375 m, posutem z ugaski, ki ima 4 nedvigljene zavoje.

Pravico nastopa imajo vsi verificirani in ne-verificirani atleti klubov, članov ASKJ.

Tekmovanje se vrši po pravilih odnosno pravilnikih ASKJ.

Hermes jun. : Ljubljana jun. I : O

V Ljubljani je bila v nedeljo razen prve tekme za naslov prvaka Slov. nogometne zveze tudi zadnja juniorska tekma med jun. Hermes in oba

Ljubljane. Ta tekma je nudila pristašem obeh klubov dovolj športnega užitka. Posebno nas je presenetila igra mladih Hermežanov; bila je res preudarna, koristna in lepa. Spet smo videli, kar le redko ali pa skoraj nikoli ne vidimo pri li-gaških tekmah, sistem, ki ga imata obe moštvi, tako imenovani »W« sistem. Sicer o to nedeljo bolj prevladovali Hermežani in navduševali občinstvo s svojo požrtvovalnostjo, s tehnično dobro igro, povrhu pa jih je odlikoval start in ljubezen do kluba, in bodo juniorji Hermes, če bodo tako nadaljevali s svojim nogometom, še marsikoga večkrat presenetili.

Igra je kazala ves čas hitro tempo, šla je iz polja v polje, tako da je ves prvi polčas ostal neodločen. Šele v 15. minuti drugega polčasa je prisodil sodnik po krivdi levega branilca Hermes enajstmetrovko, ki jo je Ljubljana zastreljala. V 20. minuti je po hudem pritisku izsilil Hermes kornet, iz katerega je postavila desna zveza Hermes rezultat 1:0.

Tekmo je sodil zelo dobro g. Zajec.

Zanimiva nogometna tekma

V soboto, 1. junija ob 16 na igrišču SK Ljubljane prvenstvena tekma med kemiki in montanisti ljubljanske univerze.

Vstopnina na tekmo je le 2 dinarja, zato bo omogočen vslop vsakomur.

Odločni ukrepi proti mušji nadlogi v Ljubljani

Preteklo nedeljo smo objavili članek o mušji nadlogi, ki zlasti svetokriškemu okraju preti z epidemijami. Mestna občina ljubljanska velikih rojev mesarskih muh seveda ni mogla prezreti in je stvar že nekaj tednov preiskovala, dokler napolnjen ni z gotovostjo ugotovila, od kod se množice muh razširjajo po okolici. Na podlagi poizvedb organov mestnega fizikata in pritožb prebivalstva v bližini Smartinske ceste si je mestno poglavarstvo že v ponedeljek, 27. maja komisijsko ogledalo tovarno Akcijske družbe za kemično industrijo na Smartinski cesti, ki jo ljubljani bolj poznajo pod imenom tovarne za klej in jo moramo ločiti od podjetja Kemična tovarna d. z. o. z. v Mostah. Komisijski ogled je popolnoma potrdil vse domneve in odkril celo mnogo hušje razmere, kakršne je komisija mogla pričakovati. Komisija je namreč v tovarni po dvorišču našla kupa kosti, pokrite z ogromnimi množinami mesarskih muh, prav tako je pa našla tudi v odprtih skladiščih tovarne roje muh, da so bile ogrožene zdravstvene razmere ne samo v tovarni, temveč tudi po vsej bližnji in daljni okolici tega podjetja.

Morda so takim razmeram krive tudi izredne prilike. Tovarna namreč trdi, da ni dobila dosti bencina, potrebnega za obratovanje, in se je zato nabralo toliko materiala, da ga nikakor ni mogoče spraviti v temna in zaprta skladišča. Tako so nastali kupi na dvorišču, čeprav pravi podjetje, da si je na vse načine prizadevalo za prepotrebni bencin.

Na osnovi ugotovitev komisijskega ogleda je pa mestni obrtni oddelek takoj drugi dan, t. j. v torek, 28. t. m., naročil podjetju striktno in nujno izvedbo naslednjih potrebnih ukrepov.

Tovarna mora nemudoma izboljšati vozila za prevažanje kosti na ta način, da bodo zaboji na vozovih neprodušno zaprti, vsak dan osnaženi in vsak dan tudi desinficirani s kaporitom. Kosti je dovoljeno prevažati samo v jutranjih in večernih urah, kakor je bilo že prej predpisano. Kosti in drugi material mora podjetje takoj po dovozu spraviti v skladišča, ki morajo biti opremljena s pridobitvami sodobne tehnične in kemične znanosti, torej z ventilacijo, ekshavacijo ter zadostno desinfekcijo. Ves material je treba takoj spraviti v zaprte in temne lope, da bo čim prej odpravljena mušja nadloga. Muhe je sicer tovarna že sedaj

preganjala z bencolom, vendar se pa mora posluževati močnejše brizgalne, ki bo razprševala bencol v močnem in širokem pramenu ter tako dosegla vso zalogo. Najkasneje do 1. junija mora biti iz odprtih lop na dvorišču spravljen ves material v zaprte, temne lope. Do tega dne pa mora biti odstranjena in uničena tudi mušja zaloga v tovarni.

Vsem zahtevam sodobne higijene ustrezajoča skladišča s prej navedenimi tehničnimi in kemičnimi pridobitvami morajo biti postavljena do dne 1. aprila prihodnjega leta, a načrte za te naprave mora podjetje mestnemu poglavarstvu predložiti najkasneje do 1. julija t. l. Če bi podjetje po navedenih zahtevah takoj ne uredilo prevažanja in desinficiranja kosti ter vskladiščenja materiala v zaprtih in temnih lopah do 1. junija, bo mestno poglavarstvo od podjetja izterjalo visoko globo, ki mu jo je napovedalo, v primeru neizterljivosti bo pa moral globo nadomestiti zapor.

Krivicu bi delali podjetju z morebitno trditvijo, da se namerava izogniti strogim predpisom, saj se je v resnici takoj z vso resnostjo lotilo preganjanja muh in odpravljanja vseh pomanjklivosti. Kakor je namreč tovarna dobila bencin, ki ga neobhodno potrebuje pri predelavi kosti in odpadkov, so delavci takoj pričeli delati po dve uri več na dan. Zato je kontrola mestnega fizikata že včeraj ugotovila, da je velik del surovih in dvo-rišču že predelan in bodo tako tudi vsi drugi kupi kosti predelani že v dveh dneh. Mestni fizikat namreč po večkrat na dan nadzoruje preganjanje muh in zalege v tovarni za klej, ki si je takoj tudi nabavila večjo in močno škropilnico, da s karbolom in strupenim bencolom neprestano uničuje muhe in zapljivke. Upoštevati pa moramo tudi delavstvo, ki ima kruh v podjetju, in prizadevati si moramo na vse načine, da ne bi uničevali industrije, ko moramo z vsemi silami delati na to, da se industrijska podjetja v našem mestu in okolici

Zasedba belgijske prestolnice Bruslja.

ter po vsej deželi povečajo in pomnože. Priznati torej moramo podjetju dobro voljo, ki jo je takoj pokazalo za odstranitev vzrokov mušje nadloge, zato se pa moramo zanesti tudi na mestni fizikat in obrtni oddelek, da bo mušja nadloga v najkrajšem času popolnoma odpravljena brez hušjih posledic za zdravstvene, socialne in gospodarske razmere našega mesta.

Zaradi mušje nadloge sta bili včeraj dve mestni komisiji v tovarni za klej. Proti večeru sta se tudi načelnik obrtnega oddelka dr. Arnošt Brilej in mestni fizik dr. Rus v tovarni prepričala, da z vsemi silami uničujejo muhe in njih zalogo. Tudi delavci na Zahal izjavljajo, da je bilo včeraj že prav malo muh.

še, kot flamsko kulturno središče, kot mesto Rubensa, a tudi sedanji človek mu je vtisnil svoj pečat. Ta skladna povezanost obeh bistvenih prvin tvori Antwerpen sedanjega časa.

Ko Selda zapusti Antwerpen, ne ostane več dolgo na belgijskih tleh. Ostro zavije proti zahodu in postane kilometer široka. Boj in lojl je podobna morskemu rokavu. S ploščatih bregov pokrajine Polderu se svetlikajo majhne holandske vasi. Pojavi se stara luka Terneuzen, nato Vlissingen — in slednjič se Selda izlije v morje. — Vsi ti Seldini kraji so v teh tednih preživljali grozote najhujše vseh vojska in Seldine vode se okrvavljene valjajo proti morju...

V deželi Flamcev

Kar je Slovincu Sava, Nemcu Ren, to je Flamcu reka Selda. Vsa ljubezen, vse hrepenenje, vse gorje, a tudi vse upanje Flamcev je združeno s to reko. Selda je glavna žila Flandrije in njeni umetniki so jo v vseh časih opevali, slikali in skladali napeve na Seldo. Če se oglasi zvoki skladatelja Petra Benoitja iz skladbe na Seldo, tedaj sežejo v najskrivnejši kotiček srca slehernega Flamca. Kaj pa briga, če teče ta reka na tretjini njene poti po Franciji? Nekoč je pripadalo to ozemlje tudi Nizozemski in tako ostane Selda še zmeraj duhovna last Flamcev.

Na zemljevidih, ki jih je zdaj vse polno v časopisih, dobimo Le Catelet severno od St. Quentin. Tam, na severu Francije, se gnetejo iz poraslih gričev vode za njen izvir, in ni dolgo, pa je Selda že taka, da plovejo reke po njej. Prvo mesto, ki se ga dotakne, je Cambrai, kjer je bila nekoč škofjska stolica. V poznejšo zgodovino je prišlo ime tega mesta po zvezi mesta Cambraija, ki sta jo sklenila cesar Maksimilijan I. in Ludvik XII. iz Francije l. 1508, in potem še enkrat s tako zvanim »danskim mirom« med Spanjo in Francijo. Tudi mesto Valenciennes, ki leži malo niže vzdolž Selde, in ki je bilo važnega pomena v umetnosti, je bilo v tesni zvezi s flamskimi težnjami.

Selda priteče k francosko-belgijski meji in kmalu nato do Tournaija, ki je eno najstarejših mest v Belgiji in čigar ime izhaja iz rimskega Tournai. V petem stoletju je bil Tournai prestolnica merovinškega kraljevskega rodu. Kakor toliko drugih belgijskih mest, je tudi Tournai postal bogat in se je jako razvil glede na kulturo in umetnost. V 13. in 14. stoletju so imeli v Tournaiju samostojno kiparsko šolo. Čeprav je morala splahniti slava mesta v teku svoje zgodovine, ki ji je zmeraj odkazala drugačno politično pripadnost, pa so vendar ostali veličastni spomeniki na to dobo, tako na primer prelepa stolnica.

Selda teče prav skozi sredi mesta. Njena voda je umazano črna od številnih bark s premogom, ki so v mirnih dneh neprestano plule od belgijske premogovne kotline Barinage. Od 17. stoletja dalje so ves čas uravnavali tek in strugo Selde, od Cambraija pa do Genta.

V Hennegau zapusti Selda industrijske pokrajine. Tedaj se odpre prav poseben kos zemlje: flandrijski Arendi na vzhodu se znižajo v gričevje na obeh bregovih reke, od zahoda sem pa zapihljajo prve morske sappe čez zahodno Flandrijo. Struga in dolina Selde tvori mejo. Tu se srečata kopno in namorsko podnebje. Ali so zato nevihte tukaj tako nekaj privlačnega? Dozdeva se, ko da bi Bog užgal strele in jih oberoč metal na zemljo. Nikjer v Flandriji pa tudi nebo ni tako visoko in tako neskočno daljno kot v zahodni Flandriji. Čez deset minut po hudi uri, pa posije svet sonce. V kratkih presledkih je skoraj vsak četrt ure zmeraj kaka nevihta. Zvečer hitijo sappe po ravni zemlji. Posebne vrste je tu večerno nebo, in vse barve na nebu so ostro zarisane.

Struga Selde se zmeraj bolj širi. V Oudenaardu priteče do prvega večjega mesta v

vzhodni Flandriji. Pri njenem vходу v mestu se zrcali cerkev Naše Ljube Gospe Pamelske v njenih vodah. Oudenaarde je spadalo nekoč k tistim izvoljenim mestom v Flandriji, kjer je bila umetnost tkanja preprog do viška izpopolnjena.

Nato se pokrajina še bolj splošči, in nebo in zemlja se strneta v eno. Reka teče v številnih ovinkih mimo majhnih vasi in pojavi se Gaverre. Tu je l. 1455 padlo mnogo Gentcev, ko so se borili zoper močnejšo vojsko Filipa Dobrega. Svojemu vladarju so bili napovedali vojno, ker jim je bil naložil previsoke davke na sol in žito.

Dalje ob reki navzdol občutiš čuden vonj po zaohlehu: oznanja se že stoletja obstoječa lanena obrt ob reki Lys. Obe reki tečeta blizu druga druge proti staremu glavnemu mestu Flandrije — Gentu. Tu je Selda večkrat prestopila svoje bregove in prebivalci so zbežali v notranjost dežele. A 19. stoletje je reko prisililo v trdno strugo in kmalu zatem so se zasvetile številne njive samega cvetja v najkrajnjih barvah na rodovitnih tleh. Kmalu je postalo mesto Gent slavno zaradi svojih cvetic. Pri Gentu se Lys izlije v Seldo, in ker je mimo tega še vse polno prekopov, večkrat ne več, kaj je Lys, kaj Selda in kaj prekop.

De drie toren stad (Mesto treh vrat) kakor pravi Flamcev Gentu, ker stojijo na najmanjšem prostoru trije močni stolpi drug pri drugem, je mrko mesto. Duh neodvisnosti se je bil v meščanih že zgodaj razvil. Odrinili so v boj zoper francoske vitezje. Kasneje so tudi rokodelci postali tako močni, da so venomer povzročali prekucije v boju zoper fevdalne oblastnike. Kar stoletja so napolnjena z nešteto vilnimi boji, ki jih je to mesto izvojevalo. Zatorej ni čudno, če so gentske stavbe iz prejšnjih stoletij tako strahotne, naravnost nasilne. Sredi mesta stoji Gravensteen, trdnjava flandrijskih grofov v bojih zoper prekucniške meščane. Že v 9. stoletju so začeli zidati to grozotno zidovje. V cerkvi St. Bavo pa je slavni oltar bratov Van Eijk.

V tem mestu ob Seldi je bil l. 1500 rojen cesar Karel V. Bil je svoj čas najmočnejši vladar na svetu. Še v njegovi dobi je bil Gent ena največjih mest v Evropi.

Selda pusti Gent za seboj in se imenuje zdaj Spodnja Selda. Zdjaj je že 56 m široka in naraste pri Dendermodu na 100 m. Tu sprejme reko Dender vase. Pokrajina je vedno bolj ravna in nizka, podeželsko lice se bolj in bolj umika tvorniskim dimnikom. Vmes pa se je — v utehu slikarjev — ohranila še marsikaka vas ob Seldi. Topoli spremljajo reko, velike ladje plovejo po njej. Ljubko naselje Temse je bila priljubljena izletna točka meščanov iz Antwerpena. Na levem bregu se začneja Waeslandija. V sleherni vasi je mnogo košarjev. Selda se mogočno vali dalje. Pogled s Hobokena je že povsem brez lepote. To predmestje Antwerpena z ladjedelnicami, tvornicami za kovine in s plavilni in s svojima najvišjima dimnikoma ima skoraj ameriško lice. Antwerpen, to flamsko pristanišče, vsebuje še dandanašnji poteze starodavne, ponosne zgodovine kot svetovno trži-

Umetnine na begu

V največji naglici so spravili v Bruslju najdragocenejše slike iz muzeja lepih umetnosti, kjer so bile v leti na varnem, na trideset tovrstnih avtomobilov in jih odpeljali v Francijo. Nihče ni slutil, da so bile na teh tovrstnih avtomobilih najdragocenejše slike sveta Pomisliti moramo na slike Rubensa, Breughela, Rembrandta, Van Delftu, Van Dyka itd. Za zdaj še nihče ne ve, ali so slike srečno prispеле v kak varen kraj v Franciji, ali pa tičijo kje na razdrtih cestah, da postanejo žrtev te strahotne vojne.

Henry Ford napoveduje leteči avto

Veliki ameriški avtomobilski kralj Ford hoče napraviti avto, nekakšno zvezo avtomobila in letala. Letalska tehnika stremi po tem, da bi se letala čim bolj zmanjšala. Trup novega avta bo narejen iz rastlinskih vlaken. Upajo, da bodo dosegli take uspehe, o kakršnih se nikomur še ne sanja ne.

30 bogatih tombol, čez 300 dobitkov, vse to na tomboli prosvet. društva v Škofji Loki

Jesenice

Pevski koncert, ki sta ga priredila pevski odsek Krekovega prosvetnega društva in cerkveni pevski zbor na Jesenicah, je privabil precejšnje število ljubiteljev glasbe in petja, čeprav bi velika vna, ki smo jo opazili pri zboru, zaslužila polno dvorano. Izvajanje zboru kot solistov nam je pokazalo, da so se temeljito pripravili. Ves mešani zbor je štel nekaj čez 30 članov. Program mešanega, moškega, ženskega zboru in solistov je štel 17 točk, ki so podale prav pestro sliko (Vmes Premrova »V hiši nazareške, nje hvaložna koncertna skladba.) Tudi čisto priprosti narodni ni manjkalo: »Barčica«. Prav je to. Lepo zapeta nas je kar zabala po valovih. Dirigiranje umerno, igranje diskretno. Dinamika doba, tudi agogika je včasih kar dobro prišla do izraza. (Več v »Gorenjucu«.) Lep uspeh in naše zadovoljstvo naj bo pevskega zboru za plačilo in spodbudo, da bodo temu koncertu sledili še drugi.

Kino Krekov dom predvaja v petek, 31. maja, ob pol devetih zvečer najlepši glasbeni film »Tuja pesem«. V soboto samo ob pol devetih zvečer se predvaja velefilm »Za slavo in ljubezen« — film o globoki domovinski ljubezni. — Clark Gable kot neustrašni bojevnik za svobodo Irske. Za dodatek posebni tednik.

Kranj

Okoli 400 stavbinskih delavcev stavka. Včeraj zjutraj so stopili v stavko stavbinski delavci, ki so zaposleni v Kranju in pri gradbenih delih v bližini Kranja. Takoj so prenehali z deli na odseku Kranj—Naklo, Kranj—Jeperca, na Jelenovem klanecu skozi Kranj, pri gradnji pošte v Kranju in pri gradnji mlekarne v Čirčičah pri Kranju. S tem so prizadela gradbena podjetja Slograd Briceli in Dedeč, vsi iz Ljubljane in Bidovec iz Kranja. Delajo nemoteno na banovinski cesti iz Kranja proti Kokrici in pa pri gradbenem podjetniku Brodu, ki je že prej zvišal svojim delavcem mezde. V stavki je okoli 400 delavcev. Delavstvo je mirno in z zaupanjem pričakuje, da bo oblast kmalu dosegla, da se bo sklenila enotna kolektivna pogodba in pristanek na zvišanje mezd.

Šmartno pri Litiji

V nedeljo, 2. junija ob 3 popoldne bo v Prosvetnem domu v Šmartnem pri Litiji zelo lep pevski koncert narodnih pesmi, katerega bo priredil ožtet Fantovskega odseka Ljubljana—Rokodelski dom. Izvajale se bodo naše lepe in vzpodbudne narodne pesmi in bo gotovo vsak obiskovalec odhjal s koncerta dobre volje in zadovoljen. Zato vsi vljudno vabljeni.

Trbovlje

Steklega psa so ubili na Dolu, bil je last trgovca Šoperja. Zaradi tega je razglašen strog kontumac za pse in mačke v občini Dol—Hrastnik, Loka in Trbovlje.

Nedeljsko delo na občini. Zupanstvo je uvedlo za vse občinske nameštence tudi delo ob vseh nedeljah in praznikih. Na praznik sv. Rešnjega Telesa celo k procesiji niso smeli. Za večje delo, ki ga sedaj morajo opravljati, tudi odškodnine ne dobijo. Pa pravijo, da so vodje občine socialistični in napredni.

Zaprta belgijska vas, ki jo nemški vojniki preiskujejo.

Nove pogodbene državne pošte

Dne 1. junija 1940 bo začelo v Sloveniji poslovanje pet novih pogodbeneh državnih pošt, in sicer v Prezganju, v Smihelu pri Novem mestu, v Hajdini, v Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji in pri Sv. Rupertu v Slovenskih goricah.

Okoliš nove pošte v Prezganju tvorijo kraji: Prezganje, Veliko Trebeljevo, Malo Trebeljevo, Mali vrh, Gabrije, Gozd-Reka, Jančje, Laze, Ravno brdo, Besnica, Račica, Koške Poljane, Velika Stanga, Mala Stanga, Dragovšek, Jastrebnik, Ščit, Stangarske Poljane, Tuji grm, Vnanjarje, Gostinca, Volavljje in Dolgo brdo.

Pod novo pošto v Smihelu pri Novem mestu spadajo kraji: Boričevo, Birčna vas, Viševc, Brod, Dolnja Lakonica, Gorenja Lakonica, Cerovec, Dolnje Mraševo, Gorenje Mraševo, Gotna vas, Irča vas, Drska, Jama, Jedinščina, Bertija, Pogance, Malo Skrančje, Mali Podljudje, Petane, Rajnovšče, Rakovnik, Regerča vas, Srebrnice, Marof, Volavče, Stranska vas, Kremenik, Ruperč vrh, Smihel, Veliko Skrančje, Hrib, Veliki Podljudje, Vrh pri Ljubnem.

Nova pošta v Hajdini obsega kraje: Spodnja Hajdina, Zgornja Hajdina, Drazenci, Nova vas, Turnišče, Taborski dvor, Gerečja vas, Hajdoše, Njiverce, Ravno polje, Sv. Kungota, Skorba, Slovenja vas, Sodinci (občina Ptuj) in Spodnji Breg (h. št. 143, 149 in hiša Kozelj Alojzija, ki se izločuje iz okoliša pošte Ptuj). Nova pošta bo vzdrževala vsak dan poštno zvezo z amb. poštam Maribor-Kotoriba 80 in Kotoriba-Maribor 80 in z njima izmenjavala skupne sklepe. Krajevni dostavni okoliš tvorita kraja Spodnja Hajdina hišne št. 56 do 60 in 113 ter Zgornja Hajdina hišne št. 1 do 13 in 18 do 24.

Pošta Sv. Lenart pri Veliki Nedelji obsega kraje: Breznica, Vršič Spodnji in Zgornji Cvetkovi, Dobrova, Otok, Trnje, Osluševci, Podgorci, Sv. Lenart, Preclava, Ritmerk, Sterjanci, Sterjanski vrh in Bratonečice (h. št. 19 do 21) iz okoliša pošte Velika Nedelja. Po krajih Podgorci (razen h. št. 23 do 28), Sv. Lenart, Spodnji in Zgornji Cvetkovi ter Osluševci se bo dostavljala pošta na dom vsak dan razen ob nedeljah in državnih praznikih, v krajih Podgorci (h. št. 23 do 28), Sterjanci, Bratonečice (h. št. 19 do 21), Ritmerk, Breznica in Preclava pa ob torkih, četrkih in sobotah.

V okoliš pošte Sv. Rupert v Slovenskih goricah spadajo kraji: Zgornja Voličina, Berkova, Preska gora, Crne, Gorca, Hum, Presjak, Strlec, Hrastovec (razen h. št. 66, 67, 69 in 111 ter graščine Hrastovec, ki spadajo k pošti Sv. Lenart v Slov. goricah), Spodnja Voličina, Sv. Rupert, Jazbine, Srma gora, Podgrad, Gaj, Crmljenšak, Gradnjašak, Nadbišec, Zavrh, Bezgovec iz okoliša pošte Sv. Lenart v Slov. goricah ter Selce, Prodence, Prenošak, Straža, Rogoznica, Prodni vrh, Veliki kot in Dolge njive iz okoliša pošte Sv. Barbara pri Mariboru.

Prizor iz hudih bojev pri Dinantu.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinotna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znakno.

Službe iščejo

Trgovska pomočnica
poštena in izurjena v vseh strokah, zeli spremiti mesto. Naslov vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 7950. (a)

Ženska pisarniška moč
z znanjem slovenske in nemške stenografije ter zbirah in stroje-pisja, z dve in pol letno prakso, išče primerne zaposlitve. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor, pod št. 893.

Službo šefa
oziroma vodje pisarne ali organizatorja podjetja — isčem. — Vseučilniška izobrazba in znanje več jezikov. Jamčim ali vložim v podjetje do 100.000 din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sposoben organizator« 7840. (a)

Denar

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 46

Kupujte pri naših inserentih!

Vajenci

Kleparskega vajenca
sprejemem. Tržaška št. 88

Vajenca
sprejme pekarija Požar, Ljubljana-Moste.

Trgovskega vajenca
krepkega, sprejemiva. Ponudbe s pričevali in sliko na Norb. Zanier & sin, Sv. Pavel pri Preboldu.

16 letna deklica
se zeli izučiti gostilniške ali delikatesne obrti. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7953. (v)

Natakarskega vajenca
z mesčansko solo ali odgovarjajočimi razr. srednje sole, ter raznašalko močnate — takoj sprejemem. Hotel, kavarna in rektavracija »Orel«, Maribor.

SOBE

ISČEJO:
Uradnica
išče sobico z vso oskrbo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Plačam točno«.

Uradnica
z vso posteljino — išče čisto sobico. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Čista in točna«.

Prodamo

Prodajam
kleparske stroje in orodje. Tržaška c. 88.

Pisalni stroj
prodajamo. — Poizvedbe v upravi »Slov.«, Kopitarjeva 6.

1 hektar košnje
tik Tivolija, oddam. Vprašajte: Vodnikova št. 25, Siska.

Kolesa
po neverjetno nizki cen. izbira velika. Remec, Dolenska cesta 5, Ljubljana.

Otroški vozički
najnovejši modeli prispele. — Najugodnejše dobite pri Banjal, Ljubljana - Miklošičeva cesta 20.

Moko
najboljše kvalitete in vse vrste — prodajamo na veliko pod najugodnejšimi pogoji Osrednja kmetijska zadruga v Murski Soboti.

Auto-motor

Tovorni avto
v dobrem stanju, za prevoz dolgega lesa, po možnosti s prikolico in ev. na pogon na oglje, takoj kupimo. Ponudbe v upr. »Slovenca« pod »Tovorni avto« št. 8943.

Službodobe

Dva mizarska pomočnika
stavbna, sprejme Jeglič, Radovljica.

Pekovskega pomočnika
mladega, sprejemem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 8939.

Prikrojevalko
za perilo sprejemem takoj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Vsestransko izvežbana« št. 7983.

Moškega
poštenega, zamskega, vojašnice prostega, zgovornega, z dobrim nastopom, sprejemem. — Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Trezni« št. 8051.

Knjigovodkinja
in korespondentka, večina slovenske in nemške, dobi takoj mesto. Prednost imajo one z znanjem več jezikov. Ponudbe pod »Knjigovodkinja« 8942 v upravo »Slovenca«.

Duhovnik
dobi mesto takoj na Uršnih selih pri Novem mestu. Zglašiti ustmeno ali pismeno pri župnem uradu na Toplicah ali pri cerkvenem ključ. Janko, Uršnasela. (b)

Služkinjo
s popolnim znanjem dobre kuhe, ki bi opravljala tudi vsa druga hišna dela, sprejme zdravnik na dežel. V poštev pridejo le take s pričevali o dolgem službovanju na enem mestu. Starost od 30—38 let. Plača po dogovoru. Ponudbe v podr. »Slov.« v Celju pod »Služkinja« št. 7438.

Razno

Zastoj dajemo čebulček
Sever & Comp., Ljubljana

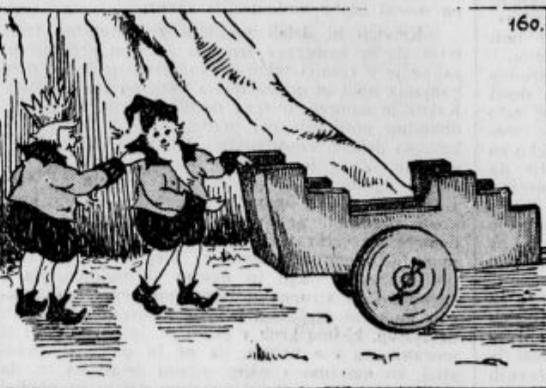
Najugodnejši nakup
moških oblik nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(159) Radoznalček je sedel na tleh in snažil opremo. Bila je iz rdečega usnja, okrašena z bakrenimi zvončk: in naš palček se je tako potrudil, da se je vse bleščalo in lesketalo v soncu.

(160) »No, ali vama dobro gre od rok?« je vprašal kralj Poni-glavčeka in ga potrepal po rami. »Glej, da boš dobro pazil na svojega potnika in da ne boš počenjal kakih neumnosti!« Poni-glavček je obljubil.

Kupimo

Vaskovratno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Srebro, drage kamne
in vaskovratno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
Jos. Eberle, Ljubljana
Tyrševa 2
(palača hotela »Sion«)

Posvetva

Večstanovanjsko hišo
prodajam za 230.000 din. — Potrebno polovico gotovine, drugo hipoteka. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8935.

Enonadstropno hišo

s trgovskim lokalom, gospodarskim postopjem in vrtom, v Zuzemberku — prodajamo Hranilnica in poslovnica v Zuzemberku.

Stanovanja

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje
oddam. Rudnik št. 50.

ISČEJO:
Dvosobno stanovanje
išče stranka dveh oseb z julijem. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Točen plačnik« št. 8999.

Zahtevajte povsod naš list!

Razglas

Nabava raznega električnega materiala za razsvetlavo in pogonsko silo.

V smislu čl. 82-105 Zakona o državnem računovodstvu razpisuje Uprava pomorstva in rečnega prometa prvo ponudbeno licitacijo za nabavo raznega električnega materiala za razsvetlavo in pogonsko moč beograjskega savskega pristanišča.

Licitacija bo v zgradbi prometnega ministrstva v Beogradu, soba 510, dne 1. julija 1940 ob 11.

Kavejca se po čl. 88 Zakona o državnem računovodstvu položi v znesku 5% ponujene vsote za domače in 10% za tuje tvrdke vsaj do 10. dopoldne omenjenega dne pri blagajni Uprave, soba 534.

Splošni pogoji in sezname materiala za električno razsvetlavo in pogonsko silo se lahko dobe vsak delavnik pri Upravi v oddelku za nabave za ceno din 100.—.

UPRS št. 5550/40 Pisarna pomorstva in rečnega prometa.

+
Nepričakovano nas je zapustil naš brat, gospod

Ivan Korže

trgovec, gostilničar in posestnik v Cirkovcah na Drav. polju.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 1. junija, ob 10. dopoldne na farno pokopališče v Cirkovcah.

Cirkovca na Dravskem polju, 29. maja 1940.

Zalujoči brat in sestre.

Izid natečaja

za idejno skico zgradbe bolnišnice Bolniškega fonda za drž. prometno osebje v Beogradu

Ocenjevalno razsodišče, ki je pregledalo skice, se je takole odločilo:

Podeljenih je bilo 8 nagrad, in sicer:

1. nagrada din 30.000 za delo pod geslom »456978«, katero je izdelal g. arh. Stanko Kliska iz Beograda.
2. nagrada din 24.000 za delo pod geslom »764985«, katero je izdelal g. arh. Milovan Kovačević, Zagreb.
3. nagrada din 16.000 za delo pod geslom »200005«, katero so izdelali gg. inž. Zoja Dumendžić, inž. Selimir Dumendžić in prof. inž. Zvonimir Vrkljan iz Zagreba.
4. nadraga din 10.000 za delo pod geslom »906609«, katero sta izdelala gg. arh. Teobald Šnajder in arh. Jovan Petrović iz Beograda.
5. nagrada din 5.000 za delo pod geslom »141915«, katero je izdelal g. arh. Jovan Krunić iz Beograda.
6. nagrada din 5.000 za delo pod geslom »737373«, katero sta izdelala gg. inž. Andželko Knežić in inž. Nikola Despot iz Zagreba.
7. nagrada din 5.000 za delo pod geslom »333777«, katero je izdelal g. inž. Mladen Zanić iz Beograda.
8. nagrada din 5.000 za delo pod geslom »101320«, katero je izdelal g. arh. Miroslav St. Josifović iz Beograda.

Razstava vseh prispelih del bo od nedelje, 2. junija t. l., do 9. junija t. l. zaključno v dvorani štev. 682 zgradbe prometnega ministrstva, IV. nadstropje. — Vstop vsak dan od 8—18.

Pisarna Centralne uprave humanitarnih fondov za državno prometno osebje C. U. Štev. 693/40.

Poročnik Heim

Vobunska povest iz časa svetovne vojne.

Orožnik se je obrnil in odšel. »Naravno, kapitan,« je ponovil Heim strastno in kljubovalno, »jaz prevzamem odgovornost.«

»Daj mi že mir,« je vzkrikel Strohberg. »Najbolj mi boš ugodil, če greš domov, da se napiš, dokler ti to ne premine. Prav gotovo nihče ne more najti tako zabavnega slučajja. Napravili ste gesto, ki se ne dela. Kant pravi, da je namera kriterij za moralna dejanja. Tvoja namera je bila patriotična. Ker sem ta trenutek šef, ti odpustim vse. Iidi!«

Sedmo poglavje.

Vsebina druge Komparsove domislje.

1. julija 1915.

Narednik Poulet je nezavestno končaval življenje; Kompar se je prav tedaj vrnil domov. Pojedel je eno konservo. Prizadeval si je, da bi varal sebe v krajevni novicah, ko je bral poročila s fronte. Kaj naj zanj pomeni svet! Njegovi napori, napol neuspeli so ga še posebno mučili in spravljali v obup.

Da bi se raztresel, je začel iskati pismo, ki naj bi ga pisal svojemu šefu v Mezières-Charleville. Nežetokrat je že začel pisati a ga je iz sramečljivosti vedno raztrgal, preden je končal. Razmišljal je.

Torej nepravilnost 24 ur zamude mi daje misliti, da se nekdo drug pojavlja od časa do časa v Saint-Quarentinu in se mu je posrečilo napraviti dokaz za nepristnost v njegovi ječi; kajti Gaillard je izjavil, da je bil v Venden-vresu, ko je bil Stiefel ubit. Nisem imel poguma, da bi do dna razrešil vprašanje, ki se mi je samo od sebe stavilo: le dve osebi sta pravilno

videli ujetnika: kurat in poročnik Heim. Če bi bila kriva, bi zahtevala preiskavo, ki bi dognala nedolžnost čuvajev. Zgodilo bi se, da bi bila osumljena in postavljena pod nadzorstvo. Ko sem moral dopustiti, da se je izvršil beg v komandi, sem najprej sumil jezuita. V resnici sem prav mislil, ker Heim ne bi počakal, da bi ga obdolžil.

6. junija sem kurata črtal s svoje črne liste. Ta dan sem prvič na komandi razložil svojo teorijo o nadomeščanju obeh Gaillardov. Huppenschlacht se besen dvigne in pravi, kako morem duhovnika obtožiti umora. Odide takoj pri prvih besedah. Če bi bil kaj kriv, bi ne zamudil ugodnega trenutka, da bi imel od tega svoj dobiček.

To je torej zagata? Ne. Poizvem za pogoje, v katerih so duhovnika vprašali in najdem možno razlago. Schmidt skoraj s silo odvede 18. maja Heima v ječo, da gre gledat župnika Gaillarda. Heim pa 19. maja pelje Schmidta tja. Ali ne bi bilo to, kar bi Heim naredil med 18. in 19. majem, dokaz za nepristnost jetnika in bi ga rad pred pričami izpustil? Brž veste, da je vohun pri komandi. Ta rešitev se zdi verjetna. Taka je moja domneva proti Heimmu.

Mislim, da morajo biti taka sumničenja strašna za onega, ki ne živi v mestu. Ali vam bom skušal z besedami izraziti? Dvomim, toda poskušal bom. Povzel bom dogodke, ki sem jim bil priča zaradi Heimove krivde.

Heimu ne zaupam prav nič. Ali se še spominjate opazk, ki jih je neki večer povedal ob navzočnosti civilnih prebivalcev, ki so gledali, kako francoski letalci uničujejo hiše. Bili so kolikor toliko veselo razpoloženi, da niso mislili na zavetje pred napadom. Sicer poznam Heimovo divje sovraštvo proti Francozom in kar je francoskega. Ob mojem prihodu se ob zračnem napadu le dva nista umaknila v zavetje in zmešnjavi ki je bila na glavnem trgu:

Heim in nek mlad Francoz, ki ni bil polnoleten, a zelo ošaben. Stala sta drug poleg drugega s pogledom obrnjenim proti nebu. Od časa do časa sta skoraj prijateljsko spregovorila kako besedo. Približal sem se. Moram ga za ramo porukati, da se zgane. Njegov obraz postane trd. Dvigne palico in udari fanta. Ta prizor je name napravil nepozaben vtis. Od tedaj neprestano opazuje oficirja.

Vznenmirljiv dobrovoljček. Vedno nekoliko nervozen. Njegovo življenje je večna borba, nevarnost povsod. Pod zunanjo nevzornostjo so jekleni živi stalno napeti, bister duh vedno buden; navajen, da molči ali govori le, kadar predlaga. Iktrati zna biti vztrajen v pokorščini do svojih višjih, a tudi prilizjen. Ali ni delo teh, ki zasledujejo le en načrt, kateremu je vse podvrženo, se poslužujejo zvišenega ideala, pred katerim se umakne vsaka osebna korist in dostojanstvo? Zdi se mi, da ga edino strast navdušuje in ga ovira pri hrani, pitju in izvrševanju. — ostalega. Česa? Vsi bi vam odgovorili: »Lov na Francoze; prav razumljivo; to je splošno znano dejstvo.« Ali spi? Da. Videl sem ga zjutraj utrujenega. Prav takrat me je najbolj vznemirilo. To živinče je imelo obraz angela. Bil je miren, spočit. Niso ga zbudili navsezgodaj. Njegova prva gesta je bila, da je šel po korobač.

Ko 18. maja slabo kaže za župnika Gaillarda, ti obrne vso preiskavo na napačno sled Liane. Mislim, da je on to sam naredil. Premislimo. V noči 12. maja se je Heim vrnil na komando, ko je vse mesto pretekel s psi. Tako je bil prepričan o Gaillardovi krivdi, da je zahteval, da ga aretiramo. To je najmočnejši protifrancoski ukrep. Schmidt je moral zavlačevati. Poročnik mora biti nekoliko zapuščan. Res je upal, da se ne bo dvomilo o morilecu. V nekaj minutah najde rešitev. Svojeja podrejenega pošlje spat; sam zamenja dva vojaka, ki sta pri

Stiefelu. Da prenesti na komando papirje in tolmačevu prtljago; vemo, da so bile tam štiri kleti. Treba je bilo vsaj dveh potovanj. Kaj je delal Heim med tem časom? Popravil je lažnjivo oporoko. Začudili so se slabi označivi značjevi, ne da bi na to polagali večjo važnost. Razlagali so dalje. Potrebno je bilo, da Liane ni slišala tipkanja na stroj; saj je bila verjetno zbužena in je morda prežala za vratmi. Žena je pač našla papir 15. maja zjutraj. Morebiti je povedala resnico, ko je pritrdila, da ga je pobrala pod svojo obleko. Kakor si predstavljam, je Heim zelo sposoben, da ga je dal na tako težko pristopen kraj; zato da bi naredil vtis, da je že od včeraj tam. Ali je v moji teoriji kaj za lase privlečenega? Pa mi drugače razložite. Med osumljenci na komandi je še nek tat, ki je imel pred 13. majem priliko uporabljati Stiefelov pisalni stroj. To je moja druga domneva proti Heimmu. Je tako trdna, da jo lahko imenujem dokaz.

Heim je vzel dokumente na komandi in sicer nazal Stiefelov račun. Po naključju se je izmazel pred Schmidtom, kateremu gre predvsem zasluza, da je v tolmačevem pasu našel fotografski objektif. Stavil bi, da je bil podrejeni predhodno preusmerjen. Kljub temu se nihče ni vznemiril, ker je Stiefel, vojak prve klase, nosil še en pas za meč. Ko je bil pozvan k poveljniku, si je ta pas pripel; ni bil predrzen, ampak bolj nepremišljen. Vendar bi bilo treba, da bi si 10. maja ugal fotografirati v poveljniškovi sobi. Če je to... premeteni Heim presodi potrebno, da se tokrat zaustavi. Trdi, da je že enkrat opazil pri Stiefelu to n pravilno obnašanje. Torej dalje! Če bi bil Stiefel francoski vohun, bi bil prikrival svoj aparat. Moja tretja domneva proti Heimmu, kakor je sam potrdil, da je bil Stiefelov pas podtaknjen. Ko bomo imeli Heima v verigah, mu bomo dali vedeti, da je to početje delo njegovih rok; kar je dal v Stiefelove kleti in kar mu je Schmidt sporočil.

Sovjetska Rusija in Balkan

Nasprotujoča si poročila o stališču moskovske vlade do morebitnih zapletitajev na Sredozemlju

Sovjetska Rusija daje naglas odnošajem z Bolgarijo: Majski postane poslanik v Sofiji

Sofija, 29. majnika. t. Havas: V sofijskih vladnih krogih nečisto uradno potrđiti, da bo dosedanjí sovjetski poslanik v Londonu Majski imenovan za sovjetskega poslanika v Sofiji, vendar nra je stvar že gotova in je treba samo še formalne rešitve in bo objavljena. Imenovanju pripisujejo posebno v nemških in italijanskih krogih velik pomen. Imenovanje Majskega bi namreč pomenilo, da Sovjetska Rusija hoče svojemu zanimanju za Balkan dati poseben poudarek s tem, da svojega poslanika, ki sedi za Sovjetsko Rusijo na najbolj važnem mestu, namreč v Londonu, pošlje na Balkan in s tem podčrta, da je balkanski sedež za Sovjetsko Rusijo trenutno še bolj važen, kakor londonski.

Seja vrhovnega sveta v Moskvi

Moskva, 29. maja. AA. Tass: Snoči se je v Kremli začelo tretje zasedanje vrhovnega sveta sovjetskih republik, ki so mu prisostvovali vsi narodni predstavniki, člani diplomatskega zbora, ter predsedniki znanosti, umetnosti in vojske. Prisotni so toplo pozdravili prihod Stalina, Molotova, Vorošilova in ostalih ljudskih komisarjev, ko so prili v dvorano. Sejo je otvoril predsednik vrhovnega sveta Zdanov. Vse točke dnevnega reda so bile soglasno sprejete. Ljudski komisar za finance Safranov je sporočil, na kraju, da je svet ljudskih komisarjev predložil vrhovnemu svetu v odobritev proračun dohodkov in izdatkov za prihodnje finančno leto. Proračun znaša 25 milijard 326 milijonov rubljev.

Madžari zaupajo v mir

Budimpešta, 29. maja. b. Tukajšnji politični krogi so prepričani, da bo mogoče ohraniti mir na Balkanu, pa četudi bi Italija stopila v vojno na strani Nemčije. To prepričanje temelji na zanimanju Sovjetske Rusije za Balkan. Uradno poročajo, da se je madžarski poslanik v Moskvi Christoffy razgovarjal s predsednikom sveta ljudskih komisarjev Molotovim. Do konference pa je prišlo na pobudo Molotova.

Sovjetske čete v velikih množinah prihajajo na črnomoško obalo

Bukarešta, 29. maja. t. Exchange Telegraph: V romunsko prestolico prihajajo poročila, da je Sovjetska Rusija začela izjavati celo vrsto ukrepov za to, da bi bil ohranjen mir v tistih področjih južnovzhodne Evrope in Črnega morja, ki posebno zanimajo Sovjetsko Rusijo. Poročila govorijo o zbiranju čet v južni Galiciji, torej ob besarabski meji, nadalje o premikanju sovjetskih čet proti obalam Črnega morja. V Odosu so prišli zelo močni oddelki sovjetske vojske med njimi tudi oklopne enidine. Sovjetsko črnomoško brodovje pa je na straži. V romunskih političnih krogih izjavljajo, da Romunije sovjetski vojaški ukrepi ne razburjajo.

V sovjetskih krogih v Bukarešti, kjer zadnje čase vlada velika razgibanost, pa izjavljajo, da so bili ti ukrepi potrebni samo s stališča varnosti. Sovjetska Rusija nima nobenega namena, da bi se vmešavala v kakšen vojni nastop. Zastopnik sovjet-

skega poslaníštva pa je v razgovoru s časnikarji dodal, da imajo ti ukrepi poleg tega, da naj se zavaruje sovjetsko ozemlje proti vsakemu presenečenju, še nalogo, da zavarujejo dosedanje stanje na področjih južnovzhodne Evrope, kjer ima Sovjetska Rusija svoje interese. Sovjetska Rusija da na jugovzhodu Evrope ne mara biti postavljena pred neka gotova dejstva.

V Romuniji pred Sovjeti nimajo več strahu

Budimpešta, 29. maja. b. Sprememba odnošajev Romunije in drugih balkanskih držav napram Sovjetski Rusiji je izzvala v tukajšnjih političnih krogih precejšnje iznenadenje. Dopisnik »United Pressa« iz Bukarešte, ki je že 20 let v Romuniji opozarjal, da se je položaj naglo izpremenil. Se pred kratki mčasom so vsi romunski vojni načrti bili izdelani za obrambo proti napadom od strani Sovjetske Rusije. Danes pa nihče več ne označuje Sovjetske Rusije kot napadalca, temveč jo imajo kot »varuhinjo miru na Balkanu«. Nekateri politiki so sicer še vedno vznemirjeni zaradi sovjetskega stališča glede vprašanja Besarabije, vendar tudi ti ne kažejo nič več takšnega razburjenja. Od vseh jugovzhodnih evropskih držav si le na Madžarskem delajo skrbí zaradi sovjetske delavnosti v tem delu Evrope, medtem ko druge balkanske države menijo, da je Sovjetska Rusija trenutno pomagla da se mir v tem delu Evrope ohrani.

Najstrožji varnostni ukrepi v romunski petrolejski industriji

Bukarešta, 29. maja. b. Z naredbo vojnega in notranjega ministra ugasnejo 30. maja vsa dovoljenja, ki so bila izdana za obisk ali bivanje v področju petrolejskih vrvelcev, petrolejskih rafinerij ter izvoznih središč države. Vsi Romuni, ki stanujejo v teh področjih in ki imajo dovoljenje za nošenje orožja, morajo do 30. maja orožje izročiti

krajevnim oblastem. Dajej se morejo vsi inozemci, ki so zaposleni v petrolejski industriji ali ki stanujejo na tem področju, dobiti posebna dovoljenja. Te ukrepe je romunska vlada storila zaradi živahnega delovanja tujih agentov.

General Carton de Wiart, poveljnik angleških sil na Norveškem. Med svetovno vojno je bil devetkrat ranjen, in mu leva roka ne služi.

Kaj bo storila Italija

Francoz Laval je prinesel v Rim predloge za sporazum

Rim, 29. maja. b. Iz zanesljivega vira poročajo, da je snoči prispel v Rim bivši predsednik vlade Pierre Laval, ki je s postaje takoj odšel v palačo Chigi, kjer je imel daljšo konferenco z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Pierre Laval je prinesel italijanski vladi predloge francoske vlade za pogajanja glede zahtev, ki jih je Italija postavila glede Francije. Ti predlogi so za Italijo zelo ugodni in je upanje, da bosta Francija in Italija mogli urediti svoje odnose. — Zanimivo je, da je v Rim prispel danes diplomatski predstavnik Amerike v Berlinu, istočasno pa se je nemški poslanik v Rimu von Mackensen razgovarjal z italijanskim zunanjim ministrom. Danes je grof Ciano obiskal ameriškega diplomatskega predstavnika iz Berlina, ki se je dopoldne sestal z Rooseveltovim predstavnikom v Vatikanu, g. Taylorom.

Italijanske težnje v tisku

Rim, 29. maja. t. Havas: Italijanski tisk nadaljuje z objavljanjem člankov, v katerih podčrtava mnenje, da je sedaj prišel čas za to, da Italija uredi vse svoje težnje. »Messagero« celo objavlja novice, da je neka skupina rodoljubov v Turinu ustanovila v okviru Instituta za fašistično kulturo propagandni odsek »za Nico in Korziko«.

Francoški vojaški strokovnjaki pa pričakujejo vojno z Italijo

Pariz, 29. maja. b. Francoški vojni krogi z največjo pozornostjo spremljajo nadaljnje priprave italijanske vojske za udeležbo v vojni na strani Nemčije. Sodeč po zadnjih italijanskih vojnih sklepih, izražajo francoški strokovnjaki mnenje, da je treba v najkrajšem času pričakovati vstop Italije v vojno proti Franciji in Veliki Britaniji. Z ozirom na že storjene vojne ukrepe trdijo francoški strokovnjaki, da bo Italija stopila v vojno proti zaveznikom brez objave splošne mobilizacije ali napovedi vojne. Sovražnosti se bodo pričele, kakor v mnogih drugih primerih, na ostalih evropskih bojiščih.

Pogajanja z Anglijo

London, 29. maja. AA. Havas: Izve se, da se je naloga sir Williama Greena v Rimu v tehničnem oziru posrečila in da je dosežen sporazum z italijanskimi strokovnjaki, o politični strani pogajanj ne dajejo nobenih podrobnosti.

Italija kliče ladje domov

Rim, 29. maja. b. Italijanska vlada je izdala nalog vsem ladjedelnicam, naj takoj pozovejo nazaj vse italijanske ladje iz Istambula in ostalih turških luk. Istočasno so bile ustavljene številne pomorske poti z inozemstvom.

Angleški vojaki na zahodnem bojišču.

Kakšna je oborožitev Amerike

Ford obljubuje v 6 mesecih po 1000 letal dnevno

London, 29. maja. Roosevelt je v svojem govoru, ki ga je imel nedavno po radiu, povedal, da imajo USA sedaj 2600 najmodernejših letal. Za leto pa se bo proizvodnja letal povečala na 50.000 letno. Amerika ima dovolj dobro izvežbanih pilotov. Vojaštvo jih ima do sedaj 3200, a skoraj jih bo desetkrat več.

Ameriško vojno ladjevje bo imelo v začetku bodočega leta 500 vojnih ladij, od teh 17 bojnih ladij-velikanov, 6 nosilk letal, 30 križark, 200 rušilcev, 60 podmornic in nad 100 drugih vojnih ladij. Sedaj služi v vojni mornarici 145.000 mož. Vojna mornarica ima tudi 2200 najmodernejših vojnih letal. V teku leta misli Amerika izvežbati milijon pehotne vojske. Veliko pažnjo posveča Amerika letalski obrambi. Do sedaj ima Amerika 1700 protiletalskih topov.

Detroit, 29. maja. AA. Reuter: Znani industrialec Henri Ford je izjavil v nekem intervjuju, da bi Fordove tovarne lahko v roku 6 mesecev začele proizvajati 1000 letal dnevno, če bi bilo to potrebno. Ford je naglasil, da bi v tem primeru bila cena letal napram sedanjim cenam snatno nižja.

Washington, 29. maja. Havas: Pooblašeni krogi poudarjajo, da pogajanja med Ameriko in Brazilijo glede udeležbe pri obrambi Amerike, tečejo ugodno. V načrtu je zgraditev pomorskih in letalskih oporišč na ozemlju Brazilije, da bi se zaščitila Brazilija in Panamski prekop. Podobna oporišča naj bi se zgradila tudi v Venezueli ter na otoku Galapagos in Kokos.

Odbor za narodno obrambo

Washington, 29. maja. AA. Reuter: Roosevelt je sporočil večeraj, da je ustanovljen poseben odbor za narodno obrambo, v katerem bo sedem uglednih osebnosti. Ta odbor bo imel nalogo skrbeti za izvršitev načrta narodne obrambe v zvezi z odobrenim kreditom v znesku ene milijarde dolarjev.

Nemci o položaju katoličanov na Poljskem

Berlin, 29. maja. AA. DNB je zvedel o položaju katoliške Cerkve na Poljskem naslednje:

Za meseca marca letošnjega leta je generalni guverner Poljske izdal odlok, po katerem so naslednji prazniki priznani kot državni prazniki: 1. januar (novo leto), sv. Trije kralji, dva dneva o veliki noči, dva binškočna praznika. Vsi svetniki ter prvi in drugi dan božiča. Razen tega se opravlja redna služba božja tudi na mnogostevilne druge cerkvene praznike.

V nasprotju s poročili tujega časopisja cerkve na področju generalne guvernije niso zaprte. Poljskemu prebivalstvu je dana prilika, da zadosti svojim verskim potrebam. Služba božja se opravlja redno tudi ob delavnikih, medtem ko so procesije dovoljene samo s policijskim dovoljenjem. Cerkvena društva niso razpuščena. Cerkve nihče ne ovira pri njenem karitativnem delu, toda podpore od države ne dobiva. Karitativna društva so dolžna polagati račune glavnemu odboru za socialno pomoč pri generalni guvernji. V vsaki župniji je organizirana cerkvena akcija za podpiranje sirot. Razen duhovniškega društva se za podpiranje sirot predvsem brigada družbi sv. Vicencija in sv. Elizabete. Razen tega so nekatere bratovščine ustanovile svoje odseke z namenom, da podpirajo reveže. Teološke fakultete poljskih univerz so zaprte. Vestnik Srca Jezusovega, ki ga izdajajo jezuiti, še dalje izhaja.

Vatikansko mesto, 29. majnika. AA. Sv. oče Pij XII. je danes dopoldne sprejel novega italijanskega veleposlanika pri sv. Stolici Attolica, ki mu je izročil svoje poverilnice. Po uradnem obredu se je sv. oče z italijanskim veleposlanikom zasebno razgovarjal okoli tritret ure. Veleposlanik Attolico je nato obiskal državnega tajnika kardinala msgr. Magliona.

„Revolucija“ v Angliji

Angleška vlada ima oblast najhujšega totalitarnega režima, ker sme razpolagati z ljudmi in vsem imetjem v Angliji

Pod tem naslovom objavlja švicarski list »La Suisse« uvodni članek, ki nazorno slika položaj, v katerem se nahaja angleški imperij sprito zanjih vojnih dogodkov, ki so ga prisilili, da sprejme nase največje žrtve, da v tej velikanski borbi ne podleže. Članek posnemamo v glavnih mislih.

»Anglež je prodal zadnje srajco, da je zmagal nad Napoleonom. Prodal je sedaj še svojo svobodo, da zmaga v sedanji vojni.« Tako pravijo v Angliji o zadnjih daljnosežnih sklepih, ki so bili na predlog vlade sprejeti v angleškem parlamentu. Kajti polnočna pooblastila, ki jih je dobila od parlamenta angleška vlada, ji dajejo pravico, da svobodno razpolaga z ljudmi in z imetjem na področju Anglije. Vojna je zavzela takšno obliko, da tudi civilist v zaledju ni več sam svoj, prav tako malo, kakor vojak na fronti. Vojak na fronti le s težavo prenaša velike žrtve, ki mu jih nalaga boj, ako mora misliti, da oni v zaledju iz njegovega trpljenja večje osebne koristi. Prišel je tudi v Anglijo val radikalnih ukrepov, ki so ustanovili vsestransko enakopravnost vseh in trpljenju in v žrtvah.

30 let se je Churchill boril za oblast. Boril se je, da bi svojo stranko prepričal, da so reforme neobhodno potrebne. Zaman. Ostal je v stranki sam. Toda strašne preizkušnje, ki se za Anglijo označujejo na obzorjih, so tudi njemu na stežaj odprle vrata k oblasti, kjer bi sedaj mogel pokazati, česa je sposoben. In res, takoj prvi dan že je pokazal, da je drzen radikal, ki je takoj zajel vse obseg nevarnosti in je tudi strl vse ustanove, ki so pretežke in prepočasne, da bi se z nevarnostjo z uspehom spoprijela.

Anglija, ki niti ustavnega zakona nima, pozna samo eno oblast. Ta oblast je parlament. Churchill se je zaletel v to edino oblast, ji vzel vso pravico, da stori vse potrebno za rešitev domovine. In parlament mu je ploskal! Zakon o pooblastilih, ki jih je dobila vlada, daje namreč vladi pravico, da mobilizira ves narod brez izjeme, to se pravi vsako človeško bitje in vsako zasebno in javno imetje. Vlada ima pravico naložiti komurkoli kakršno koli delo. Vsaka služba bo sicer plačana, toda vsak dobiček bo tako rekoč izključen, kajti država ga bo vsega pobrala z davki. Država dobi pravico vsakdanjega vpogleda v knjigovodstva podjetij in posameznikov. Kdor se temu nadzorstvu ne bi hotel podvreči, bo izvržen iz skupnosti angleškega naroda. Angleški parlament je sam svobodno sprejel

totalitarni režim v najstrožjem pomenu besede. Sprejel ga je s ploskanjem in kralj je zakon takoj podpisal.

Novi režim v Angliji je bujši od fašističnega in dosega strogost hitlerjevskega režima. Nemčija je — v želji, da dvigne narod in državo k novemu življenju potem, ko je strla okove versajskega mira — upognila vsakega posameznika in vsak zasebni interes velikemu cilju. Moški, ženske, starost in mladina, vsak je dobil svojo odločeno nalogo v službi države. Industrija, trgovina, denarstvo so bili preosnovani, da ne morejo služiti več posamezniku, ampak so v službi države. Podjetja, ki so v tem delovnem pogonu za nič, so bila prepovedana in opuščena, njihovi lastniki pa sprejeti v državno službo. Nemčija je danes tako vsestransko udarno organizirana, da mora njen prvenstveni nasprotnik, to je Anglija, sprejeti vsestranske utesnitve svobode, o katerih pred tremi tedni se nikdo sanjal ni. Ogrožanje Anglije od Calaisa sem je v nekaj dneh postala stvarna nevarnost. Danes je tudi Anglija tako organizirana, da lahko vlada razpolaga z vsem, z ljudmi in s premoženji, v namene državne obrambe. Vojna je preurenila pomen posameznih vrednot. Kadar je kakšen narod v nevarnosti za svoj obstoj, potem pojem o osebni koristi skoraj popolnoma izgine v veliki vrednoti narodnega obstoja. Vse je manj vredno, kakor življenje. To je posebno resnično pri življenju narodov. Razvoj režimov v mirnem času je počasen, komoden, okoren. Kadar pa nastopijo velike nevarnosti, dobi življenje hitrejši tok in zasebni oziri takoj utonejo v veliki brigi za obstoj vse skupnosti. Za Anglijo je bila že uvedba splošne vojaške dolžnosti velika revolucija. Sedanja pooblastila, ki jih je dobila vlada, da brezpogojno razpolaga z vsem, živim in mrtvim imetjem naroda, pa so druga, še večja revolucija, ki je dosegla, da v času, ko nekateri bijejo boj za obstoj bodisi na fronti, bodisi pri delu v zaledju, drugi uživajo brezbrizno svoje imetje in se okoriščajo z trpljenjem in delom ostalih.

V Angliji je s tem nastala prava narodna skupnost, v kateri so na mah izgubile razlike stanov, poklicev, starosti in spola. Nobenega dvoma ni, da bo to, kar je nastalo v sedanji vojni, pustilo za seboj globoke sledove in zarezje. Revolucija, ki se je zgodila v zadnjih dneh v Angliji, bo trajala tudi po svetovni vojni, pa naj ima takšen ali takšen zaključek.

Strah sodobnega človeka

Če bomo — tako beremo iz peresa značnega francoskega pisatelja Plisnierja v belgijski katoliški reviji »La Cité Chrétienne« — živeli na tak način in v takem ritmu naprej, kakor živimo zadnjih sto let, še eno stoletje naprej, potem bo evropski človek telesno in duševno propadel od kraja. Telesno: kljub do viška razvitem športu, zdravstveni kulturi in kultu telesa postajamo rod za rodod bolj jalovi. V Italiji, kjer se toliko stori za plodovitost družine, so ob objavi prebivalstvene statistike aprila 1940 vsi listi prinesli komentar, v katerem ugotavljajo, da narastek rojstev v L. 1939 kaže padanje v primeri z L. 1936. Kar se tiče duhovnega in duševnega življenja, ni treba velikih dokazov, kako so razmajani vsi temelji skupne človečanske omike v nrvstvenem, socialnem in političnem pogledu in kako človeštvo, razdeljeno v sovražna plemena, ne čuti več, da bi bilo enota. Pisatelj pa se ustavlja predvsem pred silnim strahom, ki ga kaže sodobni človek pred svojo usodo; ne čuti se nič več varnega, strašno ga skrbi njegova eksistenca, živi v blazni nervoznosti, kakor da bi stal na ozkem grebenu med dvema brezdnoma. Zato hoče na vsak način izvedeti za svojo prihodnost, da bi se mu odkrila njegova usoda in se zateka v ta namen k astrologiji, hiromantiki, magiji, okultizmu in vse vrste praznovanju.

Kristjan se mora temu pomilovalno smehljati. Kdor je Kristusov, ta je prost vsega strahu in ni radoveden, kaj je zapisano v knjigi življenja o njegovi zemski usodi. Kaj bi pa človeku pomagalo, če bi to vedel? Še bolj bi bil nesrečen, če vere nima. Kristjan ve, da je vsak trenutek svoje preteklosti, sedanosti in bodočnosti v božjih rokah, da je vsak dan in vsak hip svojega življenja navezan na Boga, ki mu je Oče, in da ne more biti nobene groze, v kateri bi obupal, ker sama smrt zanj ni groza, ampak le vhod v večno življenje. Za kristjana ni ne skrbi, ne dvoma, ne obupa zaradi življenja, ker kristjan ne pozna groze nič. Za sodobnega človeka pa, ki tava brez vere v Očeta človeškega rodu in Gospodarja vesoljstva, je ta nič najhujši strah. Odtod vse to nervozno beganje, obupno spraševanje in blazna skrb, kaj bo. Toda tako ne bo več mogoče dolgo živeti!

Politični zapiski

Kaj je narod?

Znani »Srpski glas« prinaša v zadnji številki članek, kjer razlaga, kaj je narod. Takole ga razloži: »Misel narodnosti je po svojem značaju bistveno duhovna. Njen pogoj je, da ljudje čutijo enotno edinstvo, ki njene člane loči od drugega dela človeštva. Ta edinstvo je posledica splošne zgodovine, dobljenih zmag ter tradicij, ki so pridobljene s skupnimi naporom. Tako se razvija čut, ki druži ljudi med seboj. Ljudje priznavajo svojo podobnost ter naglašajo svojo razliko od drugih ljudi. Ti ljudje imajo svojo umetnost in svojo književnost, ki se razlikujeta od umetnosti in književnosti drugih narodov.« Ta definicija, dasi je precej čudno stilizirana, je vendarle v mnogočem zanimiva.

Le čevlje sodi naj kopitar!

Batovo podjetje izdaja, kakor znano, svoj časopis »Izbora«, ki je na razpolago tudi kot revija dnevnemu tisku. Ta časopis prinaša izveščke ali pa celo članke iz svetovnega tiska. Kakor piše zadnja številka Katoliškega tednika, je Batov izbor v svoji suševski številki letošnjega leta v Wellsovem članku napadel katoliško cerkev, kjer napada tudi Vatikan, češ da »se vmešava v svetno življenje«. V tem članku napada katoliško cerkev, češ da je ona tista sila, ki je Angležje in Francoze pripravila do tega, da so šli »brani nemogočo poljsko državo«. Batov »Izbora« po omenjenem članku naglašuje, da si Vatikan stalno prizadeva, da bi sedanji vojni dal verski značaj. — »Katoliški tednik« pobija trditve Wellsovega članka ter njegovo stališče pripisuje masonski miselnosti, ki ji je poleg Vatikana tudi Poljska trn v peti. List naglašuje, da je ta članek dokaz, da ga je pisal pristaš marksistične miselnosti in ekstravaganca značaja. Toda, kar utegne ugajati protestantski miselnosti, ne more ugajati katoliškemu bralcu, ki je v teh rečeh mnogo bolj poučen kakor pa Wellsovo občinstvo. S tem člankom se peča tudi zagrebška »Hrvatska Straža«, ki ga prav tako odločno odklanja ter zavrača njegove neresnične trditve. K temu dostavljamo le misel, da bi se Bati nikakor ne bilo treba ukvarjati s takimi zadevami, ki ne spadajo v področje njegove stroke, saj je že davno pri nas dejal naš dr. Prešeren: »Le čevlje sodi naj kopitar!«

Masoni in sokolstvo

Belgrajski tednik »Novi Balkan« prinaša pod gornjim naslovom članek, kjer med drugim razlaga: »Nobena skrivnost ni, da so se masoni znali vgnezditi tudi v sokolstvo, kakor so se pač znali vgnezditi v vseh drugih patriotičnih organizacijah. Zanimiv je članek glasila belgrajske sokolske župe »Okoli sokolov«, ki v svoji 4. številki navaja znano izjavo dr. Korošca ter jo odobrava, nakar razlaga zakulisno delovanje framasonije, ki se poteguje za vodilno položaje v sokolstvu ter z raznimi spletkami onemogoča prave sokolske borbe, pri čemer celo protežira razne omahljivce z namenom, da bi masoni lažje rovarili med sokolstvom.«

Muslimani in Srbi pojdejo skupaj

V nekaterih okrajih Bosne, ki spadajo pod banovino Hrvatsko, bodo občinske volitve prihodnje nedelje, 2. junija. Tako bodo občinske volitve tistega dne tudi v okraju Derventa. Kakor poroča belgrajsko »Vreme«, je ta okraj med največjimi okraji bosanske Posavine, zaradi česar je za te volitve veliko zanimanje. List pravi: »Od osmih občin, ki spadajo v ta okraj, ima HSS v 4 absolutno večino, medtem ko imajo v drugih 4 absolutno večino muslimani in pravoslavni skupaj. Kljub poskusom od strani HSS, da bi muslimani postavili skupno listo s HSS, bodo muslimani postavili skupne liste s Srbi.« — Na drugem mestu pa isti list poroča iz Splita, da bodo v občini Brestovsko v okraju Fojnica muslimani postavili listo skupaj s HSS, potem ko je bila prejšnja lista iz formalnih vzrokov od sodišča odklonjena.

Kazni za poslušanje tujih postaj

Sarajevski »Jugoslavenski list« poroča: »Konec septembra lanskega leta je okrajno načelstvo v Kladnju prepovedalo poslušati v vseh javnih lokalih in v zasebnih hišah pri odprtih oknih vse tuje oddajne postaje, ki so oddajale propagandne stvari v našem jeziku. Zdaj je isto okrajno načelstvo izdalo vsem občanom in orožniškim postajam svojega okraja novo naredbo, kjer je rečeno, da se prejšnja naredba poostrejuje ter je treba strogo paziti na to, da bi radijski naročniki te prepovedi ne kršili. Kdor bi to naredbo prekršil, bo strogo kaznovan. To naredbo so dobili v podpis z aktom vsi radijski naročniki. Ista naredba prepoveduje, da bi ljudje v javnih lokalih javno govorili v korist ene ali druge vojskujoče se stranke.«

Na naslov starokatoličanov

Zdaj so si starokatoličani na Hrvaškem hudo v laseh. »Hrvatska Straža« se peča z njihovimi notranjimi prepričaji ter prinaša v zadnji številki tudi članek o teh sporih, kjer med drugim na njihov naslov pove te-le besede: »Z vsega se vidi, da bo kmalu vse zrelo za likvidacijo starokatoličana. To je posledno napovedal sam vikar Niko Petrič iz Splita, ki od ministra pravde zahteva ukrepe zoper »nelegalno in nedovoljeno delovanje odpadnikov«. Tako imenuje tiste starokatoliške svečenike, ki brez vsakršne pravice opravljajo službo božjo, poročajo, razporočajo itd. ... Ali Niko Petrič in drugi vikarji Marka Kalodiere niso nikdar pomislili, kaj bi mogla šele katoliška cerkev po vsej pravici zahtevati?«

Trgovina z železom in jeklom

Belgrad, 29. maja. Posvetovalni odbor za kovinsko industrijo je izdelal načrt uredbe o železu in jeklu, ki vsebuje določila o trgovini, nadzorstvu izdelave in razdelitvi železa ter jekla. Uredba je že dobila svoje končno besedilo, ki so ga sprejeli vsi merodajni činitelji, razen banske uprave v Zagrebu, od katere je pa tudi pričakovati soglasja.

Posvetovanja SDS

Belgrad, 29. maja. m. V Belgrad je davi dopotoval glavni tajnik SDS senator Sava Kosanović ter je imel daljši razgovor s predsednikom SDS in ministrom za socialno politiko ter ljudsko zdravje dr. Budisavljevičem. Njun razgovor se je v glavnem nanašal na notranje strankarske zadeve, predvsem na rezultate, ki jih je v zadnjih občinskih volitvah zabeležila SDS. Senator Sava Kosanović je bil sprejet tudi pri dr. Mačku.

Najnovejša poročila

Angleški kralj armadi v Belgiji

London, 29. maja. t. Reuter: Angleški kralj Jurij je angleški armadi, ki se bori v Belgiji, poslal brzojavko, ki je naslovljena na poveljnika generala lorda Gorta. Brzojavka se glasi:

»Vsi vaši sorojaki so s ponosom in občudovanjem sledili junaškemu odporu angleške armade, ki je trajal neprestano celih 14 dni. Spričo okolnosti, ki niso bile od njih odvisne in v skrajno težkem položaju, kažejo naši vojaki junaštvo, ki v zgodovini angleške armade še nikdar ni bilo prekošeno. Srca vseh nas, ki smo

v domovini, so zdaj z vami in z vašimi sijajnimi četami v tej nevarni uri.«

Vrhovni poveljnik angleške armade v Belgiji lord Gort je odgovoril:

»Vrhovni poveljnik si ponižno dovoljuje zahvaliti se Vašemu Veličanstvu v imenu moštva in častnikov angleške armade za brzojavno poslanico. Dovolite mi, da Vam potrdim, da bo naša armada storila vse, kar je v njenih močeh, da bi dosegla ponosna izročila Anglije in je od besed Vašega Veličanstva dobila novega poguma v teh težkih urah.«

Še hujše ure bodo prišle

London, 29. maja. t. Reuter: V nocojnem govoru po radiju je Harold Nicholson svaril vse narode angleškega imperija, da znajo priti še težje ure. Z novimi metodami, ki se do zdaj v vojnah niso uporabljale, se morda Nemcem posreči, da izkrcajo na angleški zemlji nekaj tisoč svojih vojakov, toda možati in junaški narod 44 milijonov ljudi ne bo dovolil, da bi ostali na njegovi zemlji. Nemci bodo zmagali v Flandriji, toda to še ne bo dokončna odločitev. Francija pripravlja velikanske armade na južni obrambni črti. To naj služi Nemcem kot dokaz, da dokončne zmage, na katero so tolikanj upali, še niso dosegli. Vemo, da bomo izpostavljeni strašnim bombardiranjem. Tudi nismo tako neumni, da bi zanemarjali potrebne ukrepe proti morebitnemu poskusu nemškega izkrcavanja pri nas. Toda še tako popolna nemška armada ne more doseči, da je angleško vojno brodovje še vedno nedotaknjeno in je danes bolj mogočno, kot kadarkoli prej v zgodovini. Vsa dežela se bo dvignila proti napadalcu, če pride. Naj nastane trenutno še takšna zmeda, mi vemo, da homo na koncu — zmagovalci mi.

Ameriška bolnišnica v Ostende bombardirana

Pariz, 29. maja. t. Reuter: Belgijski poslanik v Parizu je danes uradno potrdil, da je bila ameriška bolnišnica v Ostende, nameščena v hotelu »De l'Océan«, bombardirana. V bolnišnici je bilo okrog 1000 bolnikov na zdravljenju. Poslaništvo ima na razpolago očividce, ki lahko prisežejo, da so videli, kako so izstrelki ranjevali bolnike.

Nemški bojni čolni za boje v Rokavskem prelivu

Berlin, 29. maja. t. Reuter: V nemškem radiju je admiral v. Lütow imel predavanje o najnovejših nemških vojnih ladjicah, ki jih je imenoval »brze čolne«. Ti bodo prevzeli nadzorstvo po Rokavskem prelivu in v ustju reke Temze. Ker so majhni, jih torpedi ne morejo zadeti in jim nemirno morje Rokavskega preliva ne škoduje. Priplazili se bodo z bliskovito naglico k angleškim ladjam in jih ali potapljalji, ali pa vsaj skušali poškodovati. Admiral je dejal, da ima Nemčija veliko število teh čolnov in upa, da bo z njimi nasprotnika ugnala.

Prizave v Egiptu

Kairo, 29. maja. t. Reuter: Oblasti v Aleksandriji so danes prepovedale vsem lastnikom restavracij, hotelov, gostiln in drugih javnih lokalov sprejemati po radiju novice tujih držav v arabskem jeziku, ker so mnoge vesti netočne in propagandističnega značaja. Za vse, ki bi se pregrešili nad to prepovedjo, je predvidena težka kazen.

V ponedeljek so bile po vsem Egiptu izvršene obsežne preiskave v šolah in po stanovanjih, v katerih prebivajo tujci; tudi Egipčani in Angleži so se morali podvreči preiskavam.

Amerika se oborožuje

Washington, 29. maja. t. Reuter: Na konferenci, katere so se udeležili predsednik Roosevelt, tajnik finančnega ministrstva Morgentau, tajnik vojnega ministrstva Woodring in general George Marshall vrhovni poveljnik vojske sile, so odločili, da se odredi nadaljnjih 600.000.000 dolarjev vsoti, ki je že bila izglasovana za oboroževanje. Ko je zadnjič namreč Roosevelt predložil kongresu vsoto za obrambo v znesku 1.182.000.000 dolarjev, ni imel dovolj časa, da bi bil predvidel vse potrebe.

Francoski oklopniki v Anversu.

Izjava poljske vlade

Pariz, 29. maja. AA. Havas: Včeraj je poljska vlada imela v Parizu sejo pod predsedstvom generala Sikorskega. Seji vlade je prisostvoval tudi predsednik republike. Vlada je sprejela soglasno tole resolucijo:

Poljska vlada, ki je izrazila priznanje zadržanju kralja Haakonsa in kraljice Viljemne v času, ko sta preživljali Norveška in Nizozemska težke izkušnje, se strinja z vlado Belgije, ki preživlja danes prav tako težko preizkušnjo. Veliko delo reševanja evropske civilizacije zahteva največjo trdnost duha. Z globokim občudovanjem cenimo neomajno voljo Francije in Anglije, ki je ne more zlomiti nobena preizkušnja, pa če bi bila še tako težka. Poljski narod in poljska vojska ter predsednik republike in poljska vlada ostanejo zvesti naukom tisočletnega izročila, neomajno na strani zaveznikov, ki se borijo za sveto stvar evroboje narodov in človeškega dostojanstva ter ohranjajo neomajno zaupanje v skupno zmagajo.

Na Danskem

Kodanj, 29. maja. AA. DNB. Ministrski predsednik Stauning je imel včeraj govor, v katerem se je dotaknil danske politike. Zasedba Danske po nemških četah zaradi zaščite nevtralnosti Danske, je dejal Stauning, je bila izvedena zaradi tega, da bi državi in ljudstvu ostalo prihranjeno najhujše. Predsednik vlade je nato dejal, da zasedba ni bila izvedena s predhodno vednostjo in dogovorom ter da so vse vesti, ki se v tem smislu širijo, popolnoma izmišljene.

Drobne novice

London, 29. maja. AA. Havas. Pričakujejo, da bo Winston Churchill postal v začetku prihodnjega tedna izjavo o položaju na bojišču.

London, 29. maja. AA. Reuter. Sir Samuel Hoare in njegova soproga sta se odpeljala davi s posebnim letalom z nekega angleškega letališča v Lizbono. Namenjena sta v Španijo, kjer bo sir Samuel Hoare prevzel svojo novo dolžnost veleposlanika v posebni misiji.

V Belgradu so se odkrižali nadležnih tujcev

Belgrajska »Politika« poroča: »Ukrepi, ki jih je ukrepla uprava mesta Belgrada zoper nezadržane tujce, so že rodili pričakovane sadove. Po nekaj tednih dela je število tujcev v prestolnici znižano na minimum. V teh tednih je velik del tujih državljanov že zapustil našo državo. Mnogo je bilo takih, ki so sami odšli, ko so bili razglašeni ukrepi, zlasti pa, ko je bilo razglašeno, da bo policija sama presojala o vsakem posameznem, ali je njegovo bivanje tukaj neobhodno potrebno. Le majhno je bilo število tistih, ki jih je bilo treba skrbno pregledati, ki pa so bili nato izgnani iz naše države, ko so naše oblasti dognale, da njihovo bivanje v naši sredi ni opravljeno ter da ni nobenega vzroka, da bi se jim bivanje podaljšalo.

Po teh ukrepih je policija začela registrirati vse tujce na področju mesta Belgrada. Do 15. junija bo to delo končano, nakar bomo zvedeli, koliko tujih državljanov je smelo ostati v Belgradu. Zanimivo pa je, da v Belgradu ni bilo več tujcev kakor 5000, med katere seveda niso všteli ruski begunci. Od teh 5000 jih je večina beguncev iz Češkoslovaške in Poljske, ki so le mimogrede tukaj. To število je zdaj že za polovico zmanjšano, še bolj pa bo po 15. juniju, nakar jih utegne ostati le kakih 1000. Po 15. juniju bo policija mogla objaviti, koliko tujcev je dobilo dovoljenje za nadaljnje bivanje.

Samo ob sebi pa se razume, da policija ve, da je poleg tistih tujcev, ki so se sami zglasili k registraciji ter so bili zaslišani o svojem bivanju, še nekaj malega takih tujcev, ki svojih papirjev nimajo v redu ter se zato niso priglasili. Te bo skušala zdaj zaslediti s pomočjo občinstva, ki ga pozivlje na sodelovanje po radiju. To so povečini tisti begunci, ki so prišli k nam, pa jim je rok za bivanje že davno potekel, zdaj pa se boje za svojo usodo.

Tisto malo število tujcev, ki bodo ostali, bodo seveda imeli omejeno pravico gibanja pri nas. Dobili bodo dovoljenje, da smejo bivati v Belgradu, če pa bi se kdo hotel odstraniti iz Belgrada, bo za to moral dobiti od policije posebno dovoljenje, s katerim mu bo označena pot in kraj bivanja zunaj Belgrada in koliko časa. Uspeh te policijske akcije je v Belgradu že zdaj viden. Prav vidi se, kako je zmanjkalo tujcev in da je tako rekoč kar čez noč upadla znana akcija, ki je razširjala lažnjive govorice, katere so vodili nezadržani tujci z namenom izzvati zmede med našimi ljudmi. Tako so izginili tudi tisti letaki iz tujih virov, zaradi česar zdaj Belgrajčani morejo mirneje delati ter mirno zasledovati razvoj svetovnih dogodkov.«

Zračne zveze z Dalmacijo

Split, 29. maja. b. Včeraj je potniško letalo Aeroputa izvršilo poskusni polet na progi Zagreb—Split—Sarajevo. Letalo je odletelo iz zemunskega letališča čez Sarajevo v Split, kjer se je spustilo na sinjskem letališču, nato pa je nadaljevalo pot proti Zagrebu. Poskusna vožnja se je posrečila.

Od 1. junija bo redni letalski promet med Splitom in drugimi mesti. Iz Dubrovnika prične voziti 1. junija redno letalo, ki bo vzdrževalo promet med Dubrovnikom in Belgradom ter Sarajevom, čez Sarajevo pa bo prometna zveza s Splitom oziroma z Zagrebom. Dubrovnik bo imel z Belgradom dnevno dve letalski zvezi, in sicer eno redno v obeh smereh, drugo pa čez Sarajevo. Potniki iz Dubrovnika, ki bodo potovali v Zagreb, bodo prestopili v Sarajevu in Belgradu na letala, ki vozijo v Zagreb in ki vzdržujejo zvezo Split—Sarajevo—Zagreb. Tako bo dubrovniški potnikom omogočeno, da v enem dnevu obiščejo Zagreb in se vrnejo zopet v Dubrovnik.

Belgrajske novice

Belgrad, 29. maja. m. Na novem pokopališču je bil danes pokopan general Vladimir Kostić, svoječasni poveljnik čimške divizije v osvobodilnih vojnah. Pogrebu je prisostvoval tudi zastopnik kralja polkovnik Polekešić, minister za vojsko in mornarico, armadni general Nedić in več drugih generalov.

Pariz, 29. maja. AA. Havas: Pozno v noč je veliko število ljudi defiliralo pred spomenikom kralja Alberta na trgu Concorde. Ves spomenik je zasut s cvetjem. Člani belgijskega parlamenta, ki se nahajajo v Parizu, so se poklonili včeraj grobu Neznane junaka.

Švicarski listi o nemškem načinu bojevanja

Nemci uporabljajo na zapadnem bojišču tanke po 80 ton, ki so oboroženi z več topovi in strojnimi kanoni. Pri tem beležijo švicarski vojaški opazovalci sledeča zanimiva opazovanja:

Nemška taktika, da je treba slepo drveti k cilju brez ozira na levo in desno, ne povzroča napadalcu toliko škode v materialu, kakor bi se mislilo. Pri tej taktiki divjega in brezobzirnega napada bi bile za napadalca velike izgube v materialu, ako mu napad ne bi uspel in če bi se moral umakniti z bojišča. Toda Nemci so do sedaj še skoraj povsod uspeli, da so nasprotnika s svojo taktiko vrgli nazaj in so oni ostali na terenu.

Zgodi se, da Nemci z veliko množino tankov in oklopnih voz drve naravnost proti močno utrjenim bunkerjem. Prva vrsta tankov običi v tankovskih pasteh in še druga in tretja. Mnogo jih onesposobi za boj protitankovsko topništvo. Toda čez prve vrste, ki so običale v pasteh in jarkih, drve nove in končno se eni le posreči, da pride do bunkerja. Ti tanki vržejo takoj, ko se približajo utrjenemu objektu, ognjeno tekočino skozi strelske line v notranjost bunkerja. Vse moštvo v notranjosti takoj zogleli in bunker je zavzet. Tanki pa, ki so običali v pasteh in v jarkih, pa vendar niso bili izpuščeni. Morda jih je 50 ali 100 običalo, toda Nemci jih po zavzetju utrbe mirno lahko zberejo. hitro popravijo in večina je takoj sposobna za nadaljno borbo, druge pa je mogoče popraviti. Drugeče bi seveda bilo, ko bi se morali Nemci umakniti in puščati material, ki je bil poškodovan za seboj. Potem bi materialne izgube bile strašne.

Toda to je sedaj slučaj pri zaveznikih in ne pri Nemcih. Taktika divjih prodornih napadov celo prihrani pri materialu in morda tudi pri moštvo. Samo imeti je treba vojsko, ki to taktiko, ki pa je tvegava, res tudi izvede. Nemčija danes ima tako vojsko.

Sicer pa je treba vedeti, da so nemški prodorni sunki pripravljene s strašnim topniškim ognjem in posebej še z letalskimi napadi, tako, da je morala branilcev že največkrat pred pravim napadom močno omajana. Napadi strmoglavcev so najhujši. Zavezniki bodo šele tedaj mogli računati na učinkovit odpor, ko bo delovanje nemških bombnikov kar moč preprečeno ali vsaj zelo omejeno. Prav tako zelo uničujoče vpliva na zaveznike čete obstreljevanje s strojnimi iz nalašč v ta namen zgrajenih velikih nemških letal, ki imajo spodnjo ploščo letala vso iz tankega jekla in se spuščajo čisto nizko nad sovražne kolone. Proti tem letalom strojnica nič ne opravi in tudi ne protiletalsko topništvo, ker se spuščajo čisto nizko. Učinkovito protisredstvo je le nasprotno lovsko letalo.

V tej vojski odločuje letalstvo. Zavezniki morejo upati na učinkovit odpor in na končni uspeh le tedaj, če bodo imeli veliko več in dosti boljše letalstvo kakor Nemeč. Toda od tega so danes zavezniki še zelo daleč in Nemci hočejo s hitrimi udari preje zaveznike spraviti na kolena, predno bi oni mogli izrabiti svojo virtualno materialno premoč in predno bi jim uspelo skovati učinkovito proti sredstvo («Vaterland»).